

Uitvoeringsplan MO 2015-2018

17 februari 2015

Feijenoord

Inhoud

Inleiding/leeswijzer	5
Deel 1. Opgaven voor Feijenoord.....	7
Knelpunten gebiedsplan	8
Prioriteiten vanuit het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling	10
Deel 2. Inzet in het gebied Feijenoord.....	12
2.1. Cultuur, sport en recreatie	12
2.1.1. Cultuur.....	12
2.1.2. Sport.....	13
Sportstimulering algemeen.....	13
Sportregie	13
Schoolsport.....	13
Schoolsportverenigingen.....	13
Sportplusverenigingen	13
Lekker Fit.....	14
Buurtsportcoach.....	14
Fitnesscircuits	14
Wijk sportvereniging Feijenoord Beweegt.....	15
2.1.3. Natuur- en milieueducatie (NME)	15
2.1.4. Speeltuinen en Duimdroppen.....	15
2.2. Onderwijs	15
2.2.1. Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE)/Groep Nul	15
2.2.2. Primair, speciaal en voortgezet onderwijs.....	15
Children's zone	16
2.2.3. Gezonde school.....	16
2.3. Volksgezondheid en zorg.....	16
2.3.1. Thuishavens	17
2.3.2. Procesbegeleiding Huisvesting Bijzondere Doelgroepen	17
2.3.3. Gebiedsgerichte inzet Gezond Gewicht en Mentaal Gezond	17
2.3.4. Wijkverpleegkundigen Zichtbare Schakel	17
2.3.5. Samenwerking met zorgverzekeraars	17
2.4. Jeugd.....	17
2.4.1. Wijkteams.....	17
2.4.2. Opvoedingsondersteuning	18
2.4.2. Wijk programmering Jeugd gebied Feijenoord.....	18
Spelen	18
Stichting Hoedje van Papier	18
Jeugdcentrum CJV Feijenoord	19
Stichting Jong op Zuid, (JOZ).....	19
Kinderwerk (Contour de Twern) & Jongerenwerk (DOCK)	19
Jongerencoach (DOCK).....	19

Citysteward	19
Werkcoach (DOCK)	19
2.4.3. Programma Alcohol en Drugs	19
2.5. Participatie (welzijn volwassenen).....	19
2.5.1. Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk	20
Wijkteams	20
Vraagwijzer en CJG	20
Maatschappelijke dienstverlening	21
2.5.2. Activering: Tegenprestatie.....	21
Social return on investment (SROI)	21
Ontwikkelnetwerken: van potentie naar perspectief	21
2.5.3. Burgerkracht, belangenbehartiging en bewonersinitiatieven	22
Burgerkracht	22
Bewonersbelangenbehartiging	22
Bewonersinitiatieven	22
2.5.4. Ouderen en andere kwetsbare groepen	22
Taal	22
Vrouwenvoorzieningen.....	23
2.5.4. Huizen van de wijk/wijkaccommodaties.....	23
Bijlage 1. Stedelijke kaders met gebiedsgerichte inzet.....	24
1. Cultuur, sport en recreatie	24
2. Onderwijs	28
3. Volksgezondheid en zorg.....	31
4. Jeugd	35
Bijlage 2. Stedelijke kaders zonder gebiedsgerichte inzet.....	38
1. Cultuur, sport en recreatie	38
2. Onderwijs	40
3. Volksgezondheid en Zorg, Jeugd en Toezicht & Handhaving	44
Bijlage 3. Stedelijke kaders Activering en Welzijn.....	53
Bijlage 4. Brief College in reactie op gebiedsplan.....	70

Inleiding/leeswijzer

Voor u ligt het concept Uitvoeringsplan Maatschappelijke Ontwikkeling 2015-2018 voor Feijenoord. In dit uitvoeringsplan worden de inspanningen van het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) beschreven. Uitgangspunt daarbij is enerzijds de prioriteiten uit het gebiedsplan. Anderzijds is het uitvoeringsplan een vertaling van de doelstellingen van het collegeprogramma en de daaruit afgeleide stedelijke kaders naar het gebied. Rekening houdend met de vragen en behoeften uit het gebied wordt specifieke inzet gepleegd, onder andere via het lokaal welzijn.

Het voorliggende uitvoeringsplan 2015-2018 is een beschrijving van de stand van (de uitvoering van) het beleid zoals bekend in december 2014. In de loop van 2015 zal het plan verder aangevuld en geactualiseerd worden. Bij de verdere vormgeving van het uitvoeringsplan 2016–2018 zal de gebiedsgerichte vertaling van de stedelijke kaders, nadrukkelijker tot uiting komen.

Zoals bekend staat het cluster MO voor ingrijpende wijzigingen. De belangrijkste zijn de uitvoering van de decentralisaties van de jeugdzorg, de AWBZ en gedeeltelijk de Participatiewet. De stedelijke kaders voor het Nieuw Rotterdams Jeugdinstel (NRJ) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) zijn vastgesteld. Deze worden in de loop van 2015 verder geconcretiseerd. Uitwerking van de Wmo vindt plaats in het Nieuw Rotterdams Welzijn (NRW). Een eerste versie hiervan wordt ter consultatie aan de gebiedscommissie voorgelegd. Ook levert de gebiedscommissie een schriftelijk advies op het NRW. We verwachten hiermee gezamenlijk invulling te hebben gegeven aan het opstellen van een uitvoeringsplan Wmo/welzijn, zoals bedoeld in de bijlage bij de Verordening op de gebiedscommissies.

Daarnaast zal MO uitvoering geven aan het collegeprogramma, binnen de door het College gestelde financiële kaders. Voor diverse onderdelen van MO betekent dit het doorvoeren van bezuinigingen of het anders inzetten van middelen.

Voor een groot deel van de inspanningen in 2015 geldt de zogenaamde ‘zachte landing’, wat betekent dat huidige inzet en structurele subsidies met beperkte wijzigingen doorlopen vanuit 2014. In de loop van 2015 verschijnen nieuwe kaders en programma’s, die in een aantal gevallen een gebiedsgerichte uitwerking hebben. Waar sprake is van formele adviesbevoegdheid van de gebiedscommissie, wordt u tijdig bij deze gebiedsgerichte uitwerking betrokken.

Een nieuwe ontwikkeling die relevant is voor de dienstverlening in de gebieden is de vorming van de directie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW). Vanaf begin 2015 werken hierin de wijkteams en de Verbrede Vraagwijzer.

Leeswijzer

In deel 1 vindt u een korte beschrijving van de prioriteiten in uw gebied, waarbij het gebiedsplan als uitgangspunt is genomen. In dit deel wordt ingegaan op de stand van zaken van de door de raad gehonoreerde knelpunten en procesafspraken.

Deel 2 geeft een korte beschrijving van de specifieke inspanning in uw gebied, per directie en per beleidsveld.

Bijlagen 1 en 2 bevatten een samenvatting van de stedelijke kaders van waaruit reguliere inzet gepleegd wordt door de directies S&C, PG&Z en J&O, respectievelijk met en zonder gebiedsgerichte uitwerking. In bijlage 3 worden de stedelijke kaders vanuit de directie A&W beschreven, waaronder het kader Wmo. Bijlage 4 is de brief van het College, d.d. 23 september 2014, in reactie op het gebiedsplan.

Deel 1. Opgaven voor Feijenoord

De wijk is de schaal voor gebiedsgericht werken in Feijenoord. Het gebiedsplan bestaat dan ook feitelijk uit 8 wijkplannen, met ieder een eigen combinatie van opgaven – gebaseerd op de unieke sterktes en zwaktes van de betreffende wijk. Absoluut tekort doende aan hun gedetailleerde beschrijving in het gebiedsplan, zijn de sociale opgaven in de onderstaande tabel per wijk samengevat.

Opgaven	Afrikaanderwijk	Bloemhof	Feijenoord	Hillesluis	Katendrecht/Wilhelminapier	Kop van Zuid/Entrepot	Noordereiland	Vreewijk	Zie voor middelen/ maatregelen bladzijden (nummers tussen haakjes, verwijzen naar toelichting in bijlagen)
Re-integratie en maatschappelijke activering van bijstandsgerechtigden (Tegenprestatie)	X	X	X	X	X	X	X	X	20 (67)
Verminderen taalachterstand bij kinderen (o.a. vve, groep 0)					X				14 (28)
Vroegtijdig school verlaten; meer jongeren met startkwalificatie (VSV aanpak)	X	X	x	X	X	x	X	X	8, 18 (41, 50, 51)
Wijkaccommodaties, in pandige ontmoetingsplekken, sociale verbindingsplekken	X				X	X	X	X	10, 22 (60)
Sportvoorzieningen					X		X		12,13
Jongerenoverlast (incl. drugsoverlast door jongeren)		X	X	X		X	X		17, 18 (36)
Participatieve groenprojecten (zelfbeheer)	X					X			16
Armoede		X	X	X					19, 20 (64)
Opvoedklimaat (o.a. Children's zone)	X	X	X	X					15, 17, 18
Taalactiviteiten	X	X	X						8, 21 (68)
Emancipatie ("verborgen vrouwen"), nieuwkomers		X		X					19, 21 (59)
Kindvriendelijke buitenruimte (spelen onder begeleiding)				X					14, 17
Ouderen, zelfstandig wonen (Langer thuis), bewegen en ontmoeten		X	X					X	9, 21 (30, 59, 62, 63, 67)

De ingrediënten voor de aanpak van deze opgaven staan in deel 2 (gebiedsinzet), met nadere toelichting in bijlage 1 (stedelijke kaders met gebiedsgerichte inzet), bijlage 2 (stedelijke kaders zonder gebiedsgerichte inzet) en bijlage 3 (stedelijke kader voor Activering & Welzijn, waaronder Wmo). De juiste combinatie gebeurt via *integrale wijkprogrammering*, die de gebiedsmanagers en de gebiedsadviseurs en specialisten van de verschillende clusters gezamenlijk formuleren en organiseren. De wijkprogrammering wordt vertaald in een Doel-Inspanningen-Netwerk (DIN). Het effect van de gezamenlijke inspanningen wordt in de gaten gehouden, op grond waarvan zo nodig bijsturing plaatsvindt.

Knelpunten gebiedsplan

Een aantal opgaven heeft in het gebiedsplan bijzondere aandacht: de zogenoemde knelpunten. In een brief aan de gebiedscommissie d.d. 23 september 2014 (bijlage 4) geeft het College aan hoe het de aangedragen knelpunten beoordeelt. In de volgende tabel staan de knelpunten waarvoor het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling verantwoordelijk is én die beoordeeld zijn met een 'akkoord' – dat wil zeggen dat de aanpak ervan ter hand is of wordt genomen. Ook noemt de tabel de knelpunten, waarvan het College heeft aangegeven dat er een 'procesafpraak' moet worden gemaakt. Bij elk knelpunt staat de stand van zaken.

Knelpunt (zoals geformuleerd in collegebrief, d.d. 23 september 2014)	Oordeel College	Stand van zaken
<p>Voortijdig school verlaten: Katendrecht/Wilhelminapier, Feijenoord, Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis</p>	<p>Procesafpraak</p>	<p>De bestrijding van voortijdig schoolverlaten (VSV) houdt prioriteit voor het College, met bijzondere aandacht voor onder andere het gebied Feijenoord. <i>Voorkomen</i> dat jongeren (17-23 jaar) zonder startkwalificatie van school gaan, is de zorg van de scholen. De gemeente ondersteunt zo nodig met een gerichte verzuimaanpak. In de <i>signalering</i> van zogenoemde risicolopers spelen het Jongerenwerk, het Jongerenloket en de wijkteams een cruciale rol. Jongerenwerk en Jongerenloket staan daarnaast ook voor de <i>aanpak van jongeren die al uit het onderwijs zijn uitgeschreven</i>. Het Jongerenloket voert de wettelijke en stedelijke taken uit ten aanzien van de Kwalificatieplicht, de verzuimaanpak op het MBO en bijstandsuitkeringen voor jongeren tot 27 jaar. Het is de enige plek waar jongeren terecht kunnen voor hulp op gebied van onderwijs, werk, inkomen en zorg. Het Jongerenwerk (o.a. Stedelijk JongerenTeam, Jongerencoach, Citysteward en Werkcoach) voorziet in trajectbegeleiding.</p> <p>Het gebied Feijenoord valt onder de 'geprioriteerde' gebieden, waarover Jongerenloket en Jongerenwerk in 2015 concrete samenwerkingsafspraken maken. Dit met input van de gebiedsadviseur Jeugd van cluster Maatschappelijke Ontwikkeling en de gebiedsmanager.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn: 18 (41, 50, 51)</i></p>
<p>Maatwerk in taalaanbod: Feijenoord, Afrikaanderwijk, Bloemhof</p>	<p>Procesafpraak</p>	<p>Het knelpunt richt zich vooral op taalactiviteiten op het laagste niveau. In de opdracht met welzijnsaanbieder DOCK zijn afspraken gemaakt over activiteiten die het spreken en oefenen van de Nederlandse taal stimuleren. De activiteiten worden uitgevoerd in kleine groepen, begeleidt door getrainde vrijwilligers. Daarnaast ontwikkelt DOCK in 2015 de Taalbalie, met een spreekuur voor</p>

		<p>vragen van bewoners, een expertisecentrum voor taalvrijwilligers en taallessen.</p> <p>De activiteiten staan open voor bewoners van alle wijken. Met de gebiedsmanagers wordt bekeken hoe in het bijzonder bewoners van Afrikaanderwijk, Bloemhof en Feijenoord naar de activiteiten kunnen worden toe geleid.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn: 21 (68)</i></p>
<p>Norm is werk of opleiding: Vreewijk</p>	<p>Proces-afpraak</p>	<p>Ten behoeve van de aanpak van dit knelpunt worden instrumenten voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten en activering (o.a. Tegenprestatie) in onderlinge samenhang ingezet.</p> <p>NB. In 2015 hoort Vreewijk nog niet bij de wijken waarvoor de programmatische aanpak Tegenprestatie geldt. Met de gebiedsmanager wordt bekeken hoe binnen de reguliere welzijnsopdrachten (bijvoorbeeld aan DOCK) alvast een basis is te leggen.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn:</i> - voortijdig schoolverlaten – 18 (41, 50, 51) - activering - 20 (67)</p>
<p>Zelfstandig wonen ouderen: Vreewijk</p>	<p>Proces-afpraak</p>	<p>Er zijn verschillende programma's in ontwikkeling die richten op een samenhangende aanpak van dit knelpunt. De belangrijkste zijn: Langer thuis en Eenzaamheid.</p> <p>Vanaf januari wordt gewerkt aan de wijkspecifieke invulling van Eenzaamheid. Vreewijk is benoemd tot accentwijk. Het moment van uitvoering in deze wijk hangt samen met de uitbouw van de nieuwe sociale basisinfrastructuur, met het wijkteam als kern. De oplevering van het beleidskader Langer thuis (als opvolger van Woonservicegebied) is medio 2015 gepland. Tot een programmatische aanpak feit is, wordt met bestaande middelen en maatregelen gestut: onder ander de zgn. individuele voorzieningen, Even buurten, overleg met corporaties over woningaanpassingen en ondersteuning van mantelzorg, vrijwilligerswerk en burenhulp. In deze fase is de aandacht gericht op snelle toegang tot deze middelen en maatregelen.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn: 21 (30, 59, 62, 63, 67)</i></p>

Wijkvoorziening Noordereiland	Proces-afspraken	<p>In het kader van de ambitie van het College aangaande Huizen van de Wijk wordt samen met de gebiedsorganisatie in de eerste maanden van 2015 een inventarisatie gemaakt van plekken die (in potentie) geschikt zijn om in te kopen welzijnsactiviteiten (o.a. ondersteuning mantelzorg, inpandig (kinder-, jeugd- en jongerenwerk), vraagwijzeractiviteiten) en bewonersinitiatieven (waaronder de mogelijkheden van zelfbeheer) samen te brengen zijn. Dit kan gaan om de huidige buurthuizen, maar ook schoolgebouwen, sporthallen, speeltuinen, huiskamers en (tijdelijk) leegstaande panden. Naar de mening van het College gaat het daarbij eerst om de activiteiten, waarna de bepaling van welke panden daarvoor (meest) geschikt zijn. De vraag naar een wijkvoorziening op Noordereiland wordt in dit proces meegenomen, waarbij zelfbeheer het uitgangspunt zal zijn.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn: 22 (60)</i></p>
Activering: Feijenoord, Bloemhof, Hillesluis	Akkoord	<p>Het programma Tegenprestatie (voorheen: Maatschappelijke Inspanning) wordt op dit moment uitgevoerd in de Bloemhof en Feijenoord. In 2015 worden Hillesluis en Afrikaanderwijk hieraan toegevoegd.</p> <p><i>Relevante bladzijden in dit uitvoeringsplan zijn: 20 (67)</i></p>

Prioriteiten vanuit het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling

Het gebied Feijenoord maakt deel uit van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het programma moet de bovenmatige achterstanden van Charlois, Feijenoord en IJsselmonde ten opzichte van de rest van Rotterdam en de andere 3 grote steden, in 20 jaar weg werken. Dit geldt vooral voor onderwijs, werk en wonen.

Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) levert bijdragen aan de eerste twee.

Voor onderwijs gaat het om extra investeringen, onder andere via het concept Children's zone: concreet: groepen Nul, leertijduitbreiding, onderwijskwaliteit en wijkteams die hulp bieden aan leerlingen en hun gezinnen en de scholen daarmee 'ontzorgen'. In 2015 wordt ook gewerkt aan de afstemming tussen schoolse en buitenschoolse programmering (kinder- en jongerenwerk).

De inspanningen voor werk krijgen vorm in nauwe samenwerking met cluster Werk & Inkomen, dat zich richt op de daadwerkelijke doorstroom van bijstandsgerechtigden naar betaalde arbeid. Cluster MO concentreert zich op de groep bijstandsgerechtigde bewoners voor wie dat nog een of meerdere stappen te ver is. Dit door de aanpak van problemen die, die het voor deze bewoners (nog) moeilijk of onmogelijk maakt om het proces van zoeken, vinden en behouden van een baan aan te gaan.

Het NPRZ gaat over alle wijken van Feijenoord, maar de inzet van het programma – en dus ook het cluster – slaat met nadruk neer in de zgn. focuswijken Afrikaanderwijk, Feijenoord, Bloemhof en Hillesluis.

Deel 2. Inzet in het gebied Feijenoord

Over de wijken heen liggen de opgaven voor Feijenoord voor *Jeugd* vooral op het leggen van een basis voor een kansrijke toekomst. Behalve door investeringen in onderwijs (paragraaf 2.2.), zal het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) richten op een goede afstemming van schoolse en buitenschoolse activiteiten, opvoedingsondersteuning en voortijdig schoolverlaten (2.1. en 2.4.). Het cluster MO meent dat dit ook bronnen voor ontsporing van kinderen en jongeren vermindert en wegneemt. Dit betekent dat de inzet voor Jeugd ook richt op preventie van jongerenoverlast en veiligheid. In de jeugdprogrammering zal dan ook nauw worden samengewerkt met Directie Veiligheid.

De hoofdopgaven voor Volwassenen (2.3. en 2.5.) betreffen activering, zelfredzaamheid en het faciliteren van burgerkracht. Aandachtsgroepen zijn gezinnen, ouderen en andere kwetsbare groepen. Daarbinnen zijn armoede, eenzaamheid en sociaal isolement belangrijke thema's.

In dit jaar waarin de hervorming van het sociaal domein start, vinden de gebiedscommissie én het cluster MO 'vertrouwde gezichten' cruciaal. Het cluster heeft dan ook geprobeerd om de beslissingen van de voormalige deelgemeente over de inzet van middelen zoveel als mogelijk te continueren. Helaas blijkt het zo dat in Feijenoord wat wel als kernactiviteiten wordt beschouwd – substantieel meer dan in andere gebieden – gefinancierd blijkt te zijn met incidentele gelden, die per 2015 zijn weggevallen. Door te schuiven binnen de clusterbegroting en hier en daar met bijdragen van de gebiedscommissie is waar mogelijk gerepareerd om tot een verantwoorde programmering te komen. Met de wijkteams, de gebiedsorganisatie en vele al dan niet door de gemeente gesubsidieerde partners pleegt het cluster in de komende periode de volgende inzet.

2.1. Cultuur, sport en recreatie

De volgende (beleids)kaders zijn van toepassing:

- Cultuurplan 2013-2016 "Midden in de stad"
- Sportstimulering
- Buurtsportcoaches
- Beleidskader Natuur en Milieu Educatie (NME)
- Speeltuinen/notitie "Toekomst van de Rotterdamse speeltuinen"
- Sportvoorzieningen
- Uitvoeringsprogramma sport (UP Sport)
- Dierenwelzijn + NME stedelijk
- Lekker Fit

Een toelichting is te vinden in Bijlagen 1 en 2.

2.1.1. Cultuur

De uitvoering van cultuurbeleid en –activiteiten gebeurt binnen cluster MO door de Directie SenC. Feijenoord kent een divers cultureel aanbod van lokale instellingen, kunstenaars en eenmalige projecten. De cultuurscout 'makelt' hierbij en legt aldus verbindingen tussen kunstenaars onderling en tussen kunstenaars en bewoners.

Lokaal Cultuur Centrum (LCC) 't Klooster (gevestigd in de *Afrikaanderwijk*, maar met een bovenwijkse betekenis) is een laagdrempelige centrale multifunctionele accommodatie. In en rondom het gebouw wordt een scala aan culturele activiteiten en workshops gerealiseerd voor verschillende doelgroepen van jong tot oud, veelal met bewoners en wijkorganisaties: theater, film, dans, muziek, literatuur, poëzie. 't Klooster is afnemer van het programma Cultuurbuur, waarin stedelijke gezelschappen

aanbod verzorgen op lokale podia. Daarnaast verhuurt 't Klooster ruimten aan verenigingen en bewonersgroepen en biedt het facilitaire ondersteuning bij activiteiten op het Afrikaanderplein. Ook levert SenC financiële ondersteuning aan verschillende festivals, die veelal samen met worden bewoners georganiseerd.

2.1.2. Sport

De inzet van cluster MO (SenC) is gericht op het stimuleren van sport en bewegen, met het oog op een gezonde leefstijl maar in het gebied Feijenoord evenzeer met het oog op maatschappelijke activering en talentontwikkeling. Het accent ligt op het versterken van de sportinfrastructuur met ondersteunende maatregelen voor verenigingen en scholen.

Sportstimulering algemeen

Met Rotterdam Sportsupport en verschillende verenigingen en stichtingen zijn projecten ontwikkeld om sport te promoten, de sportparticipatie onder jeugd te vergroten en bewegingsarmoede te bestrijden. Voorbeelden hiervan zijn: de Volleybal club Feijenoord (VcF) en de nieuwe hockeyvereniging HC-Feijenoord.

Sportregie

In opdracht van het stadsbestuur bereidt SenC voor Sportstimulering een transitie voor in de richting van (eigen) uitvoer naar regie. Dit moet onder andere de samenwerking tussen sportverenigingen, sportscholen en sportaanbieders verbeteren. Bijvoorbeeld om de kans te verminderen dat bepaalde sporten voor dezelfde doelgroep op dezelfde momenten in de wijk plaatsvinden, terwijl andere sporten waarnaar ook vraag is helemaal niet aan bod komen. De transitie krijgt gestalte in 2015, waarbij de gebiedscommissie gevraagd wordt om advies bij concrete wijzigingen in de te programmeren activiteiten.

Schoolsport

Een schoolsportconsulent organiseert clinics die basisschoolleerlingen kennis laten maken met verschillende sporten, met doorstromen naar een sportvereniging als doel. Ook worden er jaarlijks voor verschillende sporten toernooien tussen de basisscholen in het gebied georganiseerd. Deze leiden uiteindelijk tot een stedelijke finale (The Final), die bepaalt welke school de wisselbeker mee naar huis mag nemen. Tijdens dit schoolsportevenement kan (ook door de supporters) gratis worden deelgenomen aan diverse Side Events.

Schoolsportverenigingen

In Feijenoord zijn vijf schoolsportverenigingen (SSV), namelijk: *Afrikaanderwijk, Bloemhof, Feijenoord, Hillesluis en Katendrecht*. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen scholen en sportverenigingen, die als doel hebben om kinderen structureel sport aan te bieden in hun woon- en leefomgeving.

Sportplusverenigingen

Een Sportplusvereniging heeft niet alleen waarde voor haar leden, maar zet zich nadrukkelijk ook in voor een bredere omgeving. Met sport als vertrekpunt wordt gewerkt aan de realisatie van maatschappelijke doelen op terreinen als veiligheid, werk en inkomen, gezondheid, onderwijs en (sport)participatie van specifieke groepen. Rotterdam Sportsupport begeleidt de clubs in het Sportplusprogramma. Feijenoord kent vier verenigingen met het Sportplus-predicaat.

- Handbalvereniging Atomium '61 (Sporthal De Enk, Vreewijk). De vereniging verzorgt een mix aan sport- en gezondheidsactiviteiten, met een accent op senioren en mensen met een beperking zoals blinden en slechtzienden.

- Hockeyclub Feijenoord. De vereniging organiseert samen met schoolsportverenigingen clinics en instuifen op Katendrecht.
- Korfbalvereniging O.Z.C. (Sportterrein Enk, Vreewijk). De vereniging ontleent het Sportplus-predicaat onder andere aan een gevarieerd en laagdrempelig beweegaanbod voor senioren en kabouterkorfbal (2,5 tot 6 jaar). Ook haar medewerking aan het N-A-H-café (Niet-Aangeboren-Hersenletsel) van zorgverlener Laurens heeft bijgedragen.
- Taekwondovereniging Abdel Kwan (Feijenoord, Hillesluis). De vereniging biedt sportlessen voor senioren en kinderen met een beperking. Ook verzorgt Abdel Kwan sport- en voorlichtingsactiviteiten voor moeders van jeugdleden, om hen zelf tot meer bewegen te stimuleren én om ook thuis een meer gezonde leefstijl aan te nemen.

Lekker Fit

Het programma Lekker Fit! maakt kinderen op een leuke en leerzame manier bekend met de voordelen van een gezonde leefstijl. Behandeld worden de thema's voeding, bewegen en gezonde keuzes maken. In het gebied Feijenoord zijn 18 locaties van het basisonderwijs en 15 peuterspeelzalen en kinderdagverblijven Lekker Fit!. In *Hillesluis* - een wijk waarin sprake is van zeer hoog overgewicht - zijn inmiddels *alle* scholen Lekker Fit!. De basisscholen De Piramide en Willem van Oranje geven hier vanaf voorjaar 2015 mede vorm aan in een nieuwe gymzaal, naast de Essalaam Moskee. Ook krijgen deze scholen de kans om in 2015 de kleuteraanpak toe te voegen aan hun Lekker Fit! school. Voor zover ze dat nog niet zijn, wordt daarnaast aan *alle* kinderdagverblijven en peuterspeelzalen in Hillesluis de mogelijkheid geboden om Lekker Fit! te worden. In 2015 is Hillesluis bovendien 'Jongeren op Gezond Gewicht'-wijk (JOGG), waarbij extra aandacht wordt besteed aan het drinken van water in de gezinssituatie.

Buurtsportcoach

De buurtsportcoach organiseert het sport- en beweegaanbod in de buurt en legt daarbij verbindingen tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg en kinderopvang en onderwijs. In het gebied Feijenoord krijgt dit vorm via verschillende verenigingen en projecten. Zo wordt (in de wijken *Feijenoord en Hillesluis*) een buurtsportcoach ingezet bij SKVR en HipHopHuis om fysieke bewustwording en een gezonde leefstijl bij jongeren te stimuleren met dansactiviteiten (van streetdance tot jazz). Met de inzet van een buurtsportcoach bij de Hockeyclub Feijenoord erkent de SenC de wenselijkheid dat ook de kinderen op Zuid de hockeysport moeten kunnen uitoefenen, niet bij een vereniging op de Noordoever maar in hun eigen woonomgeving. Met zaalvoetbal als kern begeleidt de buurtsportcoach van Ons veld is groter maatschappelijke projecten die jongeren op het rechte pad moeten helpen houden. Een voorbeeld is 'Alleen jij bepaalt wie je bent' dat topsporters als rolmodellen inzet. Het project is opgezet in samenwerking met het ministerie van Veiligheid en Justitie en heeft in het seizoen 2012-2013 een 'Meer dan Voetbal Award' gewonnen. Met een extra bijdrage van de gebiedscommissie wordt een buurtsportcoach van TOS ingezet in *Hillesluis*, als onderdeel van de integrale aanpak Riederbuurt. Ten slotte, is een buurtsportcoach verantwoordelijk voor het verloop van de Feyenoord Street League. Dit is een straatvoetbaltoernooi voor kinderen tussen de 9 en 12 jaar, waaraan teams uit de wijken van de gebieden Charlois en Feijenoord kunnen deelnemen. Niet alleen de doelpunten, maar ook de sportieve houding van de teams telt mee in het klassement. Het project wordt samen met de voetbalclub Feyenoord georganiseerd.

Fitnesscircuits

Op drie locaties in de openbare ruimte zijn fitnesscircuits aangelegd: in de *Afrikaanderwijk* op het Afrikaanderplein en in *Vreewijk* op de Valkeniersweide en de Enk. Hier kunnen bewoners zelfstandig of via sportstimulering fitnessprogramma's uitvoeren.

Wijksportvereniging Feijenoord Beweegt

Feijenoord Beweegt organiseert ondermeer fitness en zumba voor vrouwen en mannen (40+) voor wie de stap naar een sportschool of sportvereniging te groot is. De wijksportvereniging organiseert ook (gezondheids)voorlichting. De activiteiten vinden nu plaats in Het Vlieg wiel aan de Hillevliet, maar zullen zich gaan verplaatsen naar kleinere, tijdelijke locaties in de gebieden Feijenoord en Charlois.

2.1.3. Natuur- en milieueducatie (NME)

De Educatieve Tuin De Enk in *Vreewijk* biedt diverse projecten op het gebied van natuur- en milieueducatie. Zo zijn er schooltuinen, het enige blote-voeten-pad van de stad en thema-activiteiten bijvoorbeeld rondom duurzaamheid. De Enk werkt samen met buurtbewoners, welzijnsorganisaties, kinderdagverblijven en basisscholen. Met de laatste worden lessen georganiseerd door het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie Feijenoord (CNME) dat zich ook in de Enk bevindt.

2.1.4. Speeltuinen en Duimdroppen

Verspreid over het gebied subsidieert SenC tien speeltuinverenigingen. Verder zijn er op vijf pleinen in *Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis, Katendrecht en Vreewijk Duimdroppen*, waar kinderen van 4 tot 14 jaar speelgoed kunnen lenen. Dit gebruik is gebonden aan regels die met de kinderen zelf worden opgesteld. De speeltuinverenigingen en Duimdroppen worden ondersteund door stichting Buurt- en Speeltuinwerk (BSW), dat hiervoor eveneens subsidie van SenC ontvangt.

2.2. Onderwijs

De volgende (beleids)kaders zijn van toepassing:

- Gebiedsgericht werken
- Leertijdverlenging: Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) / Groep Nul
- Schakelklassen
- Gezonde school aanpak
- Meer Leertijd
- Aanval op Uitval
- Conciërge
- Onderwijshuisvesting
- Leerlingenvervoer
- Gymnastiek
- Schoolzwemmen

Een toelichting is te vinden in Bijlagen 1 en 2.

2.2.1. Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE)/Groep Nul

Het doel van vroeg- en voorschoolse educatie en Groep Nul is het zoveel mogelijk opheffen van taal- en ontwikkelingsachterstanden van kinderen, zodat zij een optimale start kunnen maken in het basisonderwijs. In het gebied Feijenoord zijn 36 groepen Nul en 42 groepen VVE, deels in de gebouwen van de scholen waaraan zij zijn verbonden.

2.2.2. Primair, speciaal en voortgezet onderwijs

Alle scholen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs kunnen een aanvraag doen voor financiering van maximaal 6 extra leeruren, bovenop het wettelijke vastgestelde aantal uren. Voor scholen voor primair onderwijs in *Afrikaanderwijk, Feijenoord, Bloemhof en Hillesluis* (de focuswijken van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid) ligt dat maximum op 10 extra leeruren. De extra leertijd kan worden ingezet tijdens de reguliere schoolperiodes of tijdens vakanties. Voor de financiering van extra leertijd moeten de scholen een meerjarig plan indienen, dat wordt beoordeeld op het perspectief op hogere onderwijsprestaties, vooral voor Nederlandse taal en rekenen (voor wat

betreft voortgezet onderwijs: Wiskunde). Het accent ligt dan ook op versterken van taal- en rekenkwaliteiten, wat kan worden aangevuld met activiteiten voor talentontwikkeling en het vergroten van studie- en sociale vaardigheden.

Children's zone

In *Afrikaanderwijk, Feijenoord, Bloemhof en Hillesluis* (de focuswijken van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid) wordt het concept Children's zone uitgewerkt. Het algemene doel is om de kinderen uit deze wijken te ondersteunen naar een succesvolle toekomst. De eerste stap is het verhogen van de onderwijsresultaten. Behalve de genoemde extra leertijd, krijgt dit vorm schoolontwikkeling en professionalisering van schoolleiders en docenten, de wijkteams (ondersteuning thuis, voor zowel de kinderen als hun ouders) en kinder- en jongerenwerk (ondersteuning in de vrije tijd).

2.2.3. Gezonde school

De Gezonde School-aanpak helpt scholen die structureel aan de gezondheid van hun leerlingen willen werken en richt daarmee ook op betere leerprestaties en minder ziekteverzuim. Het gaat onder andere om schone gebouwen, kantines met een gevarieerd aanbod aan gezond eten, voorlichting over seksualiteit, lessen over de risico's van alcohol en drugs, en aandacht voor sport en beweging. In Feijenoord zijn zeven Gezonde Scholen: het MJ Schreuder College (Vreewijk), de Schalm (Katendrecht), de drie locaties van de Globetrotter (Afrikaanderwijk en Katendrecht) en de twee locaties van de Heemskerkschool (Feijenoord).

2.3. Volksgezondheid en zorg

De volgende (beleids)kaders zijn van toepassing:

- Gezonde stad
- Gezondheidsbevordering
- Programma Kwetsbare Personen / Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang
- Huisvesting Bijzondere Doelgroepen
- Wet publieke gezondheidszorg
- Ketenaanpak Kwetsbare personen
- Medische adviezen voor WMO-voorziening, schuldsanering en bijzondere bijstand
- Eigen Kracht - Conferenties
- Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie
- Kinderopvang Plus
- Gezins- en jongerentrajecten
- Voorzorg en Prezorg
- Stevig Ouderschap
- Zorg- en adviesteam+ op MBO en ROC
- Stadsregionaal Instrument Sluitende Aanpak (SISA)
- Jeugdbeschermingsplein
- Veiligheidshuis
- Schoolmaatschappelijk werk
- Jongerenloket
- Leerplicht en kwalificatieplicht PO, VO en MBO
- Schoolcontroles PO, VO en MBO
- Inspectie kinderopvang
- Inspectie privaat gefinancierde internaten
- Handhaving kinderopvang

Een toelichting is te vinden in Bijlagen 1 en 2.

2.3.1. Thuishavens

Een Thuishaven is een werkwijze waarbij (woon)voorzieningen voor kwetsbare groepen worden aangesloten op en ingebed in de wijkinfrastructuur. Het gaat om Rotterdammers met ingewikkelde (geestelijke) problemen die de grip op hun leven dreigen kwijt te raken. Ze worden begeleid om hun rol als burger en wijkbewoner weer op te pakken. Ook de buurt heeft daar baat bij: Thuishavens stimuleren de veiligheid en de veiligheidsbeleving. In het gebied Feijenoord is cluster MO betrokken bij twee Thuishavens, die beide worden 'bemand' door Bouman GGZ: Maatschappelijk Herstel *Hillesluis* en Maatschappelijk Herstel *Afrikaanderwijk*.

2.3.2. Procesbegeleiding Huisvesting Bijzondere Doelgroepen

In Feijenoord zijn rondom onderstaande voorzieningen voor maatschappelijke opvang beheerconvenanten afgesloten en beheercommissies opgericht. Hiermee wordt – in samenspraak met omwonenden – vastgelegd hoe mogelijke veiligheids- en leefbaarheidsrisico's worden voorkomen en hoe met klachten wordt omgegaan.

- *Feijenoord* - Intensief Begeleid Wonen Nassaukade (Bouman GGZ)
- *Bloemhof* - De Hille: dagopvang, nachtopvang, gebruikersruimte (CVD)
- *Bloemhof* - Begeleid Wonen Putsebocht (Leger des Heils en Bavo)
- *Noordereiland* - Sleephellingstraat (CVD)

2.3.3. Gebiedsgerichte inzet Gezond Gewicht en Mentaal Gezond

In de *Afrikaanderwijk*, *Bloemhof* en *Hillesluis* worden ondermeer interventies ingezet voor gezond gewicht en mentaal gezond (zie voor verdere toelichting blz. 30). Op het gebied van groen worden met name initiatieven uit de wijk ondersteund.

2.3.4. Wijkverpleegkundigen Zichtbare Schakel

In de *Afrikaanderwijk*, *Bloemhof* en *Hillesluis* is een wijkverpleegkundige van Zichtbare Schakel actief. Deze kan helpen bij vragen over zorg, wonen en welzijn en werkt samen met onder meer zorginstellingen, huisartsen, maatschappelijk werk en woningcorporaties. Zichtbare Schakel is rechtstreeks door bewoners te benaderen, zonder verwijzing van een huisarts of verzekeraar.

2.3.5. Samenwerking met zorgverzekeraars

Voor *Afrikaanderwijk*, *Bloemhof* en *Hillesluis* zijn convenanten afgesloten tussen de gemeente en de zorgverzekeraars Achmea en VGZ (zie voor verdere toelichting blz. 61). De convenanten voorzien in samenwerking bij gezondheids-bevordering en preventie, onder andere met inzet van social media zoals een gezondheidsapp. De focus ligt bij diabetes, overgewicht en obesitas en voor *Bloemhof* en *Hillesluis* daarnaast ook op geestelijke gezondheidsproblematiek.

2.4. Jeugd

De volgende (beleids)kaders zijn van toepassing:

- Het Nieuwe Rotterdams Jeugdstelsel (met integrale wijkteams)
- Programma Drugs en Alcohol II
- Jongerenwerk

Een toelichting is te vinden in Bijlagen 1 en 2.

2.4.1. Wijkteams

Het integrale wijkteam (integraal is: voor jeugd én volwassenen, zie ook 2.5.1.) kent de partners en de initiatieven in de wijk en onderhoudt goede contacten met de professionals die dagelijks met jeugdigen en gezinnen in aanraking komen. Het wijkteam kan advies geven waarmee iemand zelf aan

de slag gaat, in het eigen netwerk een oplossing vinden, zelf kortdurende hulp bieden, of zorgen dat er specialistische hulp komt. Het wijkteam vervult hiermee een cruciale functie in het netwerk in de wijk. De vier wijkteams Children's Zone voor de *Afrikaanderwijk*, *Feijenoord*, *Bloemhof* en *Hillesluis* zijn per 1 januari 2015 allen omgevormd tot wijkteams voor jeugd én volwassenen. Vanaf diezelfde datum zijn er ook integrale wijkteams voor *Kop van Zuid* en *Zuid-Entrepot*, *Katendrecht-Noordereiland* en *Vreewijk*.

2.4.2. Opvoedingsondersteuning

Aanvullend op de wijkteams en het Centrum voor Jeugd en Gezin, biedt stichting De Katrol opvoedingsondersteuning en daarnaast leerondersteuning. De stichting wil met haar inzet kansen vergroten voor kinderen die opgroeien in een achterstandssituatie. De Katrol is actief in de wijken *Bloemhof*, *Hillesluis*, *Afrikaanderwijk*, *Feijenoord* en *Vreewijk*.

Kinderen uit de groepen 3 en 4 krijgen twee keer in de week een HBO-student aan huis die gedurende een half jaar leerondersteuning aan de kinderen aanbiedt in de thuissituatie. In totaal ontvangen de kinderen zo 40 extra leeruren thuis. Naast het werken aan taal- en rekenproblemen is er veel aandacht voor ouderbetrokkenheid en het creëren van een leercultuur.

2.4.2. Wijkprogrammering Jeugd gebied Feijenoord

Met de wijkprogrammering Jeugd wordt gewerkt aan een kansrijke, gezonde en veilige opvoedings- en opgroeiomgeving, waarin kinderen en jongeren kunnen uitgroeien tot zelfstandige volwassenen. Hiermee richt kinder-, jeugd, en jongerenwerk jeugdwerk zich zowel op zorg(preventie), en talentontwikkeling zorg(preventie) als op het bestrijden van jeugdoverlast en preventie van jeugdcriminaliteit. Om de samenwerkingsafspraken in de wijk te borgen, wordt in het voorjaar met de netwerkpartners een Maatschappelijk Convenant ondertekend.

Spelen

Behalve met speeltuinen en Duimdroppen (zie 2.1.4.) ondersteunt het cluster MO veilige buitenspeelplekken met een opdracht aan TOS (Thuis op Straat). Deze organiseert 'spelen met toezicht' voor kinderen en jongeren (4 t/m 23 jaar) op en in de directe omgeving van pleinen om de leefbaarheid te vergroten. Dit gebeurt in de wijken *Vreewijk* (de Mare), *Afrikaanderwijk* (Christiaan de Wetstraat en Digiplein), *Feijenoord/Kop van Zuid* (Peperclip en Stampioenbuurt), *Bloemhof* (Ericaplein en Bloemhofplein) en *Hillesluis* (PantserKlosplein en Polderplein). De gebiedsorganisatie signaleert dat het 'spelen met toezicht' in Bloemhof en Hillesluis regelmatig onder druk staat, omdat de betreffende pleinen in de loop van de dag ook verzamelplek worden van volwassen mannen en oudere jeugdgroepen. Ondanks TOS durven veel ouders hun kinderen daar toch niet te laten spelen. Met TOS wordt bekeken hoe op dit punt oplossingen kunnen worden geboden.

Leren respect te hebben voor elkaar en hun omgeving, rekening houden met kleinere kinderen en het contact tussen volwassenen en jeugd verbeteren staat centraal in het werk van de speelwinkel Oleanderplein. Het cluster MO zal in 2015 de speelwinkel voor de laatste maal financieel steunen. Hiermee wordt betrokken bewoners de gelegenheid om de speelwinkel zelf te organiseren.

Stichting Hoedje van Papier

Hoedje van Papier geeft kwetsbare burgers de kans om op actieve wijze deel uit te maken van hun wijk, de maatschappij en beslissingen die op hen betrekking hebben. Door te werken met bepaalde methodieken en het uitvoeren van projecten gerelateerd aan taal, media en educatie, bevorderen zij participatie in de samenleving voor groepen en individuen voor wie dat niet vanzelfsprekend is. De stichting biedt in Feijenoord een taalproject geheten VoorleesExpress Rotterdam. Het project introduceert het voorleesritueel bij gezinnen met een taalachterstand. Zo wordt het leesplezier vergroot en de taalontwikkeling van kinderen tussen 2 en 8 jaar gestimuleerd.

Jeugdcentrum CJV Feijenoord

Het jeugdcentrum organiseert onder andere een kleuterclub, knutselactiviteiten, computerles en discoavonden, voor kinderen tot 16 jaar.

Stichting Jong op Zuid, (JOZ)

Het werkterrein van het Stedelijke Team Jongerenwerk (STJ) van Stichting Jong op Zuid is de straat. De aandacht gaat uit naar jongeren die uitgevallen zijn of dreigen uit te vallen van school en/of werk. Dit resulteert in een extra instrument om jongeren te helpen aan een startkwalificatie en om jongerenoverlast op straat tegen te gaan. Het STJ wordt ingezet in de Afrikaanderwijk, Bloemhof, de wijk *Feijenoord, Hillesluis en Vreewijk*.

Kinderwerk (Contour de Twern) & Jongerenwerk (DOCK)

Het kinderwerk en ambulante jongerenwerk wordt met name ingezet op individuele begeleiding en het voorkomen en tegengaan van overlast. Inzet vindt primair plaats in de focuswijken *Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis en Feijenoord*, met bijzondere aandacht voor meisjes. Daarnaast wordt er ingezet op kleinere buurten zoals de omgeving van het wooncomplex de "Peperclip" in de wijk *Kop van Zuid/Entrepot* en de Landbouwbuurt in *Vreewijk*

Jongerencoach (DOCK)

De jongerencoach verzorgt trajectbegeleiding voor voortijdige schoolverlaters. De cliënten worden verwezen door de functionaris Persoonsgerichte Aanpak (PGA), of door de projectleider groepsaanpak en ook door het eigen ambulante Jongerenwerk.

Citysteward

Voor jongeren die vanuit de overlastproblematiek of anderszins in beeld komen zijn CitySteward-trajecten beschikbaar. De bedoeling is om jongeren via praktijkgerichte trajecten en intensieve begeleiding te activeren en toe te leiden richting scholing en/of werk.

Werkcoach (DOCK)

De Werkcoach krijgt deelnemers veelal verwezen van de City Stewards, dat jongeren vanuit overlastproblematiek via praktijkgerichte trajecten begeleidt naar scholing en/of werk. De Werkcoach ondersteunt deze jongeren in de eerste maanden op hun werkplek om te voorkomen dat deze alsnog of alweer zou kunnen uitvallen.

2.4.3. Programma Alcohol en Drugs

In Feijenoord hebben jongeren veel te maken krijgen met drugsgebruik en drugshandel in hun directe omgeving. Daarnaast blijkt ook vaak psychosociale problematiek te spelen: eenzaamheid, suïcidegedachten, pesten, niet veilig thuis voelen. Om hen met deze risicofactoren meer weerbaar te maken, wordt met het programma Alcohol & Drugs preventieve maatregelen ingezet (zie voor verdere toelichting blz. 35). Hierbij wordt vooral geïnvesteerd in ouders (hun functioneren als opvoeders en als wijkbewoners), onderwijs (waarmee ouders en broers en zussen worden bereikt) en jeugd en jongerenwerkers (signaleren en interveniëren).

2.5. Participatie (welzijn volwassenen)

De volgende (beleids)kaders zijn van toepassing:

- Wmo 2015 Rotterdammers voor elkaar
- Nieuw Rotterdams Welzijn

- Toegang tot gemeentelijke dienstverlening
- Wmo-uitvoeringsprogramma Eenzaamheid
- Wmo-uitvoeringsprogramma Langer Thuis
- Wmo-uitvoeringsprogramma Huizen van de Wijk
- Zorg
- Seniorenbeleid
- Schulddienstverlening
- Armoedebeleid
- Bewonersinitiatieven
- Vrijwilligerswerk en Mantelzorg
- Tegenprestatie
- Stadsburgerschap
- Vluchtelingenbeleid
- Taal

Een toelichting is te vinden in Bijlage 3.

2.5.1. Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente vrijwel geheel verantwoordelijk voor inkomen, re-integratie, jeugdzorg, welzijn en zorg voor ouderen en langdurig zieken. Hiervoor worden taken van andere overheden overgeheveld. Dit gaat gepaard met een forse bezuiniging van rijkswege. Deze complexe opgave vraagt niet alleen om een transitie (het opnieuw inregelen van taken) in het sociaal domein, maar ook om een transformatie ervan (het opnieuw inrichten van processen en nieuwe werkwijzen). Rotterdam heeft ervoor gekozen om de toegang tot de verschillende vormen van ondersteuning en begeleiding te regelen met integrale wijkteams (integraal is: voor jeugd en volwassenen) en de fysieke loketten Vraagwijzers en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Wijkteams

De wijkteams (zie voor verdere toelichting blz. 58) voorzien in signalering van problemen, in kortdurende hulp en ondersteuning in de wijk en zo nodig in vlotte verwijzing naar specialistische zorg. In een wijkteam werken medewerkers met elk hun eigen specialisme, bijvoorbeeld op het gebied van jeugdhulp, gehandicaptenzorg, hulp bij opvoeden, financiën en schulden, werk en dagbesteding, wonen, huiselijk geweld en geestelijke gezondheidszorg. Met een zo'n gevarieerde samenstelling is het mogelijk om meer te richten op de samenhang van problemen van Rotterdammers, hulpvormen te combineren en daarmee ook goedkoper te organiseren. Het wijkteam werkt intensief samen met het wijknetwerk, bestaande uit professionele organisaties voor welzijn en zorg, scholen en onder meer vrijwilligersorganisaties.

In het gebied Feijenoord zijn vanaf 1 januari 2015 zeven wijkteams actief, namelijk de wijkteams *Afrikaanderwijk, Feijenoord, Bloemhof, Hillesluis, Kop van Zuid/Zuid-Entrepot, Katendrecht-Noordereiland en Vreewijk*.

Vraagwijzer en CJG

De Vraagwijzer (zie ook blz. 58) en het CJG zijn de *fysieke* loketten waar bewoners van Feijenoord terecht kunnen met hun vragen over jeugdzorg, werk en inkomen en zorg voor ouderen en langdurig zieken. Zo nodig brengen ze deze bewoners in contact met het wijkteam. Ook wordt samengewerkt met het Jongerenloket (dat de wettelijke taken uitvoert voor de Kwaliteitsplicht, verzuimbesteding in het Middelbaar Beroepsonderwijs en bijstandsuitkeringen voor bewoners tot 27 jaar), de Werkpleinen (re-integratie) en Centraal Onthaal (voor onder andere daklozen). Vraagwijzers zijn nu nog (januari 2015) gevestigd in gezondheidscentrum wijkgebouw Kamelia, in gezondheidscentrum 't Slag en aan

de Hilledijk. In de loop van 2015 zullen de functies waarschijnlijk centraal worden ondergebracht in het gebouw van de voormalige deelgemeente.

Maatschappelijke dienstverlening

De inzet van DOCK, als uitvoerder van integraal Welzijn in Feijenoord, wordt in 2015 voortgezet. DOCK bemant de huidige Vraagwijzers en verzorgt daarnaast onder andere activiteiten voor de preventieve aanpak van schulden en bemiddeling en begeleiding rond vrijwilligerswerk. De stichting speelt daarmee een verbindende en ondersteunende rol in het activeren van bewoners. Voor schulddienstverlening wordt samengewerkt met de Kredietbank Rotterdam (KBR) en voor administratief/juridische advisering en hulp met de Sociale Raadsliden Rotterdam (SRR).

2.5.2. Activering: Tegenprestatie

Op grond van de nieuwe Participatiewet kan de gemeente een tegenprestatie opleggen aan werkzoekenden met een gemeentelijke uitkering. Daarbij gaat het vooral om uitkeringsgerechtigden die (nog) niet toe zijn aan toeleiding naar de arbeidsmarkt. De tegenprestatie heeft de vorm van maatschappelijk nuttige werkzaamheden in de vorm van onder andere vrijwilligerswerk, mantelzorg, taal- of beweegtraining. Doelen zijn persoonlijke ontwikkeling en het leveren van een bijdrage aan de Rotterdamse samenleving. Het doen van een tegenprestatie kan – op termijn – een bijdrage leveren de vergroting op de kansen op de arbeidsmarkt en op uitstroom uit de uitkering. Er wordt nauw samengewerkt met (gesubsidieerde) partners, die vrijwilligersplekken aanbieden en/of toe leiden naar en begeleiden bij vrijwilligerswerk. Zo zet DOCK zgn. DOCK Dates in, om bewoners te koppelen aan vrijwilligersactiviteiten die ook als invulling van Tegenprestatie kunnen dienen.

In de afgelopen jaren is Tegenprestatie (voorheen: Maatschappelijke inspanning) uitgevoerd in *Bloemhof en Feijenoord*. In 2015 wordt de aanpak uitgebreid naar *Afrikaanderwijk en Hillesluis*. Voor het einde van deze Collegeperiode zullen alle wijken in Feijenoord bediend zijn en met alle werkzoekenden die het betreft, afspraken zijn gemaakt over de invulling van tegenprestatie. Bekeken wordt hoe binnen de reguliere welzijnsopdrachten (bijvoorbeeld aan DOCK) alvast een basis is te leggen, in de wijken van Feijenoord waar de programmatische aanpak van Tegenprestatie nog niet is ingevoerd.

Social return on investment (SROI)

Van daarvoor geschikte opdrachtnemers van de gemeente wordt verwacht dat zij mede invulling geven aan Tegenprestatie in de vorm van vrijwilligers- en ervaringsplekken en andersoortige activeringsactiviteiten (zoals taal, bewegen, enz.). Hiervoor worden in opdracht- en subsidievoorwaarden bepalingen opgenomen, die vastlegt dat zij hun mogelijkheden binnen 12 weken naar opdracht/subsidieverlening moeten aangeven. Omdat veel subsidies een ingangsdatum van 1 januari hebben, zullen naar verwachting in april 2015 in ieder geval een behoorlijk aantal afspraken zijn gemaakt.

Mede in het kader van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zal daarnaast van partners als woningcorporaties worden gevraagd om in hun (exploitatie)activiteiten mogelijkheden te vinden voor vrijwilligerswerkzaamheden en leer- en ervaringsplekken.

Ontwikkelnetwerken: van potentie naar perspectief

De clusters Werk & Inkomen (matching en pre-matching) en Maatschappelijke Ontwikkeling (activering) zijn er samen voor verantwoordelijk om werkzoekenden weer bemiddelbaar te maken voor betaald werk. Aanvullend op het systeem van reguliere re-integratie onderzoeken deze clusters de mogelijkheden van een zgn. ontwikkelnetwerk. Een ontwikkelnetwerk is een samenwerkingsverband van diverse partijen die samen verantwoordelijkheid nemen voor de ondersteuning en begeleiding

naar betaald werk van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt en een ontwikkelpotentieel, zodat zij duurzaam uitkeringsonafhankelijk worden. Partijen in een ontwikkelnetwerk zijn onder andere zorginstellingen, welzijnsorganisaties, sociale ondernemers, re-integratiebedrijven, lokale wijkinitiatieven en bedrijven. In 2015 wordt een aantal gebiedsgerichte pilots opgestart, ondermeer in het gebied Feijenoord.

2.5.3. Burgerkracht, belangenbehartiging en bewonersinitiatieven

Burgerkracht

De opdracht van de voormalige deelgemeente aan DOCK voor het stimuleren van Burgerkracht wordt in 2015 voortgezet. De opdracht betreft zowel de ondersteuning van individuele bewoners en bewonersgroepen, als de ondersteuning van netwerken zoals Afri Verbindt. DOCK zet hiervoor zgn. Participatiemakelaars in. Zij betrekken bewoners bij initiatieven op terreinen als taal, leefstijl en leefbaarheid en zorgen voor de koppeling van beperkt zelfredzame bewoners aan 'maatjes' en bemiddelen tussen vraag en aanbod van vrijwilligers.

Aanvullend op de reguliere opdracht aan DOCK en gefinancierd met eenmalig geld, is in 2014 ook een participatiemakelaar ingezet voor de integrale aanpak Riederbuurt. Deze inzet wordt in ieder geval tot april 2015 gecontinueerd. Ondertussen wordt bekeken hoe activiteiten zijn te continueren, zo mogelijk binnen de reguliere opdracht aan DOCK.

Bewonersbelangenbehartiging

In 2015 verzorgt cluster MO de financiële ondersteuning van bewonersorganisaties, die voorheen door de voormalige deelgemeente werd gedaan. Denk daarbij aan bijdragen aan communicatiemiddelen, zoals een krant (bijvoorbeeld De Sluis, voor bewoners van *Hillesluis en Bloemhof*) of een wijkwinkel.

Bewonersinitiatieven

De gebiedscommissie beschikt over een eigen budget voor de realisatie van bewonersinitiatieven. De gemeente heeft stichting Opzoomer Mee ingeschakeld om de gebiedscommissie te ondersteunen bij de behandeling en beoordeling van financiële bijdragen aan bewonersinitiatieven.

2.5.4. Ouderen en andere kwetsbare groepen

Cluster MO heeft verschillende programmatische aanpakken (in ontwikkeling) om kwetsbare groepen te ondersteunen en meer weerbaar en zelfredzaam te maken, bijvoorbeeld Langer thuis (zie voor verdere toelichting blz. 60), Even Buurten (blz. 63), Eenzaamheid (blz. 59), Mentaal Gezond (blz. 30), Tegenprestatie (blz. 67) en Armoede (blz. 64). Voor zover deze aanpakken nog niet in werking zijn, wordt met bestaande middelen en maatregelen maatwerk gepleegd: onder ander de zgn. individuele voorzieningen, wijkbus, ruilwinkels, budgetbeheer en schulddienstverlening, overleg met corporaties over woningaanpassingen en ondersteuning van mantelzorg, vrijwilligerswerk en burenhulp. In deze fase is de aandacht gericht op snelle toegang tot deze middelen en maatregelen.

Taal

Het taalaanbod in het gebied Feijenoord varieert van zeer laagdrempelig (non-formeel) tot diploma- of certificaatgericht (formeel). Naast vrijwilligers(organisaties) is DOCK een belangrijke partij in het taalnetwerk van Feijenoord. De activiteiten van DOCK richten op het durven spreken en oefenen van de Nederlandse taal. DOCK werkt met kleine groepen, begeleidt door vrijwilligers die zij ook traint en coacht. Met een zgn. Taalbalie verzorgt DOCK twee wekelijks een spreekuur voor bewoners met vragen over taal(aanbod). De Taalbalie is ook expertisecentrum voor informele taallessen en (dus) ondersteuning voor vrijwilligers. De activiteiten staan open voor bewoners van alle wijken. Aangezien

het gebiedsplan spreekt van een knelpunt voor Afrikaanderwijk, Bloemhof en Feijenoord, wordt in het bijzonder gekeken hoe bewoners van deze wijken naar de activiteiten kunnen worden toe geleid.

Vrouwenvoorzieningen

In 2015 continueert cluster MO de subsidieverstrekking van de voormalige deelgemeente aan verschillende (zelf)organisaties, die zich richten op vrouwen in een geïsoleerde positie. Het College heeft besloten (december 2014) om de exploitatie door Cleo-Patria van vrouwenstudio Kaatje Mossel (*Katendrecht en Kop van Zuid/Entrepot*) en de bijdrage van deze stichting aan het centrum Vliegwiél (*Bloemhof*) niet langer te ondersteunen. Voor Kaatje Mossel gaat waarschijnlijk een afbouwregeling gelden, om een goede onderbrenging van de activiteiten in andere voorzieningen te waarborgen. Behoudens het aandeel van Cleo-Patria, blijft het Vliegwiél in 2015 activiteiten aanbieden om (geïsoleerde) vrouwen een extra steuntje te geven richting bijvoorbeeld scholing en (vrijwilligers)werk. Dit jaar wordt gebruikt om de exploitatieconstructie (nu met gemeentelijk personeel) te evalueren.

2.5.4. Huizen van de wijk/wijkaccommodaties

De buurthuizen in Feijenoord blijven in 2015 open. Het concept Proeftuin in de wijk *Feijenoord*, dat de voormalige deelgemeente in het najaar van 2013 als pilot met incidentele gelden is gestart, wordt doorontwikkeld.

In het kader van Nieuw Welzijn wil het College onderzoeken welke plekken in Feijenoord (potentieel) geschikt zijn om in te kopen welzijnsactiviteiten (o.a. ondersteuning mantelzorg, in pandig (kinder-, jeugd- en jongerenwerk), vraagwijzeractiviteiten) en bewonersinitiatieven (waaronder de mogelijkheden van zelfbeheer) samen te brengen zijn. Dit kan gaan om de huidige buurthuizen, maar ook schoolgebouwen, sporthallen, speeltuinen, huiskamers en (tijdelijk) leegstaande panden. Naar de mening van het College gaat het daarbij eerst om de activiteiten, waarna de bepaling van welke panden daarvoor (meest) geschikt zijn. Deze inventarisatie wordt in de eerste maanden van 2015 samen met de gebiedsorganisatie ter hand genomen.

Bijlage 1. Stedelijke kaders met gebiedsgerichte inzet

---

1. Cultuur, sport en recreatie

Directie Sport & Cultuur (S&C)

SenC stimuleert het culturele en sportieve klimaat en vergroot de participatie van Rotterdammers als het gaat om sport en cultuur. Bewegen, beleven en uitblinken staan hierin centraal. Deze directie zorgt voor een aanbod van voorzieningen en activiteiten en draagt hierdoor bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Deze bijdrage wordt ook geleverd aan de fysieke inrichting van Rotterdam door cultuur- en sportvoorzieningen te optimaliseren en onderhouden. Naast het stimuleren van betrokkenheid van de bewoners bij de stad, wil S&C ook de nationale en internationale uitstraling van Rotterdam versterken.

Stedelijke uitgangspunten /kansen:

- Hoogwaardige, toegankelijke sportvoorzieningen die uitnodigen tot bewegen.
- Er wordt extra geïnvesteerd in Lekker Fit! op basisscholen en voor kinderen tot 6 jaar en in schoolsportverenigingen. Kerntaken van de gemeente zitten vooral in het scheppen van voorwaarden tot en faciliteren van een vitaal sportklimaat en in het borgen van een voldoende en kwalitatief goede infrastructuur aan sportvoorzieningen.
- Focus aanbrengen: Kwaliteit boven kwantiteit en meer Sterke Schouders.
- Herijking rolverdeling gemeente-samenleving: het product zou ook op andere wijze uitgevoerd kunnen worden: bijvoorbeeld door zelfbeheer (door organisaties of bewoners), door externe partners te betrekken of door de uitvoering anders in te richten. Voorbeelden: Sportregie in plaats van sportuitvoering. Andere partijen zijn actief, die overigens ook geld kosten.
Sportplusverenigingen die onderdak bieden aan derden: andere sportaanbieders, huiswerkklass, jeugdzorg, kinderopvang en daarmee ook hun inkomsten zien toenemen. Speeltuingebouwen die de functie van een buurthuis gedeeltelijk overnemen. Voorwaarden: sterk innovatief naar buiten gericht kader en toekomstbestendige infrastructuur.
- Verhogen van de sportdeelname onder Rotterdammers
- Een bijdrage leveren aan andere collegedoelstellingen door sport als middel in te zetten en andere sectoren te stimuleren om sport als middel in te zetten.
- Het versterken van het imago van Rotterdam als Sportstad

I.2 Het beleidsveld Cultuur, Sport en Recreatie

Het beleidsveld Cultuur, Sport en Recreatie wordt volledig gevuld door het cluster MO, meer specifiek de directie Sport & Cultuur.

Het beleidsveld kent de volgende beleidsmatige inspanningen:

- BI Cultureel klimaat, met als producten:
  - subsidieverlening culturele instellingen, gezelschappen en activiteiten
  - bibliotheek
- BI Topsport en vergroten deelname sport en recreatie, met als producten
- Stimulering topsport, breedtesport en recreatie
- Natuur en milieueducatie

Uitgangspuntennota Cultuurplan 2013-2016 “Midden in de stad”

Inhoud

Het algemene kader voor Cultuur is de Uitgangspuntennota Cultuurplan 2013-2016 “Midden in de stad”. Deze nota kent drie speerpunten, te weten ondernemerschap, talentontwikkeling en levendige (binnen)stad. Vanuit het collegeprogramma 2014-2018 zijn er een aantal speerpunten geformuleerd voor Cultuur, zoals

- blijven investeren in talentontwikkeling
- respectvolle omgang met cultuurhistorie
- ruim baan voor creatieve industrie
- belonen en stimuleren ondernemerschap in de cultuursector

Vanaf 2015 gaat Cultuur (Vrije tijd) meedraaien in het stedelijke programma ‘Sterke Schouders voor een sterke stad’. Een onderdeel hiervan is het project ‘bakfietswijken”, gericht op kansrijke gezinnen in Rotterdam. Vanaf 2017 komt er een nieuw Cultuurplan 2017-2020 waar nu mee is gestart en waarbij de instellingen nu ook actief worden betrokken.

Gebiedsgerichte inzet

In het kader van opeenvolgende Cultuurplannen en het Programma Cultuurbereik (tot einde 2012) zijn de afgelopen jaren initiatieven vanuit de deelgemeenten opgezet, in cofinanciering tussen deelgemeenten, de gemeente en woningcorporaties. Deze activiteiten betreffen onder meer de inzet van cultuur als middel om specifieke wijken duurzaam aantrekkelijker te maken. Met ingang van 2013 is het stimuleren en begeleiden van deze activiteiten toegevoegd aan het takenpakket van de cultuurscouts. Deze projecten lopen in principe tot einde Cultuurplan (2016). Ook andere activiteiten in het kader van het Cultuurplan 2013-2016, zoals programmering van de Lokale Cultuur Centra, cultuureducatie en de bibliotheek strekken zich uit in de gebieden. Voor 2015 e.v. wordt onderzocht – nu de deelgemeenten in 2014 zijn opgeheven – hoe de ‘couleur locale’ van de gebieden geborgd kan worden in het stedelijke beleid.

Sportstimulering

Inhoud

Sportstimulering is het aanbod aan activiteiten op het gebied van sport en beweging in ongeorganiseerd verband (dus buiten een verenigingsverband om) met als doel de sport- en beweegparticipatie van Rotterdammers te verhogen en mensen te motiveren tot een actieve leefstijl. De activiteiten vinden plaats in de openbare buitenruimte, scholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen, sportaccommodaties en openbare gebouwen.

Gebiedsgerichte inzet

SenC is in opdracht van het stadsbestuur voor het product Sportstimulering een transitie aan het voorbereiden van uitvoer naar regie. Vanuit de regiefunctie wordt samen met de partners in het gebied ingezet op vraaggericht werken en programmeren. In 2015 zal deze transitie gestalte krijgen, echter niet voordat de gebieden gevraagd zijn te adviseren over de concrete wijzigingen in de te programmeren sportactiviteiten in het desbetreffende gebied.

Buurt sportcoaches

Inhoud

Dit is een Rotterdamse subsidieregeling Buurt sportcoaches in het kader van de landelijke brede impulsregeling combinatiefuncties: de subsidieregeling beschrijft de voorwaarden om gebruik te maken van de landelijke impuls. Buurt sportcoaches zijn combinatiefunctionarissen met als specifieke opdracht het organiseren van een sport- en beweegaanbod in de buurt en het maken van een

verbinding tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg en kinderopvang en onderwijs. Er is altijd sprake van een combinatie met sport en bewegen. De regeling betreft een subsidiëring van loonkosten voor maximaal 40% met een maximum van € 20.000, -. De andere 60% dient de aanvragende instelling/werkgever zelf te financieren.

Looptijd

De financiering loopt voor perioden van vier jaar, waarna het Rijk besluit om de regeling wel of niet te verlengen. De huidige financiering loopt tot eind 2016

Gebiedsgerichte inzet

Er zijn buurtsportcoaches bij verschillende organisaties en projecten actief. Er wordt getracht een evenredige verdeling over de stad te verzorgen. Dit is echter afhankelijk van animo van lokale sport & beweegaanbieders.

Beleidskader Natuur en Milieu Educatie (NME)

Inhoud

De Gemeente Rotterdam vindt een duurzame samenleving belangrijk. Het Beleidskader Natuur en Milieu Educatie, door het college vastgesteld november 2013, is gericht op het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl door laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De belangrijkste doelgroepen zijn kinderen, jongeren en gezinnen.

De rol van de gemeente verandert van aanbieder naar partner. Samen met partijen in de wijken moeten we zorgen dat vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Waar nodig worden nieuwe partners gezocht. Daarnaast spelen we een belangrijke rol bij het bewaken van de kwaliteit. Deze doelstellingen komen terug in de volgende opdrachten van het in juli 2014 vastgestelde

Uitvoeringsprogramma Natuur- en Milieu Educatie:

- vernieuwen van het NME BasisPakket
- aanvullen van het NME BasisPakket met een PlusPakket
- meer samenhang zoeken met andere beleidsproducten
- breder benutten van de NME-infrastructuur
- een coalitie van verschillende NME aanbieders moet vraag en aanbod samenbrengen, meer opdrachtgevers genereren en samenhang brengen in het aanbod.

Als operationele doelen voor de periode 2014-2018 zijn vastgesteld:

- het aanbieden van het basispakket NME in alle 14 gebieden in Rotterdam, uiterlijk te realiseren eind 2016
- eind 2016 maakt ten minste 90 % van alle basisscholen gebruik van het basispakket NME
- een uitrol van het pluspakket, te vertalen in dat (gefaseerd oplopend naar 2017) 25 % van het totale NME-budget bestaat uit externe financiering
- het stimuleren van wijkgerichte initiatieven op NME-gebied, van bewoners, organisaties en bedrijven

Looptijd

2014-2018

Gebiedsgerichte inzet

Rotterdam kent een uitgebreid aanbod aan natuur- en milieueducatie, met name gericht op de basisscholen (NME-lessen en schooltuinen) en gezinnen (kinderboerderijen). Daarnaast houden diverse partijen in de stad zich direct of indirect met NME bezig. De basisactiviteiten worden in beginsel kosteloos aan scholen aangeboden.

Ook in 2015 zal het aanbod grotendeels worden gehandhaafd. Tegelijkertijd is de afgelopen twee jaar de vernieuwing van NME al in de praktijk ingezet, al dan niet gekoppeld aan bezuinigingsmaatregelen. Er zijn nieuwe thema's binnen NME geïntroduceerd zoals taal, energie, dierenwelzijn en circulaire economie en de kinderboerderijen bieden meer wijkgerichte activiteiten aan.

Speeltuinen/notitie "Toekomst van de Rotterdamse speeltuinen"

Inhoud

In oktober 2013 heeft het college de notitie "Toekomst van de Rotterdamse speeltuinen vastgesteld". Deze notitie beschrijft de acties en maatregelen om de positie van Rotterdamse speeltuinen te versterken met als belangrijkste doel om het vrijwilligerskader bij speeltuinorganisaties te versterken. Speerpunten zijn:

- inzet op het uitbreiden van het aantal vrijwilligers bij speeltuinen
- versterken van de eigen kracht van speeltuinorganisaties
- behoud van ca 50 fte aan beroepskrachten bij speeltuinen
- meer eenduidigheid aanbrengen in de subsidiestructuur richting speeltuinen
- onderzoeken of het groot onderhoud (deels) bij speeltuinorganisaties zelf belegd kan worden.

Het speeltuinenbeleid omvat het via subsidieverstrekking in stand houden van speeltuinen en het laten spelen van kinderen op de speeltuin. Verder heeft een speeltuinorganisatie de mogelijkheid tot het organiseren van activiteiten voor kinderen en volwassenen in het clubgebouw. Speeltuinen worden beheerd door private organisaties (veelal verenigingen).

In totaal kent Rotterdam 59 speeltuinen. Daarnaast zijn er 23 Duimdropvoorzieningen: uitleen van speelgoed.

Looptijd

Structureel

Gebiedsgerichte inzet

Het aanbod aan en de verdeling over de stad van speeltuinen is historisch gegroeid. De beleidskeuzes met betrekking tot subsidiëring lagen tot maart 2014 bij de deelgemeenten. Voor 2015 worden deze overgenomen, dit begrotingsjaar wordt als overgangsjaar gezien. In de loop van 2015 zal een nieuw beleidskader voor de speeltuinen worden opgezet.

2. Onderwijs

Gebiedsgericht werken

Inhoud

Gebiedsgericht werken betekent voor het Rotterdams onderwijsbeleid dat de samenwerking met het onderwijsveld wordt geplaatst in de lokale context. In dit kader wordt van scholen en voorschoolse voorzieningen verwacht dat zij het aanbod toesnijden op de populatie die zij in huis hebben en rekening houden met de omgeving waarin zij en hun populatie gehuisvest zijn.

Conform de afspraken in het Rotterdams Onderwijs Beleid en Ieder Kind Wint 2 wordt door scholen en voorschoolse voorzieningen samenwerking gezocht met ouders, gemeentelijke directies en andere partners die zich met de jeugd bezighouden, waaronder de Centra voor Jeugd en Gezin en de gevormde of te vormen wijkteams, zorg- en welzijnsorganisaties en politie. Scholen dragen zorg voor de bevordering van ouderbetrokkenheid, dat zich met name uit in het onderwijsondersteunend gedrag van ouders. Daarnaast leggen zij verbindingen tussen verschillende activiteiten op of om hun locatie voor leerlingen, kinderen, ouders of buurtgenoten, zoals taalcursussen voor ouders op de school waar hun kind een vve- programma volgt.

Pilot

In het subsidieproces voor schooljaar 2014-2015 wordt een pilot uitgevoerd om bij de inzet van gemeentelijke onderwijssubsidie meer maatwerk mogelijk te maken. Met maatwerk wil de gemeente beter aansluiten op de behoeften van de school. In de pilot doorlopen de gemeente en een aantal scholen en/of schoolbesturen een traject waarin zij samenwerken aan een maatwerkconstructie voor zowel het proces van uitwerken van planvorming, besluitvorming als over het afleggen van rekenschap over de inzet.

Uitgangspunten voor de pilot zijn:

- een meerjarig perspectief van en voor de school/ het bestuur;
- het verminderen van de planlast;
- bijdrage van de gemeente kan ook anders zijn dan waar de beleidsregel nu in voorziet;
- resultaatafspraken kunnen ook over andere indicatoren worden gemaakt dan tot nu toe wordt gedaan;
- verantwoording maakt plaats voor rekenschap geven;
- voor het beschikbare budget wordt uitgegaan van het subsidiebedrag dat voor het huidige schooljaar voor de school is toegekend.

Leertijdverlenging: Vroeg en Voorschoolse Educatie / Groep Nul

Inhoud

Een onderdeel van het Onderwijsachterstandenbeleid is de Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE). Het vve budget is er ten behoeve van de instandhouding van een dekkend netwerk van voor- en vroegschoolse educatie (totaal circa 350 vve-locaties). In 2013 zijn circa 145 VVE groepen omgevormd tot groepen Nul. De overige groepen volgen in 2014.

Een Groep nul is onderdeel van het programma Beter Presteren en valt onder het regime van de basisschool. Scholen die een Groep nul hebben, bieden minimaal 12,5 uur per week een vve-programma aan, verspreid over vijf dagdelen. Per Groep nul is minimaal één leidster in het bezit van een hbo-diploma.

Doel van een voorschoolse voorziening met vve en of Groep nul is het beperken en waar mogelijk opheffen van taal- en ontwikkelingsachterstanden van kinderen, zodat zij zonder achterstand kunnen starten in het basisonderwijs. In beide voorzieningen wordt gewerkt op basis van een vve-programma.

Looptijd

Structureel

Gebiedsgerichte inzet

In de 7 focuswijken, die onderdeel uitmaken van het nationaal programma 'Zuid werkt!' is het streven om in 2014 alle peuterspeelzalen (circa 70 vve-locaties) om te hebben gevormd tot groepen Nul. De overige vve-locaties worden in andere gebieden omgevormd.

Schakelklassen

Inhoud

Schakelklassen zijn klassen voor leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs die een aantoonbare achterstand van tenminste één jaar in de Nederlandse taal hebben, waardoor zij niet (meer) met succes kunnen deelnemen aan het onderwijs of niet kunnen doorstromen naar het hoogst mogelijke niveau dat past binnen hun intellectuele vermogens. In de schakelklas krijgen deze leerlingen met behulp van effectieve methoden in één schooljaar intensief onderwijs met het doel het wegwerken van de taalachterstand. Zij zijn na dat schooljaar voldoende voorbereid om op hun eigen niveau te kunnen deelnemen aan het reguliere onderwijs.

Looptijd:

Structureel

Gebiedsgerichte inzet:

Het starten van nieuwe schakelklassen in het primair onderwijs is alleen mogelijk voor eerste opvang nieuwkomers. Leerplichtige nieuwkomers hebben voorrang bij plaatsing in een schakelklas.

Gezonde school aanpak

Inhoud

In het kader van de "Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl in en rondom de school 2012-2016" wordt in Rotterdam de Gezonde school-aanpak uitgevoerd. Een Gezonde School heeft tot doel: betere leerprestaties, minder ziekteverzuim, advies op maat, geen overvloed aan aanbod en goed weten wat er speelt op school aan gezondheidsproblemen. Hoe ziet een ideale Gezonde School eruit? Kinderen, jongeren en docenten die naar school gaan, komen in een schoon gebouw waar de lucht goed wordt geventileerd. In de kantine is een gevarieerd aanbod van gezonde producten. Leerlingen krijgen in ieder leerjaar voorlichting over hoe om te gaan met seksualiteit en de grenzen van jezelf en een ander.

Daarnaast worden de risico's van alcohol, drugs en tabak in de lessen besproken. Ook is er volop aandacht voor beweging en sport op school en daarbuiten. Leerlingen die het moeilijk hebben worden gesignaleerd en krijgen hulp aangeboden. De school biedt activiteiten aan voor ouders en teamleden om hen te helpen bij het ontwikkelen en het bevorderen van een gezonde leefstijl van hun kinderen.

Looptijd

Structureel

Gebiedsgerichte inzet

De Gezonde School-aanpak richt zich op alle typen onderwijs. De aanpak is schoolgericht, maar ook wijkgericht. Een school staat immers niet alleen. Uitgaande van de aandachtsgebieden in een bepaalde wijk, wordt met de scholen uit dit gebied samen gekeken naar mogelijke oplossingen en wensen. Ook worden de lokaal aanwezige partners zoveel mogelijk ingeschakeld in de uitvoering. Tot slot wordt er samengewerkt met de jeugdgezondheidszorg vanuit de Stichting Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Niet alleen als uitvoeringspartner, maar ook als sparringpartner op het gebied van gezondheid en zorg in de wijk.

3. Volksgezondheid en zorg

Gezonde stad

De Wet Publieke gezondheid (Wpg) vormt het belangrijkste wettelijke kader voor gezondheidsbevordering. Publieke gezondheid wordt in de Wpg omschreven als 'gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkomen en het vroegtijdig opsporen van ziekten'. Vanuit de Wet publieke gezondheid zijn gemeenten primair (bestuurlijk) verantwoordelijk voor onder andere de afstemming van de publieke gezondheidszorg met de curatieve gezondheidszorg, epidemiologie, gezondheidsbevordering en medische milieukunde.

Kadernota Gezonde stad 2010-2014

Inhoud

Het algemene kader voor Volksgezondheid en Zorg is de kadernota Gezonde stad (2011-2014). In de nota wordt ingegaan op een gezonde leefstijl, geestelijke gezondheid, een gezonde leefomgeving, infectieziektenbestrijding en 'Klaar voor een kind'. In deze nota zijn deze gezondheidsaspecten samengebracht in drie programma's: Ieder Kind wint, Samen Werken aan een Goede Gezondheid (SWGG) en Kwetsbare Personen.

De aanpak van Gezonde stad wordt ingebed en uitgewerkt in een nieuw stedelijk kader Volksgezondheid (2015-2018), dat begin 2015 gereed is. In de nieuw nota staat de vitaliteit van de Rotterdammer centraal. Preventie en gezondheidsbevordering zijn onderdeel van de nieuwe nota, geactualiseerd op basis van de laatste inzichten omtrent de gezondheidsstaat van de Rotterdammers. Preventie en gezondheidsbevordering worden uitgewerkt in twee programma's: gezond gewicht en mentaal gezond, die een wijkgerichte invulling krijgen. Inzet op groen (gezonde fysieke en sociale omgeving) is ondersteunend aan de programma's. Daarnaast wordt de samenwerking tussen eerstelijns en tweedelijns zorg en de inzet van de wijkverpleegkundige gebiedsgericht uitgevoerd, evenals de samenwerking met de zorgverzekeraars

Looptijd 2014-2018

Gezondheidsbevordering

Programma Gezond Gewicht

Overgewicht is een hardnekkig probleem met vele oorzaken. Genetische aanleg, opvoeding, maatschappelijke positie, weerbaarheid en een obesogene leefomgeving spelen een rol bij het ontstaan ervan.

De impact van overgewicht en obesitas op het persoonlijke leven van mensen én op de stad is groot, zeker in Rotterdam. Van de vier grote steden heeft Rotterdam het hoogste percentage mensen met overgewicht.

Een actievare leefstijl en gezonder voedingpatroon dragen bij aan een Gezonder Gewicht.

Inzet vindt plaats in de 12 wijken (Tarwewijk, Pendrecht, Hillesluis, Bloemhof, Afrikaanderwijk, Bospolder, Tussendijken, Spangen, Lombardijen, Hoogvliet, Oude Noorden, Crooswijk) langs de volgende lijnen:

1. Kennis, attitude en bewustwording
2. Inzet van gerichte (leefstijl) interventies: o.a.
  - Beweegmaatjes: getrainde vrijwilligers die het leuk vinden om te bewegen en anderen willen helpen om te gaan bewegen
  - Samen Gezond Eten en Bewegen: een train-de-trainerprogramma waarbij groepen eerst

zelf een training van een fysiotherapeut en diëtiste ontvangen en vervolgens met een coach kennis en competenties ontwikkelen om anderen in de wijk te trainen.

- Inzet van groen in de wijk voor gezond eten en bewegen. (bv. Buurt Bruist, Arboretum Pendrecht etc).
- (Gezonde) Wijkaanpak: Het organiseren van ketensamenwerking en gezonde leefstijlnetwerken in de wijk (verbinding tussen preventie en zorg)

Programma Mentaal Gezond

Zo'n vier op de tien Nederlanders lopen een matig tot hoog risico op een psychische aandoening zoals depressie of angststoornis (RIVM, 2012). Mensen met psychische aandoeningen hebben minder controle over hun leven, hebben meer moeite met het ontwikkelen van hun talenten of met het oppakken van hun rol als ouder, mantelzorger, vrijwilliger of werknemer. Mentaal gezonde mensen doen significant minder een beroep op zorg en ondersteuning en voegen menselijk kapitaal toe aan de samenleving. werken aan mentale gezondheid leidt tot meer burgerkracht en maatschappelijke participatie.

Het programma Mentaal Gezond richt zich op het vergroten van de veerkracht van mensen. Hoe meer veerkracht, hoe minder kans op psychische aandoeningen, zo blijkt uit onderzoek. Inzet vindt plaats in de hierboven genoemde 12 wijken.

Mentaal Gezond heeft drie actielijnen:

1. De inzet van de collectieve GGZ preventie: groepstrainingen en cursussen voor risicogroepen voor psychische aandoeningen, gericht op het vergroten van veerkracht, in samenwerking met eerstelijnszorg, welzijnsinstellingen en zorginstellingen;
2. (Gezonde) Wijkaanpak Samen met Gezond Gewicht en Lekker Fit (Jeugd) organiseren van de (keten)samenwerking en gezonde leefstijlnetwerken in de focuswijken
3. Samenwerking met zorgverzekeraars.

Programma Kwetsbare Personen / Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang

Inhoud

Het programma Kwetsbare Personen wordt stedelijk langs de volgende lijnen geregisseerd en uitgevoerd: beleid, (traject-)regie en inkoop en bestaat uit de keten Maatschappelijke Opvang, de keten Zwerfjongeren en de keten Justitiablen. Kwetsbare Rotterdammers krijgen een integraal traject voor leefgebieden zoals wonen, zorg, justitie, dagbesteding (werk, stage, scholing), inkomen en sociaal netwerk.

Het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang (PvA MO-II) is onderdeel van het programma Kwetsbare Personen en is opgebouwd uit de ketenonderdelen preventie, toeleiding, intake, basale opvang, wonen en ondersteuning en uitstroom en nazorg. De doelgroep betreft regiogebonden mensen die naast een (openbare) geestelijke gezondheidsproblematiek, ook problemen hebben op andere levensgebieden, waarvoor geen voorliggende voorzieningen beschikbaar zijn. Zij zijn (nog) niet in staat zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving, omdat zij onvoldoende in staat zijn om in de eigen levensbehoeften (huisvesting, inkomen, sociale contacten, zelfverzorging, etc.) te voorzien. Er is sprake van een gebrek aan mogelijkheden om de problemen zelf op te lossen en er is geen adequate hulpvraag. Vaak is deze doelgroep (ex) dak- en thuislozen, zwerfjongeren en kwetsbare dakloze gezinnen) zorgmijddend en vluchtig in hun woongedrag. Beleid en inkoop van producten en activiteiten wordt stedelijk geregisseerd en deels wijkgericht uitgevoerd zoals het (sub)product Thuishavens.

Looptijd

Het Programma Kwetsbare Personen is in 2014 geborgd in de staande organisatie.

Gebiedsgerichte inzet

Het programma Kwetsbare Personen kent een gebiedsgerichte uitwerking in de vorm van de uitrol van zogenaamde Thuishavens. In diverse wijken worden thuishavens gerealiseerd. Betrokken zorginstellingen kunnen hiervoor subsidie krijgen.

Product Thuishavens

Bij de huisvesting is het concept Thuishaven van toenemend belang. Een Thuishaven is een werkwijze waarbij (woon)voorzieningen voor kwetsbare personen worden aangesloten op en ingebed in de wijkinfrastructuur. Een Thuishaven heeft een signaleringsfunctie voor risicogroepen in de wijk (preventie). Voorts moeten er voor cliënten die stijging op de woonladder kunnen realiseren mogelijkheden zijn om met begeleiding, zorg en ondersteuning zelfstandiger te gaan wonen. De verbinding met een (woon)plek van waaruit zorg geboden wordt, voorziet in de mogelijkheid om tot meer zelfstandigheid te komen en bij progressie uiteindelijk geheel zelfstandig te wonen en te leven. Het concept Thuishavens heeft een meerwaarde voor de stad en al haar wijken en voor de kwetsbare personen, want maakt het samenleven gezonder, leefbaarder en veiliger. Het richt zich op wederkerigheid (door de wijk en voor de wijk). Het is een plek in de buurt die ondersteuning biedt aan kwetsbare mensen. Er zijn verschillende uitwerkingen van het concept Thuishavens mogelijk. In sommige gevallen betreft het een woonvoorziening met extra functies, in andere gevallen gaat het om losse woningen met ambulante begeleiding rondom een steunpunt, of het gaat om een netwerkbenadering.

Huisvesting Bijzondere Doelgroepen

Inhoud

Om de komst van voorzieningen, die een mogelijk gevoel van *Not In My Backyard* (NIMBY) in de omgeving kunnen oproepen, beter te sturen en zorgvuldig te begeleiden is het beleidskader Huisvesting Bijzondere Doelgroepen (HBD) opgesteld en is in het verlengde daarvan het Platform HBD opgericht. In het platform werken vertegenwoordigers van gemeente, zorginstellingen en woningcorporaties samen. Met het instellen van het Platform HBD wordt één stedelijk loket gevormd voor het matchen en monitoren van vraag en aanbod. Het doel van het platform is om afspraken te maken met alle partners (corporaties, zorginstellingen, gemeente, gebieden) over werkwijze en verantwoordelijkheden bij de realisatie van nieuwe voorzieningen, alsmede de evenredige verdeling van dit soort voorzieningen over de stad. Het op een proactieve en gebiedsgerichte wijze organiseren van participatie en communicatie is bij de vestiging van nieuwe voorzieningen van essentieel belang.

De volgende doelgroepen vallen onder het beleidskader HBD: (ex-) dak- en thuislozen, (ex-) verslaafden, ex-gedetineerden en gedetineerden in de extramurale fase, sterk gedragsgestoorde, licht verstandelijk gehandicapten, GGZ-patiënten met meervoudige problematiek, zwerfjongeren (18-23 jaar), jeugd met indicatie jeugdzorg (<18 jaar) en personen die vallen onder de persoonsgebonden aanpak zoals de aanpak High Impact Crime.

Looptijd

Het Beleidskader HBD wordt medio 2015 geëvalueerd en herijkt.

Gebiedsgerichte inzet

Indien, in verband met de NIMBY-gevoeligheid van het initiatief in een buurt of een wijk, de noodzaak tot procesbegeleiding wordt gezien, dan wordt deze ingezet conform het protocol Huisvesting

Bijzondere Doelgroepen. Dit betekent onder meer dat in samenspraak met omwonenden en overige relevante wijkpartijen, een *beheerconvenant* wordt opgesteld waarin wordt vastgelegd hoe mogelijke risico's voor de veiligheid beheersbaar worden gemaakt en hoe wordt omgegaan met klachten. Via het beheerconvenant wordt ook afgesproken dat de gemeente eventuele klachten zal monitoren. Een *beheercommissie* (bestaande uit onder meer de zorginstelling, politie, gemeente, bewoners en ondernemers en een vertegenwoordiger uit het gebied) bewaakt dat dit convenant wordt nageleefd door alle partijen.

Bewegingen in het maatschappelijk vastgoed: de carrousel

Momenteel speelt een drietal ontwikkelingen in het zorgveld. Ten eerste de gevolgen van de beddenreductie van 30% die de zorginstellingen van het rijk opgelegd hebben gekregen voor de komende jaren. In dat kader denken de zorginstellingen na over het afstoten, voegen of efficiënter benutten van locaties. Ten tweede het proces van extramuralisering. Hierbij wordt eraan gewerkt mensen (veelal ouderen) langer thuis te laten wonen met de benodigde zorg aan huis. Daarnaast speelt hier ook het aspect dat cliënten die nu in een of andere beschermde woonvorm wonen moeten doorstromen naar (meer) zelfstandig wonen in de wijken. En als derde ontwikkeling speelt het proces van scheiden van wonen en zorg en de daaruit voortvloeiende consequenties en mogelijkheden die het vrijkomen van locaties met zich meebrengen. Door deze ontwikkelingen zijn zorgaanbieders genoodzaakt kritisch te kijken naar hun maatschappelijk vastgoed.

De hiervoor genoemde ontwikkelingen bieden volop kansen. Door het slim inspelen op de diverse ontwikkelingen kan namelijk invulling worden gegeven aan de verdunningsambitie van het huidige College (met name in de rode wijken, zie zoneringskaart HBD). Daarnaast biedt het ruimte voor noodzakelijke innovatie binnen het maatschappelijk vastgoed.

Met de hiervoor geschetste ontwikkelingen in het achterhoofd is door PG&Z een soort van carrousel bedacht, waarbij een combinatie wordt gemaakt van de diverse ontwikkelingen, mogelijkheden en ambities. Enerzijds wordt er gekeken naar de gebieden waar verdunning dringend gewenst is, en anderzijds naar de mogelijkheden die zich voordoen door leegkomend vastgoed. Het gaat om een manier van denken en inspelen op kansen die zich voordoen, waarbij wordt gestreefd naar zo min mogelijk kosten voor alle betrokken partijen.

Het schuiven in het maatschappelijk vastgoed zal met name zijn beslag krijgen in de groene, gele en oranje wijken (zie zoneringskaart HBD). Mocht dit gaan spelen in bepaalde gebieden, dan zal geprobeerd worden om zo tijdig mogelijk de gebieden hierin te betrekken vanuit het oogpunt van communicatie en participatie.

4. Jeugd

Het Nieuwe Rotterdams Jeugdstelsel (met integrale wijkteams)

Inhoud

'Meer kinderen in Rotterdam groeien op in een kansrijk en veilig thuis' is het doel van het Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel. Rotterdam wil dat:

1. meer Rotterdamse jeugdigen opgroeien tot zelfredzame Rotterdammers;
2. meer Rotterdamse opvoeders zelfredzaam zijn;
3. jeugdhulp passend is (niet te zwaar en niet te licht);
4. hulp voor de jeugd sneller beschikbaar is;
5. hulp voor de jeugd tegen aanvaardbare kosten is.

Op 16 oktober 2014 heeft de gemeenteraad het [Beleidsplan Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel 2014 – 2018](#) en de verordening Jeugdhulp Rotterdam 2015 vastgesteld. Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente Rotterdam verantwoordelijk voor alle hulp en ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun ouders. Rotterdammers kunnen dan voor jeugdhulp in hun eigen wijk terecht. De belangrijkste uitgangspunten van de verordening zijn de rechtsbescherming van jeugdigen en hun ouders, het snel verlenen van passende jeugdhulp en minimale bureaucratie lastendruk.

Looptijd

Structureel

Gebiedsgerichte inzet

Per 1 januari 2015 zijn er 42 integrale wijkteams voor volwassenen en jeugd. Elk wijkteam bestaat uit professionals met verschillende expertises, die breed kijken, eenvoudige adviezen geven en basishulp en ondersteuning kunnen bieden. Begeleidingstrajecten die voorheen apart werden aangeboden, zijn per 2015 onderdeel van de basishulp van het wijkteam, waaronder:

- Gezins- en jongerentrajecten;
- Jouw Project: psychosociale en pedagogische begeleiding met praktische ondersteuning aan gezinnen.
- Nieuwe Perspectieven: een Intensieve, outreachende persoonlijke één op één benadering aan 12 tot 24 jarigen met (justitieel) risicogedrag en problemen op meerdere leefgebieden die dreigen af te glijden
- Intensief Case Management: een intensieve 1 op 1 begeleiding voor jongeren van 12-23 jaar, die crimineel gedrag vertonen, variërend van twee tot vier uur per week. Verder is er vaak sprake van 1 uur gezinsbegeleiding per week.

Maatschappelijke convenanten.

Begin 2015 zijn er met de lokale professionele en informele partners in 14 gebieden maatschappelijke convenanten ondertekend. Rotterdam wil hiermee de samenwerking tussen de wijknetwerken en wijkteams bevorderen en zoveel mogelijk de eigen kracht van de 'Civil Society' benutten.

Programma Drugs en Alcohol II.

Begin 2015 volgt er een integraal beleidskader Jeugd, waarin de gemeente met een overkoepelend kader komt die samenhang tussen de beleidsvelden moet versterken en de inzet op jeugd effectiever moet maken. Een van de actieprogramma's binnen het integraal beleidskader Jeugd is Drugs & Alcohol II. Ook in dit nieuwe programma wordt er gebiedsgericht ingezet met passende interventies. In het voorjaar van 2015 zullen de exacte nieuwe maatregelen bekend zijn.

Inhoud

Doelstelling van het programma D&A II is om negatieve effecten van alcohol- en drugsgebruik op talentontwikkeling, veiligheid en gezondheid terug te dringen door het gebruik te verminderen. Tevens is de doelstelling om samenhangende problematiek zoals op het gebied van GGZ terug te dringen. Het programma richt zich primair op jongeren tot 23 jaar en hun omgeving.

Looptijd

2015 – 2018

Gebiedsgerichte inzet

In alle gebieden in Rotterdam wordt dit programma ingezet, waarbij de omvang en aard van de problematiek gebiedsafhankelijk is. Onder dit programma kunnen de onderstaande subproducten vallen en nog nader uit te werken nieuwe producten:

Wijkscan Plus: Kleinschalig onderzoek waarbij in 4 tot 5 maanden de psychosociale problematiek in kaart is gebracht, een lokaal netwerk is opgebouwd.

Onderwijs: De Gezonde School en Genotmiddelen in basisonderwijs groepen 7 en 8 en de 9 jarigen aanpak: Zippy's Vrienden: Het effect van dit programma is een toename van sociale vaardigheden en een afname van hyperactiviteit. Taakspel: stimuleert gewenst gedrag. Interactief Theater: klassen 1, 2, 3, 4, 5 en 6.

Thuis: Homeparties: Per gebied waarbij 3 ouders worden getraind die onder begeleiding van deskundige zelf weer een homeparty uitvoeren. Training intermediairs (CJG, Jeugd en Jongerenwerkers etc.)

Vrije tijd: Advisering voor het tot stand brengen van convenant met Horecaondernemers op specifieke Hotspots. Sportcode: Methodiek en begeleiding voor sportverenigingen.

Training Politie, wijkteams; signaleren en screening gebruik. Doorverwijzing naar bureau Halt.

Stedelijke inzet: Verder zijn er interventies die gebiedsoverstijgend zijn; ziekenhuizen, trainingen op spoedeisende hulp, websites met algemene informatie, Halt, ROC en speciaalonderwijs cluster 4 scholen.

Aanpak via ROC: Inzet gezondheidscoach bestaande locaties en Inzet Gezondheidscoaches nieuwe locaties.

Speciaal Onderwijs Cluster 4: Inzet gezondheidscoach die 4 uur per week aanwezig is.

Specifieke oudercursus: (3 bijeenkomsten van 2,5 uur) Training screening en deskundigheidsbevordering. Interactief theater. Stedelijk/landelijke bijdrage voor digitale opvoedinformatie voor ouders en jongeren

Training HALT: Halt-afdoening in de vorm van groepsvoorlichting voor zowel jongere als zijn/haar ouders; Halt-afdoening bij overtredingen waarbij alcohol en/of drugs een rol speelt. Intake gesprek door YOUZ medewerker.

Jongerenwerk

Inhoud

Rotterdam heeft een jonge bevolking. Dit biedt kansen maar brengt tegelijkertijd ook problemen met zich mee. Zo wordt er door bewoners soms overlast ervaren van groepen jongeren (jeugdoverlast) en zijn er nog jongeren die hun opleiding niet afmaken (voortijdig schoolverlaten). Het algemene kader is het Programma "Grenzen stellen richting geven" 2012-2015 en bijbehorend subsidiekader Stedelijk Team Jongerenwerk.

Het Stedelijk Team Jongerenwerk (STJ) is onderdeel van het Jeugd Veiligheids Actieprogramma (JVAP). En is onderdeel van het gemeentelijke programma "Aanpak jeugdoverlast en Jeugdcriminaliteit". Het programmamanagement en de financiële middelen liggen bij Directie Veilig.

De afdeling Jeugd van Cluster MO is verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitvoering van het jongerenwerk. Focus is het verminderen van jeugdoverlast en hieruit voortvloeiend voortijdig schoolverlaters (VSV).

Rotterdam wil per 2015 een klimaat scheppen waarbinnen er vooral ruimte wordt geboden aan jongeren zelf om met initiatieven te komen. De bevoegdheid rond (jongeren-)participatie is belegd bij gebiedscommissies in de wijken. Het cluster MO zal daarom in nauwe samenwerking met de commissies de initiatieven van jongeren zo goed mogelijk ondersteunen.

Looptijd

Structureel

Gebiedsgerichte inzet

Het STJ bestaat uit ongeveer 30 jongerenwerkers. De verdeling over de Noord oever en de Zuid oever en binnen deze gebieden is afhankelijk van een analyse van cijfers over groepen (Beke), de Jeugdmonitor Veilig, VSV cijfers en de analyse van de projectleider jeugdoverlast. Het STJ moet flexibel inzetbaar zijn over de gebieden (Noord oever/ Zuid oever) en binnen de gebieden over de gebieden.

Bijlage 2. Stedelijke kaders zonder gebiedsgerichte inzet

1. Cultuur, sport en recreatie

Stedelijke kaders sport en cultuur

1. Sportvoorzieningen
2. Uitvoeringsprogramma sport (UP Sport)
3. Dierenwelzijn + NME stedelijk
4. Lekker Fit
5. Cultuurplan

1. Sportvoorzieningen

De gemeente financiert verschillende soorten sportvoorzieningen: 16 zwembaden, 19 sporthallen, 80 gymzalen en 100 sportveldcomplexen. Deze worden gebruikt voor individuele sportbeoefening, door sportverenigingen en door scholen. De exploitatie en het beheer van de meeste voorzieningen ligt bij de gemeente zelf (S&C), maar er zijn enkele zwembaden en sporthallen die door een private organisatie worden beheerd en waarvoor de gemeente een subsidie verstrekt.

In februari 2014 stelt het college de notitie “strategische uitgangspunten sportvoorzieningen” vast. Hierin worden uitgangspunten en maatregelen geschetst om de sportinfrastructuur in Rotterdam in de komende periode verder te ontwikkelen en te versterken.

Om de infrastructuur aan sportvoorzieningen te versterken, zijn de volgende oplossingsrichtingen aangegeven:

- het handhaven van de huidige bespeelcapaciteit voor breedtesport en topsport;
- het intensiever gebruiken van de bestaande (sport)voorzieningen waar mogelijk;
- het investeren in uitbreiding van voorzieningen op een beperkt aantal locaties;
- het vraaggericht aanpassen van het service- en kwaliteitsniveau van voorzieningen.

2. Uitvoeringsprogramma Sport 2015-2016

In februari 2010 is de Sportnota 2016 vastgesteld door de raad. Daarop volgend is in februari 2011 het Uitvoeringsprogramma Sport 2011-2014 (UP Sport 2011-2014) vastgesteld. Met het UP Sport wordt aan de hand van zes renbanen (sporen) uitvoering gegeven aan de doelen van het sportbeleid. In dit regieprogramma wordt ingezet op samenwerking met partners en uitvoering door derden. Het UP Sport 2011-2014 heeft op het niveau van de maatregelen goede resultaten laten zien. Om de vruchten te plukken van de inzet in de periode 2011-2014 is het zinvol om de lijn van het UP Sport 2011-2014 voort te zetten in het UP Sport 2015-2016. Daarom worden de 6 renbanen in grote lijn ook weer aangehouden, waarbij er op sommige onderdelen versterking of accentverlegging plaatsvindt, op basis van opgedane ervaringen en op basis van ambities uit het Collegewerkprogramma. Het uitvoeringsprogramma Sport 2015-2016 zal begin 2015 aan de raad worden verzonden.

De doelstellingen en uitgangspunten voor het sportbeleid en het UP Sport zijn:

- ✓ Verhogen van de sportdeelname onder Rotterdammers
- ✓ Een bijdrage leveren aan andere collegedoelstellingen door sport als middel in te zetten en andere sectoren te stimuleren om sport als middel in te zetten.
- ✓ Het versterken van het imago van Rotterdam als Sportstad

Het UP Sport is een stedelijk programma met maatregelen die zich ook in de gebieden uitstrekken, zoals schoolsportverenigingen, Sportplusverenigingen en de inzet van Lekker Fit! op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

3. Dierenwelzijn + NME stedelijk

De gemeente heeft een wettelijke taak tot de opvang van zwervende huisdieren. Deze taak wordt ingevuld door een contract met de Dierenbescherming Rijnmond. Het huidige contract loopt van 2013 t/m 2016. Hiertoe vallen onder meer het onderbrengen en verzorgen van zwerfdieren in het dierenasiel en de taken van de dierenambulance.

De gemeente verstrekt in het kader van dierenwelzijn/NME subsidies aan de diergaarde Blijdorp en de vogelklas Karel Schot.

De stedelijke "Adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur" adviseert het college gevraagd en ongevraagd op vraagstukken op deze terreinen. S&C faciliteert deze adviescommissie.

4. Rotterdam Lekker Fit

Met het programma Rotterdam Lekker Fit! zet de gemeente in op het (verder) voorkomen van overgewicht en bewegingsarmoede onder de Rotterdamse jeugd. Bijvoorbeeld door het bieden van meer en kwalitatief beter beweegonderwijs op de scholen. En daar zien we resultaat van: waar Rotterdamse kinderen voorheen vaker overgewicht ontwikkelden, zien we nu dat deze stijgende overgewicht trend is gestopt. Lekker Fit! is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, scholen, sportverenigingen, gezondheidsinstellingen, maatschappelijke organisaties en partners uit het bedrijfsleven. Het programma wordt ingezet in wijken waar het overgewicht hoog is.

Rotterdam Lekker Fit! bestaat uit de volgende programmaonderdelen:

- Lekker Fit! Jonge kind: aanpak voor kinderen 0-4 jaar en ouders
- Lekker Fit! Kleuters: aanpak voor kinderen 4-6 jaar en ouders
- Lekker Fit! Basis Onderwijs: extra sporten en bewegen voor kinderen van basisscholen voor de groepen 3 t/m 8 (bovenop het reguliere aanbod dat scholen wettelijk moeten verzorgen), gegeven door een gymleraar.
- Lekker Fruit!: doel is te bevorderen dat kinderen van deze scholen vijf dagen per week fruit eten. Ouderparticipatie is hierbij van groot belang.
- Lekker Fit! Watercampagne: het stimuleren van het water drinken door kinderen. Hierbij is gebruik gemaakt van de sociale marketing aanpak om met name ouders op een positieve wijze te betrekken bij de leefstijl van hun kinderen.
- Lekker Fit! gebied(JOGG): met deze aanpak worden partners gestimuleerd zich in te zetten voor een Lekker Fit! gebied en zelf Lekker Fitte activiteiten te organiseren.

5. Cultuurplan

Het algemene kader voor Cultuur is de Uitgangspuntennota Cultuurplan 2013-2016 "Midden in de stad". Deze nota kent drie speerpunten, te weten ondernemerschap, talentontwikkeling en levendige (binnen)stad.

In het Cultuurplan, dat door de raad is bekrachtigd, zijn de structurele subsidies vastgelegd voor de periode 2013-2016. Het betreft subsidies aan onder meer musea, podia, theaters, muziekgezelschappen, organisaties op het gebied van dans en instellingen rond cultuureducatie en kunstzinnige vorming.

Gebiedsgerichte culturele activiteiten zijn beschreven in het uitvoeringsplan.

2. Onderwijs

Stedelijke kaders onderwijs: Beleidsregel Onderwijs Rotterdam 2014-2015

1. Meer Leertijd
2. Aanval op Uitval
3. Conciërge
4. Onderwijshuisvesting
5. Leerlingenvervoer
6. Gymnastiek
7. Schoolzwemmen

Rotterdam investeert in meer leertijd, in de professionele school en in ouderbetrokkenheid. Hierna volgt een nadere toelichting van de uitvoering van dit programma via de verschillende pijlers.

Meer leertijd

Meer leertijd heeft tot doel de onderwijsresultaten voor taal en rekenen te verhogen en de ontwikkelingskansen van de leerlingen te vergroten. Scholen worden in staat gesteld hun leerlingen gedurende de schoolweken en tijdens de vakanties hun leertijd uit te breiden met maximaal zes uur per week of in de Children's Zone met maximaal tien uur per week. Bedoeld voor zowel primair- en speciaal onderwijs.

a. Professionele school

De professionele school: waarbij de scholen worden geholpen met de juiste menskracht hun (extra) leertijd voor de leerlingen effectief in te zetten. Onderwerpen zijn onder meer de lerarenagenda, meer leertijd en onderwijskwaliteit. De professionele school gaat over het versterken van het onderwijsproces (het primair proces) op Rotterdamse scholen voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs middels acties en interventies. Doel van de acties en interventies is alle Rotterdamse scholen te stimuleren het maximale uit zichzelf te halen. Onderwerpen: Brede school, leertijduitbreiding, Vakantieschool, Topklassen en ISO, Taaleffect, Rekeneffect, VOS, Lerarentekort, Convenant professionele school.

b. Topklassen (inclusief Denken, Voelen, Doen)

Scholen die al goed presteren krijgen in een tweejarig arrangement feedback van externe adviseurs op hun plannen om meer opbrengstgericht te werken binnen een professionele schoolsorganisatie. Het eerste jaar door middel van reflectiegesprekken, het tweede jaar door middel van themagesprekken met een andere school.

Door de inzet van actieve beoefening van muziek, filosofie, dans, drama of beeldende kunst kunnen onderwijsresultaten verbeterd worden. Met de inzet van DVD is het de bedoeling om minstens 1 van de disciplines te verankeren in het curriculum.

c. Leertijduitbreiding

In de periode 2010-2014 zijn er vanuit het programma voor uitvoering van het Rotterdams Onderwijsbeleid 'Beter Presteren' verschillende mogelijkheden om de leertijd op de Rotterdamse scholen uit te breiden: eerder starten met onderwijs vanaf 2,5 jaar middels groepen Nul op basisscholen, meer leertijd gedurende de vakantie en meer leertijd gedurende de schooldagen. In schooljaar 2014-2015 wordt dit vervolgd.

De extra onderwijstijd dient bij te dragen aan hogere onderwijsopbrengsten op de scholen. De indicatoren zijn scores op de cito eindtoets in groep 8, de cijfers Nederlands en Wiskunde op het centraal schriftelijk eindexamen, en scores op tussentijdse toetsen taal en rekenen in de groepen 3, 4 en 6 op de basisscholen en in de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs.

Het programma van de vakantiescholen beslaat één of twee weken en bestaat uit extra taal- en

rekenonderwijs gecombineerd met een verrijgingsprogramma gericht op creatieve, sportieve of sociaal-emotionele vaardigheden. Een vakantieschool kan uitgevoerd worden in elke schoolvakantie. De leertijduitbreiding gedurende de schooldagen varieert van 2 tot 6 uur per week, in de zeven focuswijken (nationaal programma Rotterdam Zuid) kan de leertijd uitgebreid worden tot 10 uur per week. Scholen verspreiden dit over enkele tot alle dagen in de week. De scholen zijn verantwoordelijk voor de invulling van het programma en doen dit op basis van hun leerlingpopulatie en leerlingresultaten. Op de ene school resulteert dit in extra leertijd voor taal- en rekenonderwijs of -activiteiten, op andere scholen resulteert dit in een programma waar extra taal- en rekenonderwijs aangevuld wordt met activiteiten gericht op creatieve, sportieve of sociaal-emotionele vaardigheden.

d. Ouderbetrokkenheid

Ouders moeten in positie worden gebracht om hun onderwijsondersteunend gedrag goed vorm te kunnen geven en dit in de verschillende milieus waar hun kind actief is volgens dezelfde uitgangspunten te kunnen uitvoeren. Afstemming tussen het binnen- en buitenschoolse leren is hierbij een belangrijke voorwaarde. Aan empowerment van ouders kan gewerkt worden vanuit de school, maar ook door ouders van elkaar te laten leren. Het stimuleren van oudernetwerken draagt positief bij tot het in positie brengen van ouders richting school en politiek. Ouders kunnen, als zij van de juiste informatie en instrumenten worden voorzien, een belangrijke rol spelen in de bewaking van de onderwijskwaliteit. Transparantie van onderwijsresultaten helpt ouders de juiste schoolkeuzes te maken.

Ouderbetrokkenheid is in het onderwijsprogramma Beter Presteren één van de drie hoofdpijlers, naast meer leertijd en professionaliteit van docenten en schoolleiding. Medewerkers ouderbetrokkenheid helpen de school om de betrokkenheid en het onderwijsondersteunend gedrag van ouders optimaal te stimuleren.

2. Programma Aanval op Uitval

Het bestrijden van voortijdig schoolverlaten (VSV) is een belangrijke, stedelijke taak die vanuit het Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, de directie Jeugd & Onderwijs wordt uitgevoerd in alle gebieden van de stad. De doelstelling wordt stedelijk vastgesteld en afgeleid van de afspraken met het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur. De bestrijding van voortijdig schoolverlaten richt zich eerst en vooral op de zogenoemde 'nieuwe' vsv'ers. Dat zijn de jongeren die tussen 1 oktober van enig jaar en 1 oktober van het daarop volgende jaar door de dienst Uitvoering Onderwijs, kortweg DUO, uit het onderwijs worden uitgeschreven. Deze tijdspanne geeft precies de tijd aan die de directie Jeugd & Onderwijs heeft om uitgevallen jongeren terug te leiden naar school om de jaarlijkse doelstelling te halen. Naast het terugleiden van reeds uitgeschreven jongeren wordt ook veel aandacht en energie besteed aan het op school houden van jongeren die het risico lopen om uit te vallen. Het is van groot belang dat deze jongeren tijdig worden gedetecteerd. De ervaring heeft geleerd, dat de kans op succesvolle hervatting van de onderwijs carrière het grootste is, wanneer de relatie met de school nog in tact is of nog maar kort geleden werd verbroken. De aanpak van deze zogenoemde risicolopers gebeurt door de scholen, vaak in relatie tot de verzuimaanpak. De aanpak van voortijdig schoolverlaten is niet een zaak van enkel de zomermaanden, waarin het aantal in- en uitschrijvingen in het onderwijs piekt. Vanaf het begin van het schooljaar worden risicolopers en uitgeschreven jongeren in beeld gebracht, zonodig thuis opgezocht en begeleid. Het gaat er bij de bestrijding van voortijdig schoolverlaten niet alleen om de jongeren opnieuw in te schrijven in het onderwijs; direct nadat het schooljaar is begonnen wordt in de scholen gecontroleerd of deze jongeren daadwerkelijk onderwijs volgen. In de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten heeft het Jongerenloket van de directie Jeugd & Onderwijs het voortouw, waarbij de afdelingen die met de handhaving van de leerplicht en het bestrijden van schoolverzuim zijn belast een belangrijke ondersteunende rol vervullen. Het aantal Rotterdamse voortijdig schoolverlaters is in de afgelopen

jaren met behulp van de hierboven beschreven, informatiegestuurde aanpak, met enkele tientallen procenten gereduceerd.

3. Conciërges

De huidige rijksregeling conciërges is verlengd tot 1 augustus 2015. Nieuwe aanvragen kunnen niet gehonoreerd worden. De regeling houdt in dat het Rijk een deel van de loonkosten van conciërges voor rekening neemt. Het rijk betaalt 41,5% van de loonkosten, de gemeente draagt 20% bij. De rest (38,5%) is voor rekening van de schoolbesturen.

De bijdrage van de gemeente is gekoppeld aan het programma 'Beter Presteren'. De conciërge moet aantoonbaar bijdragen aan de verhoging van de leerprestaties op school. Dat houdt in de praktijk in dat de conciërge zorgt voor orde en rust op school, zorgt dat de verzuimadministratie op orde is en zorgt dat leerkrachten zich vooral met lesgeven kunnen bezighouden.

Daarnaast is er een regeling om met behulp van subsidie leertijduitbreiding circa 35 hulponciërges in dienst te houden. Dit zijn oude ID-banen waarvan de subsidie is afgebouwd. Door extra subsidie beschikbaar te stellen konden toch nog 35 mensen in dienst blijven van de scholen. Deze regeling is in een convenant vastgelegd tussen de gemeente en de schoolbesturen.

Looptijd

De regeling geldt totdat de laatste ID'er natuurlijk is afgevloeid.

4. Onderwijshuisvesting

Gemeente Rotterdam heeft de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Schoolbesturen in het PO, SO en VO kunnen jaarlijks een aanvraag indienen voor bekostiging van een aantal huisvestingsvoorzieningen. Het procedureel kaderstellend instrument is de Verordening Onderwijshuisvesting. Het inhoudelijk kader is te vinden in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2013 - 2015. Beide kaders zijn door de gemeenteraad vastgesteld.

Looptijd

Structurele taak

5. Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer is een wettelijke taak waarvan de uitvoering ligt bij de gemeente Rotterdam.

De uitvoering is vastgelegd in de Verordening Leerlingenvervoer gemeente Rotterdam 2010 en het Besluit Toepassing gemeente Rotterdam.

Het leerlingenvervoer geldt voor verschillende soorten onderwijs:

- Basisscholen met een specifieke godsdienstige of levensbeschouwelijke richting;
- Speciale scholen voor het basisonderwijs (SBO);
- Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs;
- Scholen die vallen onder de wet op de Expertisecentra (WEC).

Ouders/verzorgers kunnen een aanvraag indienen voor leerlingenvervoer en op grond van de gemeentelijke verordening een vervoersvoorziening krijgen voor het openbaar vervoer voor het kind en indien nodig voor een begeleider. Ook behoort vervoer per taxi, schoolbus of rolstoelbus tot de mogelijkheden, indien de handicap van leerling dit vereist.

Looptijd

Structurele taak.

Per 01-08-2014 gaan de nieuwe Verordening Leerlingenvervoer gemeente Rotterdam 2014 en het Besluit Toepassing in.

6. Gymnastiek

Bewegingsonderwijs (gymnastiek en schoolzwemmen) richt zich vooral op talentontwikkeling bij de jeugd op het gebied van sport. Alle scholen voor (speciaal) basisonderwijs en voorgezet (speciaal) onderwijs hebben recht op een aantal uren gymnastiek, gebaseerd op het leerlingenaantal. Buiten dit recht op reguliere uren neemt een aantal scholen deel aan het aanvullende programma Lekker Fit! Het college stelt jaarlijks vóór 1 mei voorafgaande aan het schooljaar een voorstel tot inroostering vast van het onderwijsgebruik van de op het grondgebied van de gemeente gelegen gymnastiekruimten. Dit voorstel is gebaseerd op de ingediende aanvragen van de schoolbesturen. Bij het inroosteren worden de volgende wettelijke kaders in acht genomen:

Algemene wet bestuursrecht (AWB)

Verordening Huisvesting Onderwijs, art. 38 en art. 39

Looptijd

Structurele taak

7. Schoolzwemmen

Het schoolzwemmen maakt onderdeel uit van het bewegingsonderwijs en draagt bij aan een gezonde ontwikkeling en grotere zwemvaardigheid van de kinderen in Rotterdam. Schoolzwemmen is geen verplichting maar een dienstverlening naar de schoolbesturen van Rotterdamse scholen in het primair onderwijs. Het schoolzwemmen is bedoeld voor alle leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs, en leerlingen vanaf 8 jaar in het speciaal onderwijs. Bij schoolzwemmen is een aantal instanties/organisaties en hun medewerkers betrokken. Om het schoolzwemmen naar organisatie en verschillende verantwoordelijkheden goed te regelen hebben de betrokken organisaties een overeenkomst opgesteld.

Indien de school schoolzwemmen wil aanbieden, dan binden bestuur en directie zich aan de afspraken binnen het vastgestelde convenant verantwoordelijkheden schoolzwemmen.

Het college stelt voorafgaande aan het schooljaar een voorstel tot inroostering vast van het onderwijsgebruik van de zwembaden. Dit voorstel is gebaseerd op de ingediende aanvragen van de schoolbesturen.

Om het schoolzwemmen goed te regelen, hebben alle betrokken organisaties gezamenlijk een convenant verantwoordelijkheden schoolzwemmen vastgesteld. Dit convenant is in werking getreden op 1 augustus 2003 en blijft zolang het niet wordt herroepen van kracht.

Looptijd

Structurele taak

3. Volksgezondheid en Zorg, Jeugd en Toezicht & Handhaving

Stedelijke kaders PG&Z, Jeugd en Toezicht en Handhaving

Wet publieke gezondheidszorg

Ketenaanpak Kwetsbare personen

Medische adviezen voor WMO-voorziening, schuldsanering en bijzondere bijstand

1. Eigen Kracht - Conferenties
2. Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie
3. Kinderopvang Plus
4. Eigen Kracht - Conferenties
5. Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie
6. Kinderopvang Plus
7. Gezins- en jongerentrajecten
8. Voorzorg en Prezorg
9. Stevig Ouderschap
10. Zorg- en adviesteam+ op MBO en ROC
11. Stadsregionaal Instrument Sluitende Aanpak (SISA)
12. Jeugdbeschermingsplein
13. Veiligheidshuis
14. Schoolmaatschappelijk werk
15. Jongerenloket
16. Leerplicht en kwalificatieplicht PO, VO en MBO
17. Schoolcontroles PO, VO en MBO
18. Inspectie kinderopvang
19. Inspectie privaat gefinancierde internaten
20. Handhaving kinderopvang

1. Wet publieke gezondheidszorg

De Wet Publieke gezondheidszorg (Wpg) vormt het belangrijkste wettelijke kader voor gezondheidsbevordering. Publieke gezondheidszorg wordt in de Wpg omschreven als 'gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkomen en het vroegtijdig opsporen van ziekten'. Vanuit de Wet publieke gezondheid zijn gemeenten primair (bestuurlijk) verantwoordelijk voor onder andere algemene bevorderingstaken, afstemming van de publieke gezondheidszorg met de curatieve gezondheidszorg, epidemiologie, gezondheidsbevordering, medische milieukunde en technische hygiënezorg. Een aantal belangrijke producten wordt hieronder beschreven.

a. Infectieziektebestrijding

De afdeling Infectieziektebestrijding heeft een taak in het bestrijden en voorkomen van een aantal (bij wet vastgelegde) infectieziekten. Dit is geregeld in de Wet publieke gezondheid. De meldingsplicht schrijft voor dat artsen en medisch microbiologische laboratoria bepaalde infectieziekten melden aan de GGD. Op basis van deze meldingen onderneemt de GGD actie. Activiteiten zijn onder andere advisering van instellingen over preventie van en maatregelen tijdens uitbraken van infectieziekten en de afhandeling van prik- en zedenaccidenten.

Er is een aantal outreachende activiteiten:

- SOA/HIV-preventie en -bestrijding in de vorm van onder meer vindplaatsgerichte voorlichtingsactiviteiten voor risicogroepen in het kader van de soa bestrijding en seksuele gezondheid, te denken valt daarbij aan: ROC's, hangplekken, sexinrichtingen en homo-ontmoetingsplaatsen.

- Tuberculosebestrijding: vindplaatsgericht: TBC-bus (röntgen) bij groot contactonderzoek. In het kader van besmettingen en uitbraken vinden indien nodig huisbezoeken of bezoeken aan instellingen plaats (voorlichting, contactonderzoek, vaccinaties etc.).

b. Medische milieukunde

De GGD geeft uitvoering aan de wettelijke basistaak medische milieukunde. Deze taak heeft tot doel de gezondheid van burgers te beschermen en te bevorderen door het contact met milieuverontreiniging te beperken en een veilige woonomgeving te bevorderen. De medische milieukunde houdt zich bezig met de relatie tussen milieu en gezondheid. De uitvoering van de taak medische milieukunde omvat de behandeling van meldingen van bewoners, de advisering van gemeentebesturen en gemeentelijke diensten, (onderzoeks-)projecten, risicocommunicatie, advisering tijdens incidenten over volksgezondheidsaspecten en uitvoering nazorg bij incident met gevaarlijke stoffen.

c. Technische hygiënezorg

Wettelijke basis: Wet publieke gezondheid, Hygiënerichtlijnen van het Landelijk Centrum voor Hygiëne en Veiligheid, Bouwbesluit, Warenwet en Algemeen Plaatselijke Verordening. De technisch hygiënisten geven hygiëneadviezen aan burgers, instellingen, gemeenten en bedrijven om infectieziekten door bijvoorbeeld micro-organismen (bacteriën, virussen, schimmels en parasieten) te voorkomen. En adviseren gemeenten, bedrijven, instellingen en inwoners over legionella. De GGD beschikt over een Meldpunt Legionella voor algemene informatie over legionella. Daarnaast voeren de technisch hygiënisten verschillende inspecties uit bij seksinrichtingen, verblijfsinrichtingen, tatoeage- en/of piercingstudio's en permanente make-up locaties en bij grote evenementen zoals het Zomercarnaval van Rotterdam.

2. Ketenaanpak Kwetsbare Personen

Het programma Kwetsbare Personen wordt stedelijk langs de volgende lijnen geregisseerd en uitgevoerd: beleid, (traject-)regie en inkoop en bestaat uit de keten Maatschappelijke Opvang, de keten Zwerfjongeren en de keten Justitiabelen. Het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang (PvA MO-II) is onderdeel van het programma Kwetsbare Personen en is opgebouwd uit de ketenonderdelen preventie, toeleiding, intake, basale opvang, wonen en ondersteuning en uitstroom en nazorg.

De volgende producten zijn gerelateerd aan de aanpak van kwetsbaren en worden hieronder beschreven:

a. Advies en coördinatie vervuilingcasuïstiek

Wettelijke basis: Wet publieke gezondheid, WMO en Rotterdamse Bouwverordening - artikel 7.3.2. Vervuilingcasuïstiek richt zich op het opheffen van vervuiling van een woning en woonomgeving alsmede de daarmee samenhangende overlast. De aanpak is tevens gericht op het voorkomen van een recidief en op maatschappelijk herstel van betrokkene(n).

Het product is gericht op mensen die zichzelf en/of hun woonomgeving verwaarlozen en vervuilen. Het betreft veelal mensen die complexe problemen hebben en daardoor beperkt zijn in hun dagelijks functioneren. Dit uit zich in verwaarlozing, vervuiling en in het ergste geval in overlast door stank en/of ongedierte.

b. Trajectregie Zorg & Veiligheid

Wettelijke basis: WMO, bestuursakkoord Nazorg Detentie en regionaal convenant Nazorg Detentie Rotterdam-Rijnmond. Trajectregie 'Zorg' in het Veiligheidshuis (VH) richt zich op het terugdringen van overlast en criminaliteit gepleegd door zorgbehoevende daders en zorgbehoevende (aanstaande) ex-

gedetineerden door gecombineerde inzet van strafrecht (inclusief forensische zorg), bestuursrecht, civiel recht en (bemoei)zorg. Dit product voorziet in de persoonsgerichte trajectregie op (meerderjarige) personen die vallen onder de doelgroepen van een Veiligheidshuis en het gemeentelijk Coördinatiepunt Nazorg Detentie en die (bemoei)zorg behoeven vanwege psychiatrische/psychische, verstandelijke en/of verslavingsproblematiek. De trajectregisseur 'Zorg' VH draagt bij aan de totstandkoming en monitoring van integrale persoonsgerichte trajecten in het VH en via de stedelijke coördinatie van Nazorg Detentie.

Hij/zij onderhoudt, namens de gemeente en het VH, contact met de uitvoerende instellingen, de forensische zorgpartners en intervenueert of schaaft op indien nodig. De doelgroep omvat de meerderjarige (bemoei)zorgbehoevende personen uit de doelgroepen van het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond en het gemeentelijk Coördinatiepunt Nazorg Detentie:

- (stelselmatige/zeer actieve) veelplegers misdrijven
- Veelplegers overlast
- (aanstaande) ex-gedetineerden
- Daders van High Impact Crime (straatroof, overval en woninginbraak)

Vanaf 2015 heeft de trajectregisseur Zorg tevens een adviserende rol ten behoeve van het stedelijk team PGA-experts dat veiligheidsproblemen in de stad aanpakt die ongeschikt zijn voor aanpak door de wijkteams.

c. Veilig Thuis (Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)

Stedelijk kaders zijn de WMO, de Jeugdwet en het Programma Veilig Thuis. De Rotterdamse aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is erop gericht om geweld en mishandeling te voorkomen en in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en te stoppen.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer wordt gepleegd. Daarmee worden (ex-)partners, familieleden en huisvrienden bedoeld. Het woord huiselijk geweld verwijst niet naar de plaats van het delict, maar naar de relatie tussen plegger en slachtoffer. Bij huiselijk geweld kan het gaan om lichamelijk geweld of om psychisch of seksueel geweld. Er zijn verschillende vormen van huiselijk geweld, zoals partnergeweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders. De definitie van kindermishandeling is 'elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'. Dat betekent dat ook verwaarlozing, getuige zijn van huiselijk geweld, meisjesbesnijdenis en vechtscheidingen onder de definitie vallen.

Wanneer er vermoedens of signalen zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling dan moeten door professionals de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling worden gevolgd. Conform de meldcode kan contact worden opgenomen met Veilig Thuis voor advies of voor het doen van een melding. Veilig Thuis kan onderzoek doen en ervoor zorgen dat de juiste hulpverlening wordt ingeschakeld.

Veilig Thuis werkt daarbij nauw samen met partners als het wijkteam, Vrouwenopvang Arosa, Politie, de Raad voor de kindbescherming, Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond (waaronder het Crisis Interventieteam), de partners van het Jeugdbeschermingsplein, Reclassering, het Crisis Interventieteam Huisverbod van het Centrum voor Dienstverlening en partners van het Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond.

3. Medische adviezen voor WMO-voorziening, schuldsanering en bijzondere bijstand

Binnen het Team Hygiëne & Indicatie werken artsen Indicatie & Advies, orthopedagogen en psychologen, die medische adviezen geven op verzoek van de gemeente. De artsen hebben een brede, integrale expertise op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Het team geeft sociaal medische adviezen in opdracht van de directies Publieke Gezondheid & Zorg, Jeugd & Onderwijs, Activering & Welzijn en het cluster Stadsontwikkeling, (regio)gemeenten, woningcorporaties en particulieren. De medische adviezen worden onder meer ingezet bij een aanvraag van een gehandicaptenparkeerkaart, verhuisurgentie, WMO-voorziening, bijzondere bijstand, sociaal medische indicatie kinderopvang, ontheffing inburgeringsexamen, arbeidskeuring (in het kader van schuldsanering), wilbekwaamheid en arbeidsonderzoek. De artsen Indicatie & Advies hebben in 2014 een bijdrage geleverd aan de Proeftuinen van de wijkteams. Vanaf 2015 krijgen de artsen een rol in het wijkteam: als deelnemer van casuïstiekbespreking (over cliënten met meervoudige en/of complexe problematiek) en in een consultatiefunctie.

4. Eigen Kracht – Conferenties

In het memorie van toelichting op de Nieuwe Jeugdwet, alsmede in het Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel (NRJ) is als uitgangspunt opgenomen dat preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerkbelangrijk is; de eigen kracht en het sociale netwerk moeten eerst worden aangesproken voordat een beroep wordt gedaan op publiek gefinancierde voorzieningen. Een methode die ingezet kan worden om de eigen kracht te versterken en het netwerk te mobiliseren zijn de Eigen Kracht Conferenties (EK-c's).

Het doel van de eigen kracht conferentie is het gezin (weer) de regie te geven over het eigen leven en problemen en met hulp van het netwerk een plan te maken. Professionele hulp is alleen nog maar nodig op die gebieden die het netwerk niet kan oplossen of de expertise niet heeft. Denk aan bijvoorbeeld de behandeling van een psychiatrische stoornis.

In Rotterdam worden "Eigen Kracht conferenties" georganiseerd ingezet voor onder meer ouderen, jongeren, gezinnen, scholieren, ernstig en chronisch zieken, daklozen, schooluitvallers, mensen met psychische problemen, huurders, gedetineerden, buurtbewoners, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, en daders en slachtoffers van een misdrijf. Zowel voor individuen als voor groepen. De inzet van de conferenties voor jeugdigen vindt plaats via het wijkteam.

5. Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI)

De gemeente Rotterdam heeft SMI kinderopvangregeling – Sociaal Medische Opvang Kinderopvang. De regeling is verankerd in de gemeentelijke verordening Kinderopvang en bepalingen over SMI zijn opgenomen in de Nadere Regels sociaal-medische indicatie kinderopvang Rotterdam en de beleidsregels SMI.

Bij een SMI-indicatie betaalt de gemeente een deel van de kosten voor kinderopvang voor gezinnen met ernstige problematiek die de ontwikkeling van de kinderen serieus bedreigt. De GGD kan een indicatie afgeven voor SMI waarmee de kinderen voor een beperkte periode op de diverse (plus)kinderopvanginstellingen in Rotterdam terecht kunnen en de ouder(s) hulp ontvangen of toegeleid worden naar hulpverlening. De gezinnen worden daarvoor tevens aangemeld bij het CJG en er wordt een Plan van Aanpak voor ze opgesteld.

De bekostiging van kinderopvang op basis van SMI is een ondersteuningsmaatregel voor het gezin. De gezinnen vallen niet onder de Wet Kinderopvang en hebben vanuit het Rijk geen recht op vergoeding. De ouders betalen afhankelijk van hun inkomen een ouderbijdrage.

6. Kinderopvang Plus

De gemeente Rotterdam heeft in de stad een aantal kinderopvanglocaties waar plusopvang wordt aangeboden. Voor de plusopvang geldt het Beleidskader Plusopvang.

Plusopvang is voor kinderen die niet kunnen functioneren in de normale opvang, maar waarvoor een specialistisch hulpaanbod te zwaar is. Plusopvang biedt kinderopvang in kleinere groepen, met extra ouder- en kindbegeleiding en een HBO-opgeleide pedagogische medewerker op de groep. De plusopvang wordt aangeboden door KindeRdam, Van Veldhuizen Stichting, BijdeHand, Rolykids en Kindercentrum Prinses Amalia.

7 a. Home start

Home-Start wil voorkomen dat alledaagse problemen van ouders met jonge kinderen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen. Deze aanpak werkt met vrijwilligers aangestuurd door professionele coördinatoren.

b. Buitencategorie multiprobleemgezinnen (MPG+)

De gemeente Rotterdam heeft een samenwerkingsverband met FlexJeugdplein en andere partners in de hulpverlening om in een vroegtijdig stadium te kunnen beoordelen of er sprake is van een gezin van de buitencategorie om daar de zorg en hulpverlening op te kunnen afstemmen. De wens is om van deze groep de problematiek in beeld en beheersbaar te houden.

De doelgroep zijn gezinnen die kampen met meerdere problemen die met elkaar samenhangen en elkaar in stand houden. Het gaat om chronische problemen en de gezinnen zijn moeilijk te bereiken omdat ze hulpverlening afwijzen, afbreken of weigeren. Het is de bedoeling dat de hulp die binnen de MPG+ wordt geboden in de loop van 2015 opgaat in het aanbod dat vanuit de wijkteams wordt gegeven.

8. Voorzorg en Prezorg

In het kader van het maatwerk jeugdgezondheidszorg wordt door de producten Voorzorg en Prezorg aangeboden. De uitvoering van de Voorzorg wordt per 2015 als basishulp bij het wijkteam belegd. De doelstelling van voorzorg is het voorkomen van (ernstige) gedragsproblemen, kindermishandeling en ontwikkelingsproblemen.

Voorzorg is een intensief programma bestaande uit 60 huisbezoeken aan jonge vrouwen in risicosituaties die zwanger zijn van hun eerste kind. De jeugdverpleegkundige biedt tijdens deze huisbezoeken ondersteuning bij de zwangerschap, de verzorging en opvoeding van het kind. De huisbezoeken beginnen vanaf de zestiende week van de zwangerschap en lopen door tot dat het kind 24 maanden oud is.

De doelstelling van Prezorg is het voorkomen van problemen op psychisch, lichamelijk en sociaal gebied tijdens zwangerschap van zwangere jonge vrouwen in risicosituaties en het terugdringen van ongunstige geboorte-uitkomsten. Het programma Prezorg bestaat uit 5 prenatale huisbezoeken en 1 postnataal huisbezoek. De jeugdverpleegkundige bespreekt een aantal thema's met de aanstaande moeder, zoals stressreductie en gezond gedrag tijdens de zwangerschap.

9. Stevig Ouderschap

In het kader van het maatwerk jeugdgezondheidszorg wordt door het CJG het programma Stevig Ouderschap aangeboden. In 2015 maakt dit onderdeel uit van de actielijn 'Stevige Start' van het integraal beleidskader Jeugd en zal dit in combinatie met andere maatregelen worden ingezet. Stevig Ouderschap bestaat uit zes huisbezoeken voor gezinnen met een verhoogd risico op opvoedingsproblematiek. De doelstelling van dit programma is het voorkomen van opvoedproblemen en psychosociale problemen van kinderen.

De jeugdverpleegkundige biedt gezinnen een programma aan dat bestaat uit zes huisbezoeken in de

periode van zes weken na de geboorte van het kind tot dat het kind ongeveer 19 maanden is. Tijdens de huisbezoeken bespreekt de jeugdverpleegkundige met de ouders de ervaringen van het ouderschap, het sociaal netwerk en vragen van de ouders rondom ouderschap en opvoeding.

10. Zorg- en adviesteam+ op MBO en ROC

In het kader van maatwerk jeugdgezondheidszorg neemt de jeugdverpleegkundige van het CJG deel aan het zorg- en adviesteam MBO en ROC. Tijdens het multidisciplinair overleg worden aandachtsonderwerpen besproken. De doelstelling is het tijdig signaleren van gezondheidsbedreigingen en zo nodig doorverwijzen naar derden, alsmede het voorkomen en terugdringen van vroegtijdig schooluitval.

11. Stadsregionaal Instrument Sluitende Aanpak (SISA)

[SISA](#) is de verwijzindex van de stadsregio Rotterdam. Het werken met een verwijzindex is een verplichting die geldt voor alle gemeenten in Nederland en is opgenomen in de Jeugdwet. In 2009 heeft gemeente Rotterdam samen met de regiogemeenten, de aanbieders van jeugdzorg, onderwijsinstellingen, politie, Raad voor de Kinderbescherming en overige organisaties in het jeugddomein het samenwerkingsconvenant SISA ondertekent. Om het belang van SISA te onderstrepen, is per 1 januari 2010 SISA opgenomen in de subsidievoorwaarden van gemeente Rotterdam. Het werken met SISA is daarmee een verplichting voor organisaties die subsidie van gemeente Rotterdam ontvangen. SISA is een instrument voor professionals uit de stadsregio Rotterdam die werken met kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar. Het is een computersysteem waarmee inzichtelijk gemaakt wordt welke organisaties zorg/traject/actieve betrokkenheid hebben rondom een kind/jeugdige van 0 tot 23 jaar. In SISA worden de persoonsgegevens van deze jeugdige en de contactgegevens van organisaties die zich met de jeugdige bezighouden opgeslagen. Als andere professionals ook een signaal afgeven, ontstaat er een match. Beide partijen krijgen dan een e-mail met elkaars contactgegevens. Daardoor kunnen ze in een vroeg stadium met elkaar in contact komen en samen met de ouders en jongeren sneller komen tot een passend traject. SISA bevat geen inhoudelijke informatie, heeft geen raadpleegfunctie en is niet toegankelijk voor niet-aangesloten organisaties. Met het opheffen van de stadsregio zal per 1 januari 2015 de naam SISA worden aangepast. 'Stadsregionaal' zal dan vervangen worden door 'Samenwerking'. De volledige naam zal dan worden: SamenwerkingsInstrument Sluitende Aanpak. De afkorting SISA blijft ongewijzigd.

12. Jeugdbeschermingsplein

Sinds 2012 werkt de gemeente Rotterdam met het Jeugdbeschermingsplein. Het Jeugdbeschermingsplein Rotterdam is er voor gezinnen en kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar over wie ernstige zorgen bestaan. Ernstige zorgen in die zin dat kinderen niet veilig opgroeien en ernstig worden belemmerd in hun ontwikkeling en dat ouders die situatie niet kunnen of willen veranderen. Elke melding over de zorgelijke situatie van een kind komt terecht op het Jeugdbeschermingsplein. Een vaste kern van deskundigen komt elke dag onder voorzitterschap van de gemeente Rotterdam bij elkaar om de binnengekomen meldingen te bespreken. Ze beoordelen bij elke melding welke aanpak nodig is, wie er in het Jeugdbeschermingsteam moeten zitten en wie de regie over dat team op zich neemt. Bij elke melding met een drang- of een dwangaanpak wordt voor dat kind en het gezin speciaal een Jeugdbeschermingsteam samengesteld. De werkwijze van het Jeugdbeschermingsplein is:

1. *Geïntegreerde aanpak en één contactpersoon voor het gezin*; de aanpak 'één gezin, één plan, één regisseur' zorgt ervoor dat de hulp doeltreffend is en voorkomt dat verschillende hulpverleners los van elkaar in een gezin actief zijn. Gezinnen hebben één contactpersoon bij wie ze voor alles terecht kunnen. Bovendien is de hulpverlening gericht op het hele gezin.

2. *Snelle hulpverlening, samen met het gezin*; het Jeugdbeschermingsplein behandelt elke melding

binnen twee werkdagen. Gezinnen weten binnen vijf werkdagen na de melding waar ze aan toe zijn. Samen met het gezin wordt bepaald welke hulp wordt ingezet. De meest noodzakelijke hulpverlening start ook daadwerkelijk binnen die vijf werkdagen. In de 'oude' situatie wachtten gezinnen daar soms meerdere maanden op.

3. *Eenduidig melden van signalen*; alle professionals kunnen hun zorgen melden op het Jeugdbeschermingsplein.

4. *Focus op drang, indien nodig dwang*; op het Jeugdbeschermingsplein is de drangaanpak nieuw. Hierbij ontvangen gezinnen hulp, maar ze moeten wel meewerken en zich houden aan een aantal voorwaarden. Voldoen ze daar niet aan en is de veiligheid van het kind in het geding, dan volgt alsnog een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming.

13. Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond

In het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond werkt een aantal instanties samen op het gebied van opsporing, vervolging, toezicht en hulpverlening. Doel is een sluitende aanpak als het gaat om veelplegers, huiselijk geweld, jeugd, overvallers & High Impact Crime en nazorg voor ex-gedetineerden. Dagelijks vindt er overleg plaats over een persoons- en gezinsgerichte aanpak. Ook de gemeente zit aan tafel en draagt bij aan de uitvoering van de aanpak onder andere op de leefgebieden huisvesting, zorg, dagbesteding, schuldhulpverlening en opleiding/inkomen. Voor een verbinding tussen Veiligheidshuis en de wijkteams en het jeugdbeschermingsplein wordt gezorgd, respectievelijk door de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming. Voor jeugdigen wordt dat gedaan door de gemeentelijke interventiespecialist (GIS). Op deze manier wordt voorkomen dat op verschillende plekken dezelfde jeugdigen en hun ouders besproken worden en meerdere aanpakken los van elkaar worden ingezet.

14. Schoolmaatschappelijk werk

Het algemene kader is het stedelijk beleidskader Onderwijs (Beleidsregel Onderwijs Rotterdam 2014-2015). Het doel van het SMW is het bieden en/of regelen van zorg- en hulpverlening aan leerlingen / ouders van leerlingen en het ondersteunen van de school in de zorgstructuur waarvan de SMW-er deel van uitmaakt.

De SMW-er acteert in het Onderwijs-Zorg Overleg (OZO) / het School Ondersteunings Team (SOT) en schakelt het wijkteam in daar waar nodig. In het werkplan van de SMW-er zijn de activiteiten voor dat jaar voor de school beschreven. Dit werkplan is gebaseerd op de 'Kwaliteitsindicatoren schooljaar 2014-2015'.

Om op kindniveau de samenhang tussen zorg en ondersteuning zo effectief in te richten is in overleg met de schoolbesturen door de gemeente het volgende doel gesteld: met ingang van 1 augustus 2014 worden zowel de onderwijsondersteuning (passend onderwijs) als de ondersteuning vanuit de zorg (waarvoor de gemeente verantwoordelijk is) opgenomen in het ontwikkelperspectief van het kind. Dit geldt voor de in Rotterdam woonachtige leerlingen en voor zover ouders dit wensen.

Schoolmaatschappelijk werk wordt op alle PO-, VO- en MBO-scholen in alle gebieden in Rotterdam ingezet. De mate van de inzet wordt onder andere bepaald door de leerlingaantallen per school.

15. Jongerenloket

Het Jongerenloket is een voorziening voor alle Rotterdamse jongeren van 16 tot 27 jaar. Het Jongerenloket voert de wettelijke en stedelijk taken uit ten aanzien van de Kwalificatieplicht, de Verzuimaanpak op het MBO en de WWB voor jongeren onder de 27 jaar.

Het Jongerenloket is de enige plek waar jongeren terecht kunnen voor hun vragen en ondersteuning op het gebied van onderwijs, zorg en werk. Het Jongerenloket is de toegangspoort voor alle jongeren tot 27 jaar. Rondom de aanpak van oud VSV'ers (voorheen een bevoegdheid van de deelgemeenten) worden er in 2015 tussen het ambulante jongerenwerk en het Jongerenloket in enkele geprioriteerde

gebieden concrete samenwerkingsafspraken gemaakt. Deze gebieden zijn: Delfshaven, Kralingen-Crooswijk, Feijenoord, Charlois, IJsselmonde en Hoogvliet.

Preventieve en een goede begeleiding zijn geborgd in een doorlopende aanpak tussen school en zorg/werktrajecten. Jongeren die niet meer naar school kunnen worden door de leerplichtambtenaren warm overgedragen aan de jongerencoaches die ze naar werk begeleiden, zorg inschakelen of een alternatief traject inzetten. Indien een niet-schoolgaande jongere zich bij het Jongerenloket meldt, wordt een intake afgenomen. Na een intake worden de zelfredzame jongeren met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt verwezen naar de Werkpleinen voor een baan. De niet zelfredzame jongeren en de jongeren die terug kunnen naar school worden door het Jongerenloket begeleid.

Een specialistisch loket

De doelgroep van het Jongerenloket is een kwetsbare, niet-zelfredzame groep jongeren. Om die jongeren zo snel mogelijk weer 'mee' te kunnen laten doen, hetzij op school, hetzij op de arbeidsmarkt, hetzij op een dagbestedingsplek is de nodige expertise in huis gehaald. Het Leerwerkloket, het UWV, zorginstellingen als Parnassia, Lucertis, Bouman, Pameijer en MEE zetten capaciteit in op de beursvloer van het Jongerenloket om een integrale aanpak mogelijk te maken en middels korte lijnen verwijzing en dus uitval te voorkomen. Het Jongerenloket is ook de centrale toegang voor zwerfjongeren. Het COJ (centraal onthaal jongeren) is onderdeel van het loket. Voor alle dak- en thuisloze jongeren wordt via die ene ingang de opvang en begeleiding ingezet en gecoördineerd. Het Jongerenloket is daarmee net als Stedelijke zorg een specialistische voorziening te noemen.

16. Uitvoer leerplicht en kwalificatieplicht PO, VO en MBO

De leerplichtambtenaar controleert of ouders en jongeren de leerplicht naleven. Hij geeft voorlichting aan jongeren over waarom het belangrijk is om naar school te gaan. Ook licht hij voor over wat de gevolgen zijn als leerlingen en ouders de Leerplichtwet overtreden. De leerplichtambtenaar zoekt samen met de school en ouders naar een oplossing bij problemen met schoolbezoek. Hij kan een proces-verbaal opmaken als een leerling spijbelt of niet ingeschreven staat op een school. Per gebied zijn één of meerdere leerplichtambtenaren verbonden aan de scholen die in dit gebied gevestigd zijn. Omdat de leerlingen van deze scholen niet altijd in hetzelfde gebied wonen, werken leerplichtambtenaren schoolgericht, niet gebiedsgericht. Op sommige scholen wordt locatiegerichte inzet gepleegd. Op deze school worden speciale acties uitgevoerd om problemen met schoolbezoek te verminderen. O.a. door voorlichting aan ouders, leerkrachten en leerlingen, waarschuwingsgesprekken met leerlingen en spijbelcontrole door Stadstoezicht.

17. Schoolcontroles PO, VO en MBO

Sinds maart 2012 controleert de gemeente Rotterdam ook structureel de naleving van de Leerplichtwet door scholen. Een goede verzuimaanpak begint op school. Op basis van de uitkomsten van de controle kan de Inspectie een advies uitbrengen aan de minister. Dit advies kan resulteren in het opleggen van een bestuurlijke boete aan de onderwijsinstelling.

18. Inspecties kinderopvang

Jaarlijks wordt bij kinderopvanginstellingen gecontroleerd of aan de voorwaarden in de wet wordt voldaan. De inspecties vinden aangekondigd of onaangekondigd plaats. De inspecteurs onderzoeken onder andere of de organisatie aantoonbaar beleid maakt van hygiëne, veiligheid en de pedagogische aanpak, of dit inzichtelijk is voor de ouders en of het in de praktijk wordt uitgevoerd. Er wordt ook onderzocht of voor ouders de medezeggenschap, de verstrekte informatie en de klachtenafhandeling goed is geregeld. En of er een goede verhouding is tussen personeel inzet het geplaatste aantal kinderen en de beschikbare ruimte. De onderzoeksresultaten worden gepubliceerd

in het [Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen](#).

19. Inspecties privaat gefinancierde internaten

De Rotterdamse moskee-internaten worden ten minste één keer per jaar geïnspecteerd op het pedagogisch klimaat en de veiligheid van de kinderen. Deze inspectie is afgesproken in een convenant tussen de gemeente Rotterdam en de drie Rotterdamse internaten en gebeurt tot de Wet op de Jeugdverblijven in gang treedt op vrijwillige basis.

20. Handhaving kinderopvang

Als de kinderopvang niet voldoet aan de kwaliteitseisen zijn er diverse sanctiemogelijkheden. Team handhaving besluit op basis van het inspectierapport, de wet- en regelgeving en het [gemeentelijke handhavingsbeleid](#) welke maatregelen zij neemt. Die kunnen variëren van een herstelmogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete. In het uiterste geval kan besloten worden om de opvanglocatie direct (tijdelijk) te sluiten.

Bijlage 3. Stedelijke kaders Activering en Welzijn

---

1. Overkoepelend kader: Wmo 2015 Rotterdammers voor elkaar

Met de invoering van de Wmo 2007 is de eerste stap gezet naar de vernieuwing van het welzijnswerk, de ondersteuning voor ouderen en gehandicapten en mensen met een beperking. Ook zijn functies uit de AWBZ overgedragen: eerst de huishoudelijke hulp en per 2015 een deel van de persoonlijke verzorging en begeleiding. Per 1 januari 2015 wordt met de Wmo de gemeente verantwoordelijk voor de extramuraal begeleiding (individueel en groepsgericht met bijbehorend vervoer), een klein deel van de persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, de intramuraal geestelijke gezondheidszorg (GGZ) zonder behandeling (geheel of gedeeltelijk) en de MEEgelden. Rotterdam is vanaf 2015 centrumgemeente voor maatschappelijke opvang (inclusief vrouwenopvang) én beschermd wonen

In Rotterdam valt de uitvoering van de bovengenoemde taken samen met de overkomst van het deelgemeentelijk welzijn naar de stad. Voor de nieuwe wettelijke taken rond jeugdhulp en de volwassenenzorg zijn het Wmo-kader 2015 'Rotterdammers voor elkaar', het Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel (NRJ) en bijbehorende verordeningen door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin staan uitgangspunten en resultaten voor het jeugd- en volwassenenstelsel beschreven.

In de Wmo 2015 staan zelfredzaamheid en participeren in de stad centraal, ieder op zijn of haar eigen manier. Met de arrangementen langdurige zorg, 42 integrale wijkteams, 14 verbrede VraagWijzers en het Nieuw Rotterdams Welzijn (NRW) zijn de fundamenten voor het nieuwe stelsel gelegd. Daar bouwt Rotterdam op verder. Het kristallisatiepunt de vernieuwing van het stelsel van zorg en welzijn is het gebied/de wijk: we organiseren hulp en zorg nabij. De vernieuwing richt zich op de vraag van bewoners en de structuren staan in dienst van bewoners. Zo vormen we het stelsel langzaam maar zeker om tot een stelsel dat beter aansluit bij wat Rotterdammers nodig hebben. We doen ook een beroep op de eigen kracht en eigen omgeving met samenredzaamheid als resultaat. Zonder Rotterdammers te overvragen.

Leidende principes voor de vernieuwing zijn:

Van	Naar
Scheiding zorg en welzijn	Integratie zorg en welzijn
Aanbodgericht	Probleem-/vraaggericht
Verzorgde burger	Zelfredzame burger
Curatief	Preventief
Verkokerde dienstverlening	Geïntegreerde dienstverlening
Individuele voorzieningen	Collectieve en individuele voorzieningen
Gefragmenteerd	In samenhang
Input/output sturing	Sturen op maatschappelijk effect
Handelingsbeperkte professional	Handelingsvrije professional

De is ambitie de komende jaren meer zelfredzame Rotterdammers. We verminderen de druk op de zorgarrangementen door te investeren in sterke wijkvoorzieningen en het wijknetwerk. Dit wijknetwerk bestaat uit professionele en informele organisaties waar de meeste vragen van bewoners worden

opgepakt. De VraagWijzer en het wijkteam zijn onmisbare schakels in het stelsel. Als poort naar het aanbod in de wijk, naar kortdurende niet-geïndiceerde of naar specialistische ondersteuning. We bouwen van onderop: we doen eerst een beroep op de eigen competenties en netwerken van bewoners, dan op de wijkvoorzieningen en vervolgens op de zorgarrangementen. Daar waar mogelijk combineren we.

1.1 Te behalen maatschappelijke resultaten voor welzijn en zorg:

Samenredzaamheid van Rotterdammers: een sterke civil society¹

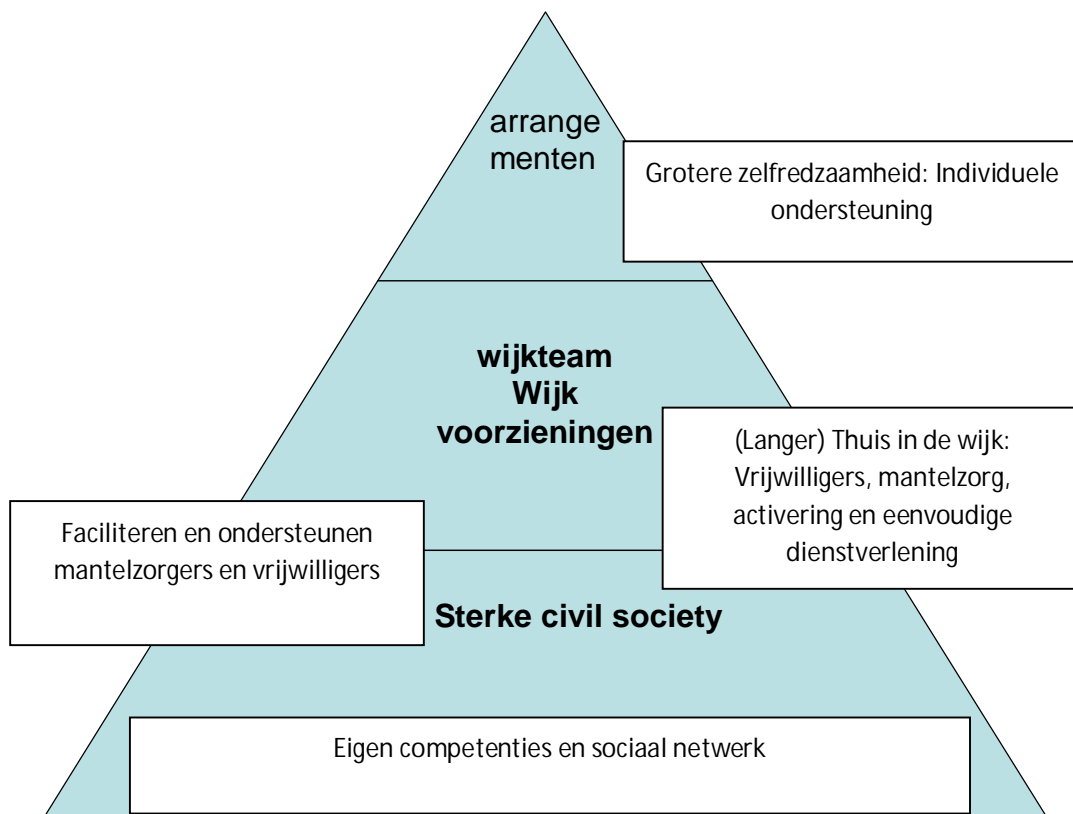
Rotterdammers hebben de regie over hun leven, verwerven inkomen, voeden kinderen op en participeren (van sport tot taal cursus) zo lang mogelijk zelfstandig. Zolang dat ook prettig en mogelijk is. Bewoners en hun netwerken (sportverenigingen, bewonersorganisaties, initiatieven, het wijkpastoraat) dragen ook bij aan de opgaven van zorg en welzijn in de stad. Rotterdammers hebben de ruimte om initiatief te nemen. Daar waar sprake is van een (tijdelijke) ondersteuningsvraag zetten we in op:

Het bevorderen van zelfredzaamheid door:

Kortdurende ondersteuning organiseren we dicht bij bewoners, in de wijk, met het wijkteam. Daarop aansluitend zijn er de wijkvoorzieningen (laagdrempelig). Die dragen bij aan het langer thuis wonen en een grotere participatie van bewoners. (Langer) Thuis in de wijk: wijkvoorzieningen. Voor Rotterdammers met complexe(re) problematiek, die ernstig beperkt zijn in hun zelfredzaamheid, is er ondersteuning op maat wanneer de eigen oplossingen van Rotterdammers en wijkvoorzieningen belemmeringen onvoldoende wegnemen wordt (aanvullend) een maatwerkvoorziening verstrekt. Samengevat onderstaand het ondersteuningsmodel:

---

¹ De civil society is de samenleving met haar burgers die, individueel of georganiseerd, (burger)kracht en kennis inzetten voor elkaar (samenredzaamheid). De pedagogische civil society is waar burgers verantwoordelijkheid nemen voor een pedagogisch klimaat waarin het goed opvoeden en opgroeien is.

1.2 Uitwerking Wmo-kader

Als uitwerking van het Wmo-kader is voor de komende jaren gekozen voor een aantal actieprogramma's/projecten: Eenzaamheid, Langer Thuis, Veilig Thuis, Op eigen benen en Huizen van de Wijk. De programma's hebben in meer of mindere mate overlap met welzijn. Denk aan de inzet van bewoners, vrijwilligers, mantelzorgondersteuning en collectieve voorzieningen in de wijk. Om op inhoud de verbinding tussen de programma's goed te maken en dubbels te voorkomen is de visie op het Nieuw Rotterdams Welzijn opgesteld. Deze wordt in het eerste kwartaal 2015 door het college vastgesteld. De opgaven voor welzijn uit de programma's zijn in dit document samengevoegd zodat op basis van één visie het inkooptraject kan starten.

In het beleidskader voor jeugd, het Wmo-beleidskader, het beleidsplan NRJ en het Nieuw Rotterdams Welzijn zijn de uitgangspunten, te behalen resultaten en de inzet voor het sociale domein de komende jaren beschreven. Het Nieuw Rotterdams Welzijn is de visie op toekomstbestendige welzijnsfuncties in de stad, met een gebiedsgerichte uitrol. Op basis van de wijkanalyse wordt de inzet in de gebieden bepaald.

1.3 Nieuw Rotterdams welzijn

De afgelopen jaren zijn er grote stappen gezet in het welzijnswerk om de effectiviteit en innovatiekracht te vergroten. De partners in de stad hebben hieraan bijgedragen. Dit zetten we door en dit vraagt om duidelijke keuzes van de inzet van het welzijnswerk.

Gemeenten hebben met de nieuwe Wmo meer ruimte dan voorheen om, passend bij wat lokaal nodig is, algemene- en maatwerkvoorzieningen te organiseren. Dus om bewoners een aanbod te doen zonder een (individuele) maatwerkvoorziening te verstrekken.

Nu bewoners eerder thuishouden in de wijk; langer thuis blijven wonen; er minder wordt geïndiceerd; men moet meer zelf regelen en betalen en de wijk heeft veerkracht en passende voorzieningen nodig. Het is dan ook de opgave de voorzieningen 'in en met de buurt te organiseren'. Dit is de kern van de vernieuwing: welzijn schuift met haar aanbod op naar de meer kwetsbare Rotterdammers in aanvulling op de zorg. De zorg richt zich meer op de wijken, dichterbij de bewoners en werkt nauw samen met eerstelijnsvoorzieningen.

De basisinfrastructuur welzijn²

De basisinfrastructuur welzijn is onderdeel van het wijknetwerk. Het wijknetwerk bestaat uit sociale ondernemers, bewonersinitiatieven, sportverenigingen, religieuze organisaties en welzijnsaanbieders. Hier worden de meeste vragen van bewoners opgepakt. In toenemende mate organiseren professionele zorginstellingen zich naar de maat van de wijk. Deze beweging stimuleren we.

We positioneren welzijn als eigenstandig aanbod in het wijknetwerk. Het aanbod is vrij toegankelijk (dus niet geïndiceerd) en draagt bij aan de sociale veerkracht van de wijk en aan zelfredzaamheid. Ook als basis voor de opgaven van de decentralisaties. De basisinfrastructuur welzijn is in elk gebied aanwezig en dit is het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) participeren. De basisinfrastructuur welzijn vervult twee hoofdfuncties. Ten eerste een activerende. De inzet heeft altijd de ambitie in zich om mensen een stap verder te brengen, te emanciperen en hen idealiter te helpen bij meedoen. Ten tweede draagt ze er aan bij dat minder zelfredzamen/kwetsbare bewoners het hoofd beter boven water kunnen houden. Voor jeugd is de inzet van NRW gericht op het creëren van een kansrijke, veilige buurt en opvoedomgeving voor alle jonge Rotterdammers. Welzijn vervult de onderstaande functies binnen het gebieds-/wijknetwerk:

Tijdig signaleren en (Gezondheids)preventie

Tijdig signaleren en het tijdig inzetten van interventies is geboden om erger te voorkomen. Welzijn positioneert zich als spil in het wijknetwerk en bouwt actief aan de samenwerking met huisartsen, de wijkverpleegkundige en de teams van de woonzorgcentra. Preventieve inzet is primair gericht op jeugd en ouderen.

Inzet: (Vroeg)Signalering en huisbezoek
Opvoedondersteuning
Preventie gezonde leefstijl, sport en bewegen
Preventie psychosociale problematiek en weerbaarheid jeugd
Inzet digitale toepassingen, waaronder domotica en E-health

Het aanjagen van de eigen kracht en talenten van bewoners (jeugd en volwassenen). Initiatieven van bewoners worden gefaciliteerd en gestimuleerd. En voor jeugd wordt ingezet op kansen om talenten te ontwikkelen. Professionele ondersteuning wordt geboden. Ook bij initiatieven van bewoners.

Inzet: Faciliteren van zelfbeheer van bewoners (huizen van de wijk)
Sociaal beheer in wijkaccommodaties
Sociaal makelaarschap
Jongerenwerk
Kinderwerk

---

² Voor jeugd behoren ook de collectieve preventietaken van de Jeugdgezondheidszorg van het CJG en de peuter- en kinderopvang tot de basisinfrastructuur. Deze vallen niet onder de reikwijdte van het NRW en blijven daarom buiten beschouwing.

Activering & participatie: Maatschappelijke participatie en contacten met anderen zijn essentieel voor alle Rotterdammers. Welzijn organiseert participatieplekken en stages voor bewoners (tegenprestatie, maatschappelijke stages). Met het wijknetwerk worden collectieve diensten georganiseerd, zoveel mogelijk gehuisvest in de nieuwe publieke ruimten. Zoals maaltijdvoorziening, was- en boodschappenservice, wijkvervoer.

Inzet: Coördinatie & organisatie vrijwilligerswerk
Mantelzorgondersteuning
Maatschappelijke stages
Tegenprestatie

Ondersteuning & dienstverlening: welzijn is uitvoerder van ondersteuning georganiseerd binnen de VraagWijzer en het wijkteam. De inzet is gericht op stabilisatie of voorkomen van terugval lichte (woon)begeleiding of thuishulp bij ouderen, mensen met een licht verstandelijke beperking of psychosociale problematiek).

Inzet: Maatschappelijk werk
Coaching en mentoring jongeren
Schulddienstverlening
Ondersteuning en (juridisch) advies wet- en regelgeving

Het Nieuw Rotterdams welzijn (NRW) zoekt met bewoners en het wijknetwerk naar betaalbare alternatieven gericht op zelfredzaam blijven of vergroten. Ook stimuleren professionals initiatieven van bewoners voor dagbesteding, ontmoeting en eenvoudige vormen van hulp- en dienstverlening. Welzijn is onderdeel van het wijknetwerk en vervult afhankelijk van de opgave de rol van partner, coproducent en opdrachtgever.

Het jeugdbeleid onderscheidt zich van welzijn volwassenen omdat kinderen en jeugdigen nog geen zelfredzame Rotterdammers zijn en zelfredzaamheid naar analogie van volwassenen niet het leidende principe is. Het doel van de inzet van welzijn jeugd is dat zij uiteindelijk uitgroeien tot zelfstandige volwassenen, op de weg daar naar toe zijn begeleiding en opvoeding door ouders en andere betekenisvolle volwassenen nodig.

Rotterdam wil dat jeugdigen kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Hiertoe zetten we in op kansgedreven én risico gestuurd beleid; inzet op versterken van beschermende factoren en verminderen van risicofactoren. Wanneer de veiligheid of de ontwikkeling van kinderen in het geding is dient snel actie te worden ondernomen.

2 TOEGANG TOT GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING

De gemeente krijgt per 1 januari 2015 een omvangrijk pakket aan nieuwe taken. Dit betekent dat de dienstverlening of wel de toegang tot de nieuwe (gemeentelijke) dienstverlening Zorg, Welzijn en Jeugdzorg is heringericht op de nieuwe situatie. De basis van het nieuwe toegangsmodel zijn de 42 wijkteams, twee fysieke loketten Centrum voor Jeugd en Gezin en Vraagwijzers. Zij bieden de Rotterdammers ondersteuning en hulp in domein van zorg, welzijn en jeugdhulp. Deze basis is op 1 januari 2015 operationeel. De wijkteams en de Vraagwijzer krijgen dan plek in de nieuwe gebiedsorganisatie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW), waar deze verder zullen worden ontwikkeld.

Het stedelijk kader wordt gevormd door het visiedocument 'Het Wijkteam Maatschappelijke ondersteuning en Vraagwijzer'. Het projectplan Inrichting 42 Integrale Wijkteams & Aanpassing dienstaanbod Vraagwijzer is gericht op uitvoering en op operationalisering van beleid. In het organisatieplan Directie Gebiedsorganisatie MO ligt de focus op het ambtelijk gedeelte van de wijkteams en de Vraagwijzers. De extern uitgevoerde Vraagwijzers en de wijkteamleden vanuit de

welzijnspartijen maken onderdeel uit van de subsidiering of tenders Welzijn. In het eerste kwartaal van 2015 zal een besluit genomen worden over het uitbesteden of ambtelijk uitvoeren van de Vraagwijzers. De Vraagwijzers (gebiedsniveau) vormt een integraal geheel met de wijkteams (wijkniveau).

2.1 Vraagwijzer

Vraagwijzer is het fysieke loket waar bewoners met vragen en problemen kunnen binnenlopen. De Vraagwijzer verstrekt - zelf of door toeleiding - informatie, advies, ondersteuning en dienstverlening aan Rotterdammers met vragen binnen het sociale domein. De Vraagwijzer versterkt, evenals de andere professionals in het sociale domein, de zelfredzaamheid door in haar dienstverlening de nadruk te leggen op de aanspraak op en stimulering van de eigen mogelijkheden en het sociale netwerk van de Rotterdammer. De Vraagwijzer biedt integrale gemeentelijke dienstverlening op het terrein van schulden, sociaal juridische vraagstukken en WMO voorzieningen. Dienstverlening (gedeeltelijk) van zowel de Kredietbank Rotterdam (KBR), Sociaal-Raadsliden Rotterdam (SRR) als Individuele Voorzieningen gaat onderdeel uitmaken van deze Verbrede Vraagwijzer.

De Vraagwijzers zijn georganiseerd op gebiedsniveau. De verantwoordelijkheid voor de Vraagwijzer ligt –sinds het opheffen van de deelgemeentes- bij het cluster MO. Binnen de inrichting van het nieuwe toegangsmodel zal het inrichtingsplan Vraagwijzer een uniforme werkwijze en organisatie beschrijven. De inwoners van Rotterdam kunnen dan rekenen op een professionele, uniforme werkwijze die in alle Vraagwijzers in de basis gelijk is, al dan niet aangekleed met couleur locale.

De 6 ambtelijk uitgevoerde Vraagwijzers zullen onderdeel uitmaken van de nieuwe directie Gebiedsorganisatie MO. 8 van de 14 Vraagwijzers worden – in ieder geval tot 2016 – uitgevoerd door externe partijen. Bij de huidige Vraagwijzers is een grote verscheidenheid aan inrichting en manier van opereren. Om een meer eenduidige dienstverlening te kunnen bieden, zal er daarom bij de bestaande Vraagwijzers het nodige veranderen in werkwijze en organisatie. Dit gebeurt onder gemeentelijke regie.

2.2 Wijkteams

Met de ontwikkeling van 42 integrale wijkteams ontstaat - wat tot voor kort versplinterde disciplines waren- een bundeling van breed inzetbare professionals in één hecht team die samenwerken met het omliggende veld voor een effectieve aanpak van problemen in een wijk. Naast de bundeling van professionals, gaat het ook om een nieuwe manier van werken. De integrale wijkteams werken volgens één aanmeldprocedure, één instrument voor de vraaganalyse en één manier om casusregie te doen. De wijkteams gaan naar de Rotterdammer toe en neemt thuis in de eigen omgeving van de Rotterdammer de vraaganalyse af. Het wijkteam biedt kortdurende ondersteuning of verleent de basishulp; biedt casusregie bij complexe gevallen; zet door naar langdurige zorg in de tweede lijn als dat nodig is en organiseert de specialistische jeugdhulp als de basishulp niet voldoende is. In de wijkteams is expertise aanwezig op dit terrein: pedagogiek; problemen bij het ouder worden; geestelijke gezondheid; lichamelijke gezondheid; huisvesting; verstandelijke beperkingen; financiën en schulden; justitie, politie en veiligheid; huiselijke relaties/ huiselijk geweld; sociaal netwerk; meedoen/ maatschappelijke

De wijkteams zijn georganiseerd op wijkniveau; er zijn 42 wijkteams operationeel. De wijkteams worden vanaf 1 januari 2014 onderdeel van de nieuwe gebiedsorganisatie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW). De voormalige gebiedsteams, inclusief de lokaal zorgnetwerken (LZN) en de lokale teams huiselijk geweld (LTHG) worden onderdeel van MOW.

2.3 Sociaal Raadslieden Rotterdam

Doelgroep van Sociaal Raadslieden Rotterdam (SSR) zijn kwetsbare Rotterdammers. Door sociaaljuridische dienstverlening en ondersteuning wordt de rechtspositie van deze Rotterdammers versterkt. Sociaaljuridische dienstverlening betreft onderwerpen als sociale zekerheid, wonen, werken, belastingen, consumentenzaken, personen en familierecht en verblijfsrecht. In dit verband heeft Sociaal Raadslieden een aantal taken en rollen:

- Informeren en adviseren: zowel individueel als groepsgericht, voor zowel burgers als samenwerkings- en ketenpartners.
- Ondersteunen van cliënten: analyse van het probleem en uitvoering van ondersteuning op maat in kortlopende trajecten.
- Signaleren: vertalen van signalen rond suboptimale uitvoering van wet- en regelgeving naar belanghebbende partijen en monitoring verbeteringen.

SSR maakt onderdeel uit van de gebiedsorganisatie MOW en is zodoende gepositioneerd in de 1e lijn. Rotterdammers kunnen via de verbrede uitvraag van VraagWijzer en het wijkteam een beroep doen op de sociaal juridische dienstverlening. Door positionering in de 1e lijn is er een nauwe samenwerking met alle 1e en 2e lijnsvoorzieningen en het wijknetwerk in het gebied. Deze samenwerking komt vooral tot uiting bij het voorkomen en aanpakken van schulden door o.a. het inzetten van de voorzieningencheck (check of er sprake is van een maximaal inkomen).

3. UITVOERINGSPROGRAMMA WMO

Als uitwerking van het Wmo-kader is voor de komende jaren gekozen voor een aantal actieprogramma's/projecten: Eenzaamheid, Langer Thuis en Huizen van de Wijk.

3.1 Aanpak Eenzaamheid

Veel Rotterdammers geven aan met regelmaat eenzaam te zijn en/of weinig sociale contacten te hebben. Daaronder zijn verhoudingsgewijs veel ouderen. In het coalitieakkoord is een ambitie geformuleerd. "Onze ouderen krijgen de aandacht die ze verdienen. Voor eenzaamheid mag in onze stad geen plaats zijn". En: "Eenzame Rotterdammers worden opgemerkt en worden geholpen: dit is een belangrijke prioriteit in de komende collegeperiode".

Bij het vormgeven van de aanpak wordt aansluiting gezocht bij maatschappelijke partners om eenzaamheid bij ouderen terug te dringen. Rotterdam is een van de koplopergemeenten CoalitieErbij. Dit koploperschap willen we actief invullen zodat gebruik gemaakt kan worden van bestaande ervaringen en samenwerkingsverbanden rondom eenzaamheid. De aanpak zal wijkgericht plaatsvinden, waarbij het accent gelegd wordt op Rotterdamse wijken waar veel ouderen - 65 en ouder - wonen.

Aanpak van eenzaamheid vindt plaats binnen het kader van de Wmo 2015 en Nieuw Rotterdams Welzijn. De aansluiting zal moeten worden gemaakt tussen het thema eenzaamheid en de ingezette beweging naar meer eigen kracht van burgers en de transitie van taken uit de AWBZ. Daarbij ligt een aantal oplossingsrichtingen voor de hand:

Versterken van de rol van de burger en de maatschappelijke organisaties

- Eenzaamheid beter herkennen en follow-up organiseren.
- Integreeren met de wijkaanpak, accentwijken ouderen kiezen.
- Aandachtsfunctionaris ouderen benoemen in de wijkteams daar.
- Zo nodig inzet Maatwerkvoorzieningen Wmo

Deze oplossingsrichtingen worden uitgewerkt in een Actieprogramma dat na vaststelling door het college, begin 2015 in de Raad wordt besproken. Financiële dekking zal hoofdzakelijk vanuit bestaand beleid (Wmo, stedelijk welzijn, wijkinitiatieven) worden gezocht. De afname van de eenzaamheid onder ouderen is een collegetarget. In overleg met de Servicedienst (OBI) en de Rekenkamer is de volgende formulering voor de target tot stand gekomen:

“Het aandeel eenzame ouderen (65+) in de wijken die het slechts scoren op eenzaamheid neemt in de periode 2014-2018 significant af. Dat betekent dat bij de verantwoordingsmeting het aandeel eenzame ouderen met minimaal 5% punt, is afgenomen van 29 naar 24%.”

Om eenzaamheid te kunnen meten maken we gebruik van de data die worden verzameld voor het wijkprofiel. (Nu nog sociale index) Om een daling Rekenkamerproof te kunnen aantonen moet er voor 95% met zekerheid sprake zijn van een afname. Met het verschijnen van het wijkprofiel zijn ook de data voor deze metingen beschikbaar. Gezien de strikte voorwaarden die zijn gesteld aan de significantie, is het niet realistisch te veronderstellen dat een tussenmeting in 2015 al een resultaat van 24% kan laten zien. Daarom is voor 2015 geen mijlpaal geformuleerd. In de verantwoording naar de Raad zal in de bestuursrapportages per 4 maanden op proces- en outputindicatoren worden gerapporteerd.

3.2 Aanpak Langer Thuis

De gemeente wil dat alle Rotterdammers zo lang mogelijk prettig, gezond en met behoud van eigen regie, thuis kunnen blijven wonen, of in de woonomgeving. De overheid zet in op het zelfoplossend vermogen van burgers. Hulpbehoevende bewoners moeten meer beroep doen op informele zorg van familieleden, kennissen en vrijwilligers. Aandachtspunt bij langer thuis in Rotterdam is aandacht en inzicht voor de verschillende afkomst van mensen, omdat naar verwachting “langer thuis” per cultuur anders wordt beleefd en ingevuld.

Het thema langer thuis krijgt de vorm van een actieprogramma, vanuit het kader Wmo, dat begin 2015 aan College en Raad worden voorgelegd. Het actieprogramma Langer Thuis richt zich op zowel fysieke als sociale aspecten en is daarmee een gezamenlijk programma van MO en SO.

De aanpak bestaat uit diverse onderdelen, waarbij vanuit MO gewerkt wordt aan de sociale aspecten van bijvoorbeeld de toegankelijke wijken en een toegankelijke woonomgeving die Rotterdammers in staat stelt deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.

Onderdeel van de aanpak Langer Thuis is tevens het bevorderen van de toegankelijkheid van de stad voor mensen met een beperking. In 2015 wordt naar verwachting de 22 VN regels rond toegankelijkheid geratificeerd door Nederland. Hoewel de gemeente Rotterdam op verschillende terreinen hieraan al voldoet, zal de nadere vertaling hiervan in gemeentelijk beleid in 2015 zijn beslag krijgen.

3.3 Huizen van de wijk

De afgelopen jaren zijn nieuwe publieke ruimten ontstaan uit bewonersinitiatieven. Deze Huizen van de wijk ontwikkelen zich stap voor stap tot nieuwe publieke ruimten met meerdere functies. Waar men elkaar ontmoet, dagbesteding krijgt, het wijkrestaurant bezoekt en waar commerciële verhuur mogelijk is. Deze plekken dragen er ook aan bij dat burgers langer zelfstandig blijven wonen. Of hebben betekenis voor burgers die na een periode van zorg weer terug in de wijk komen. Burgers en wijkorganisaties spelen een grote rol bij het opzetten en beheren van deze voorzieningen.

De ambitie is een plan van aanpak op te stellen gericht op het doorontwikkelen van de publieke ruimten (Huizen van de wijk). Op basis van een goed uitgewerkt idee met een financiële onderbouwing. Als ankerpunten voor zelforganisatie, bottom-up initiatieven en ondernemerschap, met een (tijdelijke) rol voor de overheid. Gericht op een vernieuwende aanpak binnen bestaande budgetten. De initiatieven verschillen, er is geen blauwdruk voor. We maken een sterkte/zwakte analyse van deze initiatieven, de analyse richt zich in ieder geval op:

- De verankering in de wijk
- De inhoudelijke programmering
- Technisch- en sociaal (zelf)beheer
- Financiering(sbronnen)
- Accommodatievraagstuk
- Kansrijk voor maatschappelijk aanbesteden

Ouderen zijn niet altijd geneigd uit zichzelf van deze voorzieningen gebruik te maken, ook al zijn deze voor hen geschikt. Heldere communicatie over het beschikbare aanbod en goede informatievoorziening is belangrijk. Hierin heeft de VraagWijzer een belangrijke rol. Op plaatsen waar (nog) geen kansrijke initiatieven voor nieuwe publieke ruimten zijn, geeft de gemeente zich rekenschap van haar verantwoordelijkheid voor het aanbieden van bijvoorbeeld dagbesteding aan (onder andere) beperkt zelfredzame ouderen. In samenspraak met de wijkpartijen wordt een passend aanbod ontwikkeld. Het aanbod in de wijken is de laatste jaren ook uitgebreid door de openstelling van zorg- en/of GGZ instellingen voor wijkbewoners (zoals bijvoorbeeld de Thuishavens). Wijkbewoners kunnen binnenlopen voor een kop koffie, een praatje of een maaltijd. Een Thuishaven is een opstap naar zelfredzaamheid na een periode van intensieve zorg. In samenwerking met de wijkpartijen wordt een passend aanbod welzijn opgesteld per gebied.

4. ZORG

4.1 Convenanten met Zorgverzekeraar

In het voorjaar van 2013 sloot de gemeente Rotterdam convenanten af met zorgverzekeraars Achmea en VGZ. In deze convenanten zijn afspraken gemaakt over de samenwerking rondom het vormgeven van het nieuwe zorgstelsel na 1 januari 2015. De hoofddoelstellingen binnen beide convenanten zijn het bevorderen van gezondheid, welzijn en participatie van de Rotterdammers, het stimuleren van eigen kracht en zelfredzaamheid, de voorbereiding van de decentralisatie AWBZ en Jeugdzorg en het beheersen van de kosten en het terugdringen van oneigenlijk zorggebruik. Ook is er een gezamenlijke wijkaanpak ontwikkeld in de wijken Lage Land/Ommoord, Bloemhof/Hillesluis, Lombardijen (met Achmea) en het oude Noorden en Crooswijk (met VGZ).

De prioriteiten voor 2015 liggen voor een deel op het terrein van de decentralisatie. Zo wordt er in gezet op de samenwerking tussen wijkteams en de wijkverpleegkundige/huisartsen, omdat zij respectievelijk de toegang vormen voor ondersteuning en zorg vanuit de Zvw en de Wmo. Er wordt een begin gemaakt met de uitwisseling en de afstemming van de inkoop voor 2016. Ook wordt er gemonitord welke gevolgen de bezuinigingen en decentralisatie hebben voor groepen die buiten de boot dreigen te vallen. Groepen die te maken krijgen met bezuinigingen vanuit de ZVW en/of de Wmo. Gezamenlijk worden er een aantal businesscases uitgevoerd om de meerwaarde van de samenwerking duidelijk te maken.

Ook maken gemeente en Achmea afspraken over de samenwerking op dementie. Er wordt een begin gemaakt met de monitoring van de integrale ondersteuning voor dementerenden vanuit de Wmo en

de ZVW. Is de ondersteuning passend en hoe kan deze doelgroep langer, prettig en veilig thuiswonen. Daarnaast kijken we gezamenlijk hoe de technische innovatie op zorg en begeleiding voor dementerenden gestimuleerd kan worden waardoor dementerenden langer thuis kunnen wonen.

4.2 Seniorenbeleid

Landelijk kader wordt bepaald door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). Het stedelijk kader wordt gegeven door het Wmo-beleidskader 2014-2018 'Rotterdammers voor elkaar- van verzorgingsstaat naar verzorgingsstraat' en de actieprogramma's Langer Thuis en Bestrijden Eenzaamheid. Het stedelijk Seniorenbeleid richt zich op het bevorderen van de zelfredzaamheid en de participatie van ouderen door het versterken en ondersteunen van sociale netwerken. De gemeente is faciliterend in het streven dat senioren langer thuis wonen. Het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid is een centraal thema. Doel van dit beleid is dat ook senioren zich onderdeel voelen van de Rotterdamse samenleving en zich daar (zo lang mogelijk) voor willen en kunnen inzetten.

Als onderdeel van de transitie Awbz – Wmo wordt er stedelijk ingezet op kortdurende individuele begeleiding en/of groepsbegeleiding van (onder andere) senioren door de volgende instellingen: Laurens, MOB, Aafje, Agathos/Lelie Zorggroep, Thuiszorg Rotterdam en Humanitas. Deze begeleiding wordt ingezet als voortraject op zorgtrajecten. Deze activiteiten worden in afstemming met de wijkteams in de stad uitgevoerd, echter niet specifiek gebiedsgericht.

Stedelijk wordt ook ingezet op ondersteuning van ouderenplatforms en ondersteuning van ouderengroepen via Pluspunt. In het kader van bestrijden van sociaal isolement biedt Humanitas op stedelijk niveau ondersteuning in het bestrijden en voorkomen van sociaal isolement. Dit betreft zowel individuele als groepsgerichte activiteiten.

4.3 Individuele Voorzieningen

Het wettelijk kader is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Het stedelijk kader wordt gegeven door de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Rotterdam en daaronder vallende regelgeving.

Doel is dat Rotterdammers zo lang en zelfstandig mogelijk meedoen aan de samenleving, ook als ze ouder worden of een beperking hebben. De capaciteiten die iemand heeft of kan verwerven staan centraal en niet de beperkingen/belemmeringen. Dit kent een vraaggerichte aanpak waarin, samen met de klant, breed gekeken wordt naar zijn situatie en ondersteuningsvraag. Burgers wordt gevraagd of zij zelf in oplossingen kunnen voorzien, bijvoorbeeld door het eigen sociaal netwerk of vrijwilligers in te schakelen, of al bestaande voorzieningen in de stad of wijk te benutten. Wanneer iemand niet voldoende in staat is om zelf in oplossingen te voorzien om belemmeringen in het dagelijks leven op te lossen kan (aanvullend) een maatwerk voorziening worden verstrekt.

Aanvragen van Rotterdammers worden afgehandeld volgens de geschetste werkwijze. Met diverse aanbieders zijn afspraken gemaakt over integrale levering van ondersteuning aan burgers met een indicatie.

Voorbeelden van maatwerkvoorzieningen zijn: Vervoer op Maat (vervoer voor sociaal-recreatieve doeleinden als men geen gebruik kan maken van voorliggende vervoersmogelijkheden zoals het openbaar vervoer), hulpmiddelen (bv. rolstoel of scootmobiel), woonvoorzieningen (bv. traplift of woningaanpassing), ondersteuning bij het doen van het huishouden of het sociaal-persoonlijk functioneren en dagbesteding.

4.4 Even buurten

Even Buurten is een methodische aanpak om de levenskwaliteit en zelfredzaamheid van zelfstandig wonende ouderen in de leeftijd van 70 jaar en ouder te verbeteren. Het project kende globaal een looptijd van december 2010 tot december 2014. De werkwijze heeft twee kanten: enerzijds de wijk, haar netwerken en sociale functie in kaart brengen, met de eventuele problemen. Anderzijds in de doelgroep problemen signaleren en helpen oplossen, liefst informeel en lokaal met behulp van die netwerken.

De integrale wijkwerker wordt een spil genoemd. De spil is een outreachende generalistische professional die de wijk kent, en omgekeerd ook gekend is in de wijk. Daarnaast moet de spil ook de formele zorg (eerstelij, wijkverpleegkundige, etc.) goed kennen. De spillen bekijken samen met de ouderen waar ze behoefte aan hebben om vervolgens samen met de buurt passende ondersteuning te bieden. De oplossing is in de praktijk vaak verrassend eenvoudig.

Grootste meerwaarde van Even Buurten is het benutten en aanspreken van de kracht en het informele netwerk en wijknetwerk van de Rotterdammers zelf en daardoor het voorkomen (preventie en vroegsignalering) en uitstellen van een eventuele zorgvraag. Even Buurten is een voorbeeld van een integrale aanpak, omdat de verschillende disciplines van zorg en welzijn met elkaar samenwerken voor een omschreven doelgroep. In dit geval is dat de doelgroep kwetsbare ouderen. Verder is het een wijkgerichte aanpak, omdat oplossingen voor zorg- en welzijnsproblemen primair lokaal worden gezocht, waar dit kan in informele sfeer.

Het project dat eind 2014 wordt afgerond bestond uit vier onderdelen:

- Onderzoek. Stedelijk is onderzoek verricht naar de kosteneffectiviteit van de inzet. Dit onderzoek is uitgevoerd in vier wijken: Vreewijk, Lombardijen, Oude Westen en Lage Land/Prinsenland. Een tussenrapportage is verschenen medio 2013 en eerste kwartaal 2015 wordt het onderzoek afgerond
- Uitvoering: de stedelijke lijn wordt vanuit Zonmw financiering in 4 wijken uitgevoerd en onderzocht (LageLand/Prinsenland, Lombardijen, het Oude Westen en Vreewijk). Met NZa financiering zijn hier tijdelijk de wijken Blijdorp en Kralingen West aan toegevoegd. Beide financieringsstromen zijn beëindigd, aan de verantwoording t.b.v. Zonmw financiering wordt momenteel gewerkt en begin 2015 afgerond.
- Implementatie: Vanaf 2014 worden de lessen uit het project in Rotterdam (en daarbuiten) als werkwijze verder uitgewerkt en verspreid. Dit op basis van het onderzoek en de uitvoering in de gebieden. Begin 2014 hebben een aantal spillen meegedraaid in de pilots van de wijkteams. Voor 2015 gaan in 12 wijken spillen meedraaien in de wijkteams, in principe voor 1 jaar, met als taak de methodiek van Even Buurten uit te dragen binnen het wijkteam. Gedurende het jaar wordt gekeken of dit voldoende is voor borging van de methodiek, of niet en wat daar dan voor nodig is.
- Scholing: Stedelijk is een scholingsaanbod ontwikkeld. Dit richt zich op generalistisch, integraal, outreachend en wijkgericht werken, waarbij wordt ingezet op het voorkomen van dure zorg. Op basis van het door de Hogeschool Rotterdam ontwikkelde opleidingsaanbod is ook een minor ontwikkeld. Het scholingsaanbod is bekeken bij het opleidingstraject dat wordt ontwikkeld voor de wijkteams en kan gedurende 2015 gebruikt worden

Het stedelijk project heeft een looptijd tot eind 2014. In 2015 blijven de huidige spillen behouden in de 12 wijkteams. Gedurende 2015 wordt bekeken hoe het gaat met de spillen en de borging van de aanpak Even Buurten en wat eventueel nodig is voor borging in 2016. Een manier is om in 2016 de

methodiek Even Buurten mee te nemen als voorwaarde bij de aanbesteding welzijn. In 2014 zijn de spellen ingezet in 5 wijken. In 2015 worden de spellen ingezet in 12 wijken, waaronder Hoogvliet Noord.

5 STEDELIJK BELEID SOCIALE ZEKERHEID

5.1 Schulddienstverlening

Het landelijke kader wordt bepaald door de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. In Rotterdam is deze wet ingevuld via het Meerjarenbeleidsplan Voorkomen en Aanpakken van Schulden, Rotterdammers op weg naar financiële zelfredzaamheid (2012 – 2015) en beleidsregels schulddienstverlening. In dit beleidsplan staat beschreven de visie op schulddienstverlening en welke dienstverlening er is en hoe deze wordt geboden. Doel is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van de Rotterdammers, wat ertoe leidt dat meer mensen kunnen meedoen in de stad, op het gebied van werk, opleiding en inkomen. De aanpak omvat vijf punten:

- Eigen kracht en netwerk
- Integrale benadering vanuit het sociale domein;
- Eén gemeentelijke toegang vormt de 1e lijn;
- Schulddienstverlening is een 2e lijnsvoorziening;
- Maatwerk voor specifieke doelgroepen.

Deze aanpak maakt deel uit van de vernieuwing zorg en welzijn. Hierbij staat de integrale aanpak van problemen in verschillende leefgebieden centraal. Daarbij zijn 'eigen kracht van de burger eerst' en 'één toegang tot het sociale domein' belangrijke uitgangspunten. Een dienstverlening die tegelijk in lijn is met de uitgangspunten van het concernprogramma Dienstverlening.

In 2015 wordt verder stedelijk vorm gegeven aan preventie en vroegsignalering. Ook wordt een nieuw product geïntroduceerd: budgetbeheer basis. Budgetbeheer basis betaalt de vaste lasten als huur, energie, wateren premie zorgverzekering wanneer op basis van een indicatie is vastgesteld dat iemand niet financieel zelfredzaam is. Door budgetbeheer basis worden maatschappelijk kosten als huisuitzetting en energieafsluiting voorkomen.

De dienstverlening bestaat uit twee delen:

- Regelen van schulden, dit is op stedelijk niveau georganiseerd. Vanaf 1 januari 2015 wordt de toegang tot schulddienstverlening in de gebieden georganiseerd (VraagWijzer/gebiedsorganisatie M.O.W)
- Beïnvloeden van het gedrag van Rotterdammers met schulden, dit betreft uitvoering en begeleiding op gebiedsniveau.

De toegang tot schulddienstverlening loopt vanaf 1 januari 2015 via de VraagWijzer/Gebiedsorganisatie MOW Het vervolg van de dienstverlening (2^e lijn) vindt centraal plaats op het Prins Alexanderplein. In het gebied wordt op basisscholen voorlichting gegeven aan de groepen 7 en 8.

5.2 Armoedebeleid (incl. Bijzondere bijstand, Collectieve ziektekostenverzekering)

Uitgangspunt van het Rotterdamse armoedebeleid is dat werk moet lonen. In het Rotterdamse armoedebeleid is het uitgangspunt dat werk moet lonen. Het gat tussen inkomen uit werk en de bijstand beperkt waardoor het mensen niet voldoende aanzet tot het zoeken en accepteren van werk.

De cijfers tonen aan dat een werkende met een laag inkomen er financieel slechter voor kan staan dan iemand met een bijstandsuitkering en toeslagen.

Er zijn ook mensen die niet kunnen werken. Zij kunnen soms weinig tot niets doen om hun financiële situatie te verbeteren. Voor hen is er ondersteuning. Ondersteuning in de samenleving en eventueel financiële ondersteuning van de gemeente. Kader hiervoor is de individuele bijzondere bijstand, onderdeel van de WWB. Ondersteuning in de samenleving is er in verschillende vormen. Voedsel-, kleding- en speelgoedbanken waar, tegen een kleine betaling of zelfs gratis, producten te ontvangen zijn. Platforms voor gezond en goedkoop koken, ruilwinkels, kledingbeurzen.

Generieke maatregelen worden afgeschaft en maatwerk komt daarvoor in de plaats. De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt beperkt en de langdurigheidstoelage wordt niet vervangen. Ouderen en kinderen hebben prioriteit in het beleid, voor hen worden uitzonderingen gemaakt. Ouderen en kinderen kunnen immers niets aan hun financiële situatie veranderen.

Het Rotterdams armoedebeleid richt zich in eerste aanleg op Rotterdammers met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (bijstandsniveau). Het aantal huishoudens in Rotterdam dat moet rondkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum is circa 60.000. Voor mensen met een inkomen daarboven is ondersteuning soms ook mogelijk. Zo leven 250.000 – 300.000 Rotterdammers (volwassenen en kinderen) in een huishoudsituatie met een inkomen tot maximaal 130% van het wettelijk minimumloon. Voor deze mensen biedt Rotterdam een zorgverzekering aan; het aanbieden hiervan is geen wettelijke verplichting. Het huidige contract met IZA Cura loopt tot en met tenminste 2017.

6 STEDELIJKE BELEID PARTICIPATIE

6.1 Bewonersinitiatieven

De Beleidsregel bewonersinitiatieven kent twee delen:

Opzoomeren

Doel van het Opzoomeren is om het eigen initiatief van Rotterdammers te stimuleren en de burgerkracht in de wijk te versterken (het opbouwen en onderhouden van duurzame straatnetwerken). Opzoomer Mee heeft de laatste jaren een vernieuwing ingezet om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de aanpak problemen in een straat of buurt, te denken valt aan schoon&heel, groen, spelen, aandacht voor ouderen&zieken en contact tussen jong en oud. In het verlengde hiervan zijn er jaarlijks de vier campagnerondes, waarbij de nadruk ligt op bijvoorbeeld taal en zorg (de 'taalweek' en de 'lief en leed-week').

Algemene bewonersinitiatieven

De gebiedscommissies kunnen het budget voor bewonersinitiatieven besteden op basis van de Beleidsregel Bewonersinitiatieven. Het gaat om een mix van initiatieven van wat leuk is en wat nodig is voor het gebied waarbij bewoners nauw betrokken zijn bij het initiatief. Het uitvoerings- en het gebiedsplan geven aan wat nodig is in het gebied, bijvoorbeeld initiatieven gericht op zorg voor elkaar, taal om participatie te stimuleren, talentontwikkeling bij jeugd en het leuker maken van het gebied. Naast bewoners kunnen ook stichtingen en verenigingen namens en met de bewoners een aanvraag voor een bewonersinitiatief indienen. Van belang is dat het initiatief door de bewoners wordt gesteund en aansluit bij het gebiedsplan dat door de gebiedscommissie is vastgesteld. De uitvoering kan dan mede in handen liggen van een stichting of vereniging die samen met de bewoners het initiatief uitvoert. Ook als hier vanuit deze stichting of vereniging professionele ondersteuning voor nodig is.

Deze bewonersinitiatieven kunnen als lokale aanvulling naast de stedelijke voorzieningen worden uitgevoerd. Bij de subsidiëring is het uitgangspunt dat het budget elk jaar flexibel kan worden ingezet. Het is daarom niet de bedoeling dat er structurele financiële gaan ontstaan die afbouwkosten met zich mee brengen.

De Stichting Opzoomer Mee heeft in 2015 de opdracht gekregen om de gebiedscommissies en de gebiedsorganisatie te ondersteunen bij de bewonersinitiatieven. Bewoners met een initiatief kunnen bij Opzoomer Mee terecht voor een efficiënte en bewonersvriendelijke afhandeling van bewonersinitiatieven. Daarnaast zorgt de stichting voor toegankelijke informatie voor initiatiefnemers om een aanvraag te doen en biedt het ondersteuning bij het indienen van een aanvraag en het realiseren van het plan. Gebiedsteams kunnen op maat en naar behoefte gebruikmaken van de mogelijkheden van Opzoomer Mee ten behoeve van een kwalitatief goede advisering en besluitvorming. Elke gebiedsdirecteur maakt voor 2015 met de stichting Opzoomer Mee concrete afspraken op welke wijze hier invulling aan wordt gegeven.

De Beleidsregel Bewonersinitiatieven maakt onderdeel uit van de Participatieleidraad. Deze Participatieleidraad geeft richtlijnen voor de gebiedscommissie om bewonersparticipatie te organiseren. Het uitgangspunt is Rotterdammer gericht werken om bewoners laagdrempelig en optimaal te faciliteren. De bewoners staan zelf aan het roer en nemen zelf initiatieven om de leefbaarheid in de stad en haar gebieden te versterken. Hierdoor wordt de tendens in de stad versterkt waarin bewoners meer vorm geven aan burgerkracht en aan de civil society.

6.2 Vrijwilligerswerk en mantelzorg – informele ondersteuning

In onze stad zijn er vele Rotterdammers die graag iets doen voor hun omgeving. Dit kan simpelweg zijn: een boodschap doen voor de buurvrouw, het zijn van een maatje voor een chronische zieke buurtgenoot of het intensief ondersteunen van een familielid. Rotterdammers doen dit in georganiseerd verband via een vrijwilligersorganisatie, maar ook op eigen initiatief, informeel en ongeorganiseerd, bijvoorbeeld als mantelzorger.

Als gemeente zijn we ons bewust dat deze inzet voor elkaar onmisbaar en waardevol is. Vanuit het Wmo-beleidskader 2014-2018 is het onze taak om in samenwerking met het welzijnswerk in de wijken de ondersteuningsstructuur voor deze actieve Rotterdammers zo goed mogelijk te organiseren, zodat zij (in aanvulling op het werk van professionals) zoveel mogelijk in staat gesteld worden om daadwerkelijk iets voor elkaar te kunnen betekenen. En wel op zo'n manier dat deze inzet niet leidt tot overbelasting.

De uitwerking van 'Informele ondersteuning' komt in 2015 terug in de uitwerking van het Nieuw Rotterdams Welzijn en de programma's Eenzaamheid en Langer Thuis.

Vrijwillige inzet

Algemene ondersteuning voor vrijwilligersorganisaties is stedelijk georganiseerd via de vrijwilligerscentrale, waarbij informatievoorziening aan en deskundigheidsbevordering van vrijwilligersorganisaties, het koppelen van (formele en informele) netwerken, en de promotie en waardering van vrijwilligerswerk prioriteit hebben. Op gebiedsniveau is de ondersteuning aan Rotterdammers die iets voor een ander willen betekenen belegd bij het (welzijns-)organisaties in de wijk. Daar waar op gebiedsniveau onvoldoende organisatiekracht is, zetten we in op het aanjagen en ondersteunen van vrijwillige inzet in de wijk.

Mantelzorg

De afgelopen jaren is vooral ingezet op het opstarten van mantelzorgkringen en de ondersteuning van mantelzorgers door de VraagWijzer. De VraagWijzer is ingericht als informatiepunt voor mantelzorgers. Daar waar mantelzorgers zich niet als zodanig herkennen, ligt een signalerende en doorverwijzende rol voor het wijkteam. Mantelzorgers worden betrokken in elk gesprek met een Wmo-adviseur, waarbij naast de behoefte van de Rotterdammer die hulp ontvangt, ook aandacht is voor de ondersteuning van de mantelzorger. Per wijk wordt daarnaast door het professionele en informele welzijnswerk ingezet op activiteiten voor mantelzorgers.

6.3 Tegenprestatie

Het leveren van een tegenprestatie richt zich op werkzoekenden. De gemeente kan op grond van de Participatiewet een tegenprestatie opleggen aan werkzoekenden met een gemeentelijke uitkering (WWB, IOAW, IOAZ) of voor zover zij geen ontheffing hebben. Daarbij gaat het primair om werkzoekenden die (nog) niet actief zijn met toeleiding naar de arbeidsmarkt. Aanvullend op re-integratieactiviteiten kan er ook een tegenprestatie worden opgelegd. Het gaat daarbij om maatschappelijk nuttige werkzaamheden (onbeloond), waarbij werkzoekenden zelf invulling kunnen geven aan de tegenprestatie, in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg, taal- of beweegtraining of andere maatschappelijk nuttige werkzaamheden, voor tenminste 20 uur per week of naar vermogen, ter beoordeling van de gemeente. Doelen zijn de persoonlijke ontwikkeling van werkzoekenden, gericht op zelfredzaamheidsbevordering, en het leveren van een bijdrage aan de samenleving. Het doen van een tegenprestatie kan – op termijn – mogelijk bijdragen aan vergroting van kansen op de arbeidsmarkt en uitstroom uit de uitkering. Op de totale doelgroep gaat het bij tegenprestatie om naar schatting tussen de 16 – tot 20.000 WWB-ers.

In de afgelopen jaren is de tegenprestatie uitgevoerd in 14 wijken. Deze zijn: Tarwewijk, Overschie, Bospolder, Tussendijken, Oude Noorden, Agniesebuurt, Oud-Crooswijk, Nieuw-Crooswijk, Bloemhof-Noord, Bloemhof-Zuid, Feijenoord, Pendrecht, Oud-Charlois en kantelwijken IJsselmonde. Eind 2014 zijn met circa 6.000 WWB-ers afspraken gemaakt over een tegenprestatie. Er wordt nauw samengewerkt met maatschappelijke partners die vrijwilligers begeleiden en toeleiden naar vrijwilligersorganisaties die vrijwilligersplekken bieden voor werkzoekenden. Door het college is besloten om tegenprestatie als collegeprioriteit te benemen en deze aanpak in de periode 2015-2018 uit te breiden naar alle wijken. Aan het eind van deze periode moet met alle werkzoekenden die het betreft afspraken zijn gemaakt over de invulling van de tegenprestatie. In 2015 wordt de aanpak uitgebreid naar totaal 22 wijken. De 8 nieuwe wijken zijn: Kralingen-West, Schiebroek, Stadscentrum, Groot-IJsselmonde, Hoogvliet, Hillesluis, Afrikaanderwijk en Zuidwijk. Voor de tegenprestatie wordt een beleidskader opgesteld. De verordening tegenprestatie is met ingang van 1 januari 2015 van kracht.

6.4 Stadsburgerschap

Tot 2015 is het stedelijk kader burgerschapsbeleid: Participatie: Kiezen voor talent 2012 – 2015 van toepassing. Het doel van de beleidsregel is het bevorderen van participatie van burgers door het wegnemen van belemmering en het ondersteunen van de eigen kracht.

Door middel van eerste- en tweedelijns activiteiten op de vier aandachtsvelden: (homo-) emancipatie, discriminatiebestrijding, non-formele educatie en diversiteit als kracht, wordt ook in 2015 een bijdrage geleverd aan het realiseren van een volwaardig en gelijkwaardig bestaan van Rotterdamse burgers.

Begin 2015 wordt de Integratievisie van het college gepresenteerd. Deze visie wordt vertaald naar een agenda, waarin concrete interventies worden benoemd. Deze agenda gaat in de loop van 2015 van start en kan hierdoor overlappen met het beleidskader.

6.5 Vluchtelingenbeleid

De gemeente is verantwoordelijk voor de vestiging en maatschappelijke begeleiding van statushouders in de gemeente. Het doel van deze begeleiding is het vergroten van de vaardigheden ten behoeve van maatschappelijke participatie. De gemeente ontvangt sinds 2013 per vluchteling die vanaf 2013 een verblijfsvergunning heeft ontvangen (statushouders) een financiële bijdrage van het Rijk om deze begeleiding te organiseren.

De maatschappelijke begeleiding van de statushouders gebeurt door Vluchtelingenwerk Maasdelta. De activiteiten leiden tot zelfredzaamheid, participatie op wijk- en stadsniveau en de opbouw van een formeel en informeel netwerk.

Deze begeleiding bestaat uit twee delen:

- **Coaching vestiging**

Doel is dat statushouders dusdanig ondersteund worden tijdens de eerste periode van vestiging dat ze zelfstandig gebruik weten te maken van de verschillende gemeentelijke voorzieningen. Verder zijn ze vertrouwd geraakt met de regelgeving en gebruiken in en rondom de woning. Dit wordt gezien als de eerste vorm van begeleiding die van essentieel belang is om de weg te leren kennen in praktische zaken over wonen en zorg. Deze vorm van begeleiding kent een maximale duur van 6 weken.

- **Coaching integratie**

Doel is dat de statushouder zelfredzamer wordt en participeert in de samenleving. Ook wordt de statushouder ondersteund om zijn eigen materiële, immateriële en psychosociale problemen op te lossen. De vluchteling wordt extra ondersteund bij het behalen van het inburgeringsexamen. Tot slot worden activiteiten ingezet waarbij de statushouders hun integratie bevorderen zoals netwerkopbouw (formeel en informeel) om bijvoorbeeld de arbeidsmarktkansen te vergroten. Er is specifieke aandacht voor wijkactiviteiten zodat ze snel bekend worden met de wijk en hun weg weten te vinden naar reguliere voorzieningen. Deze vorm van coaching kent een gemiddelde duur van 46 weken.

7. STEDELIJK BELEID TAAL

Met ingang van 1 januari 2015 treedt het Beleidskader 2015-2019 “Met taal versta je elkaar” en de daaraan gekoppelde Nadere regels non-formele taal- en rekeneducatie Rotterdam 2015-2019 in werking. De uitvoering van dit beleidskader gebeurt via drie sporen:

- Subsidiekader taal conform inhoudelijke doelstellingen van het beleidskader en Nadere regels non-formele taal- en rekeneducatie Rotterdam 2015-2019;
- Taal als instrument binnen andere relevante beleidsvelden;
- WEB-inkoop middels een Regionaal Educatieplan.

Het beleidskader regelt op stedelijk en regionaal niveau de inzet ter bestrijding van laaggeletterdheid. Het gaat om een vernieuwende aanpak waarin taal geen doel is op zich maar een middel om

gezonder te kunnen leven, om werk te vinden, de inkomenspositie te kunnen verbeteren en te kunnen participeren. Bij alle taalactiviteiten staan de maatschappelijke doelstellingen voorop.

Binnen het beleidskader is aandacht voor de gebieden. In de Nadere regels non-formele taal- en rekeneducatie Rotterdam 2015-2019 staat vermeld dat gebieden waar volgens de Wijkprofielen taal een probleem vormt, voorrang krijgen bij de subsidietoekenningen.

Daarnaast wordt taal als instrument binnen relevante beleidsterreinen, zoals Welzijn, ook ingezet. Taal wordt meegenomen in de herijking van het welzijnsbeleid. Daarnaast is taal al jaren een van de thema's binnen Opzoomer Mee. Dit blijft in de toekomst ook zo. Vanuit de WEB wordt op regionaal niveau hoofdzakelijk formele educatie ingekocht. Vanuit het subsidiekader worden non-formele taalactiviteiten bekostigd. De zeer laagdrempelige informele taalinitiatieven opgezet door bewoners zijn onderdeel van Bewonersinitiatieven. De gebiedscommissies kunnen hier ook middelen beschikbaar voor stellen.

Bijlage 4. Brief College in reactie op gebiedsplan
